

Obrana

máj 2006

Minister záchrancom

Čarokrásny záliv Lovrečina neďaleko Postiry na ostrove Brač poznajú mnohí z nás z dovolenkového pobytu v Chorvátsku. Pre 19-ročného Mareka Randjaka z Oravy sa minulé leto mohol stať práve tento záliv osudným.

„Prišli sme sa okúpať a pozrieť si zručaniny kláštora. Bolo teplo, a tak som sa chcel osviežiť. Skočil som do vody a viac si už nepamätám...“ loví v pamäti Marek, najstarší z piatich súrodencov, ktorý po maturite na stavebnej priemyslovke pracoval na stavbách v našom hlavnom meste.

Našťastie pre neho bol práve na tomto mieste na rodinnej dovolenke aj chorvátsky minister obrany Berislav Rončević. Spozoroval, ako sa nejaké telo po náraze na skalú vznáša na morsej hladine. „Videl som, že je zle. Rýchlo som skočil do vody a vytiahol chlapca von. Nevedel som, odkiaľ môže byť. Až podľa prsteňa s dvojkrížom na chlapcovej ruke som spoznal, že je zo Slovenska,“ približuje vtedajší horúci letný deň chorvátsky minister.

Marek mal veľmi slabý pulz. Masážou srdca a dýchaním z úst do úst mu minister zachránil život. Potom zariadil jeho prevoz do nemocnice v Splite, neskôr do Záhrebu.

„Nemyslím si, že som urobil niečo mimoriadne. Keby som to neurobil ja, urobil by to azda niekto iný. Asi som bol v tom momente najbližšie a ako prvý som sa zorientoval,“ skromne hovorí otec štyroch detí Berislav Rončević. Až neskôr prezradí, že Marek je už druhý človek, ktorého zachránil pred utopením. S úsmevom poznamená, že veľký podiel na jeho rýchlej a správnej reakcii má aj manželka, zdravotná sestra (vedľa ministra).

V petržalskom divadle Aréna sa konečne stretol Marek, ktorý podstúpil niekoľko-mesačnú rekonvalescenciu po pohmoždení krčnej miechy, so svojím záchrancom. Srdečne sa zvitlali a šťastný mladík si na Oravu odnáša dres chorvátskej futbalovej reprezentácie. Berislav Rončević zasa do Záhrebu ocenenie laureát Vojenského činu roka 2005 v kategórii Záchrana života, ktoré prevzal z rúk ministra obrany Martina Fedora. Najväčším ocenením je ale to, že Marek dnes žije a môže sa znova pozrieť na záliv Lovrečina. Osobne ho tam pozval chorvátsky minister, s ktorým spoločne strávi niekoľko dní.

„Tentoraz už budem opatrnejší,“ sľubuje mladý Oravčan.

Jozef ŽIAK
Foto Michal BURZA

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
PhDr. Michal KRIŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotoeditor:
Michal BURZA, tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kpt. Ing. Otakar Hrabák
Lýdia Ševčíková
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej snímke výcvik kynológov a na
ústrednej dvojstrane pomoc vojakov pri
aprílovej povodni.
Foto **Michal BURZA**

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Minister o vízii

str. 6 – 7

Vojenský čin roka

str. 18 – 19

Kosovo na križovatke

str. 24 – 27

Vojenské múzeum

str. 34 – 35

Editoriál

„Najmilší zvuk, ktorý som v tom momente mohol počuť, bol klaksón záchranky, ktorá sa po-náhľala po mojom tele-fonáte na pomoc Marekovi Randiakovi,“ rozprá-val v krúžku poslucháčov na malej recepcii po tohtoročnom Vojenskom čine roka chorvátsky minister obrany Berislav Rončević. Vždy ďalší ľudia sa ho opakovane pýtali na to isté a on s úsmevom opakoval ten istý príbeh. A tešil sa. Úprimne. Žiadny politický úsmev - také niečo sa nedá zahrať. Rovnako ako sa nedá zinscenovať to, čo sa stalo na pobreží Jadranského mora. No veľa vecí, aj tých, ktoré voňajú človečinou, sa však dá aj zorganizovať, respektíve sú výsledkom ľudského prístupu a ústretovosti. Chorvátsky minister obrany v tomto smere nezabudol spomenúť pôsobenie našich vojakov v minulom desaťročí aj na území jeho vlasti, predovšetkým vo Východnom Slavónsku. Na pomoc ľuďom pri odminovaní, stavbe mostov, rekonštrukcii ciest. A ešte jednu vec zdôraznil: „Počas vojny boli deti z môjho mesta Našice evakuované na Slovensko. V Martine sa o nich starali ako o svoje. Mali vyučovanie, mohli chodiť na výlety – ale predovšetkým – boli v bezpečí. Tak vzniká priateľstvo, na ktoré sa neza-búda...“

Keď sme už pri Martine – veliteľ prapora okamžitej reakcie pplk. Martin Stoklasa mi nie tak dávno volal, že v OBRANE sme sa už dlhšie nevenovali jeho útvaru, ktorý sa aj v rámci afirmácie má s čím podeliť o skúsenosti. V apríli sa zase pripomenul z veliteľstva NATO v Monse brigádny generál Martin Babiak, že by bolo našim poinformovať vojakov o systéme nášho zastúpenia vo vojenských štruktúrach aliancie, o práci na jednotlivých veliteľstvách, či o možnostiach uchádzať sa o niektorú z pozícií v medzinárodných štáboch. A takých ústreto-vých ponúk či tipov prichádza stále viac. Keďže už zopár rokov sa ako novinár ozbrojeným silám venujem, môžem s pokojným svedomím povedať, že je to do istej miery zmena trendu. Kým predtým bolo treba veliteľov či ich podriadených skôr prehovárať, aby sa o svoje skúsenosti podelili, teraz oveľa viac chápu užitočnosť výmeny infor-mácií a aj prezentácie svojej práce. Hoci treba priznať aj to, že doteraz nebolo v rezorte celkom presne definova-né čo, kto a do akej miery môže v rámci komunikácie s médiami zverejňovať. V zákone o štátnej službe profesionálnych vojakov je odkaz, že to vyrieši Etický kódex profesionálneho vojaka. Ten je už pripravený na podpis ministrom. Na uvedenú otázku sa v ňom neza-budlo a myslím, že bude vyriešená ku spokojnosti vojakov aj novinárov.

Ako vonia kilo semtexu?

Americká a britská armáda najmä v Iraku s úspechom využíva aj tzv. psov – výbušninarov. Špeciálne vycvičené psy pomáhajú vojakom objaviť výbušniny a nástražné systémy. Hlavne v obývaných a v takých priestoroch, kam potrebná technika nemá prístup. Vycvičených štvornohých pomocníkov majú v súčasnosti takmer v každej armáde aliancie. Len Slovensko bolo dlho výnimkou. V poslednom čase sa aj u nás konečne začalo blýskať na lepšie časy...

Kynologické stredisko v Hronseku prešlo od 1. marca pod vojenskú políciu. Konkrétne pod jej Výchovné centrum v Liptovskom Mikuláši ako detašovaný odbor kynológie. Riaditeľ výchovného centra podplukovník Jozef Gandžala vyjadril presvedčenie, že podriadením kynologického strediska pod vojenskú políciu boli vytvorené podmienky pre kvalitatívne i kvantitatívne širšie možnosti využitia služobných psov v našich ozbrojených silách.

BINGO LOVEC VÝBUŠNÍN

„Doterajšie použitie psov pre hliadkovú a pátraciu službu sa rozšíri o použitie psov na vyhľadávanie drog,

zbraní a výbušnín, neskôr aj pri pátracích a záchranných operáciách. Naším cieľom je pripraviť služobných psov a psovodov tak, aby mohli byť využití nielen na území Slovenska, ale aj v zahraničných misiách, kde pôsobia naše ozbrojené sily,“ zdôrazňuje podplukovník Gandžala a dodáva, že práve v náročných podmienkach zahraničných operácií vyniknú špecifické vlastnosti služobných psov najlepšie.

Prvý vojenský psovod a pes už absolvovali špeciálny výcvik na vyhľadávanie výbušnín. Nadrotmajster Ján Jánošík bol so svojim psom Bingom 14 týždňov v policajnom výchovnom stredisku v bratislavskej Mlynskej doline. Rodák z Trenčína si medzitým urobil aj kurz pomocného pyrotechnika.

„Chodievali sme cvičiť na rôzne vytipované objekty v Bratislave a jej okolí. Bingo si takto precvičil aj častý presun motorovými vozidlami, čo pes pri svojej činnosti absolvoval často. Keby neznášal jazdu v aute, nebolo by to dobré. Medzi najzaujímavejší výcvik patrilo zamestnanie v zoologickej záhrade, aby si zvykol na zvieratá, ale najmä na letisku. Nie z každého psa je dobrý výbušninar,“ konštatuje nadrotmajster Jánošík.

Podľa neho pes s výcvikom na ochranu objektov,

u ktorého sa snažili rozvíjať agresivitu proti cudzím osobám, je pre takúto činnosť nevhodný. Pes – výbušninar musí byť naopak pokojný, vyrovnaný. Pohybuje sa často v priestoroch, kde je množstvo ľudí (napríklad v lietadle či letiskovej hale). Nemôže si tam dovoliť byť agresívny voči nim pri hľadaní výbušniny. Na druhej strane sa nesmie báť výšok či stiesnených priestorov. Lebo aj v takýchto podmienkach sa neraz pohybuje pri svojej práci.

„Niektoré psy sa boja chodiť po linoleu. Idú po drádoch, a to je už problém, lebo pes sa takto sústreďuje viac na inú činnosť ako na to, čo má, teda na hľadanie výbušnín. Bingo je dobrý pes. Mladý, má jeden a pol roka. Postupne si na seba zvykáme. V kurze ma veľakrát príjemne prekvapil pri plnení úloh, ale zažil som s ním aj jedno sklamanie. V lietadle bolo väčšie množstvo semtexu a on ho nevedel nájsť. Pritom chodil stále okolo neho. Nie je možné, aby ho necítil, len v tom momente nevedel, čo s tým,“ s určitým sklamaním v hlase spomína psovod.

PES AKO UČEBNÁ POMÔCKA

Aby bol spolu so psom vo forme, každý týždeň spoločne cvičia. Nadrotmajster Jánošík pred miestnosťou položil Binga na zem. Urobil vizuálnu

obhliadku miestnosti, aby si ujasnil hlavné body, kam vo vnútri upriamiť pozornosť psa. Vyšiel von a zobral Binga. So psom na vŕzke vošiel do miestnosti (niekto podľa neho postupuje tak, že má psa po celý čas pripútaného, iní ho pustia). Bingo sa začal obozretné pohybovať. Prešiel celú miestnosť. Jeho pozornosť upútali plechové skrinky pod oknami. Obišiel ich veľkým polkruhom a postupne sa približoval bližšie a bližšie, až zostal stáť pred jednou zo skriniek. Sadol si na zem a pozoroval podozrivú skrinku. Takto ju označil. Psovod v označenej skrinke naozaj našiel výbušninu. Ďalej už nastala práca pre pyrotechnikov. Pes nájdenú výbušninu označuje buď v sede alebo v ľahu. Nemôže si dovoliť štekáť, lebo nástražný výbušný systém by mohol byť napojený na hlasový senzor a pes by takto neúmyselne inicioval výbuch.

„Pes pri výcviku hľadá výbušninu, či skôr loptičku na šnúrke, ktorú veľmi chce. Predtým stotožníme jej pach s pachom výbušniny. Pes si myslí, že keď som bol v miestnosti vopred na obhliadke, tak som mu tam schoval loptičku. Teda pes je stále presvedčený, že ide po svojej loptičke. Keď nájde výbušninu, pozerá stále na miesto, odkiaľ prichádza pach. Prídem za neho, vyberiem si z vrečka loptičku, ľavou rukou idem do miesta, kde je výbušnina a kam sa pes stále pozerá a pravou rukou poza jeho hlavu hodím tam loptičku. Pes po nej vyštartuje, zoberiem ho preč a pochválím ho,“ približuje celý priebeh výcviku nadrotmajster Jánošík.

Dobrý psovod musí vedieť umne využiť všetky prednosti svojho psa a eliminovať jeho nedostatky. Vlastne celá rodina nadrotmajstra Jánošíka má niečo spoločné so psami. Jeho starší brat je psovod v železničnej polícii, mladší pracuje v bezpečnostnej službe, ktorá využíva služby psov a sestra je kynológom jedného vojenského útvaru v Trenčíne.

OD HRNCOV K PSOM

V Hronseku má každý svojho psa. Aj starší pomocník veterinárneho lekára nadrotmajster Juraj Belko. Paradoxne po ukončení vojenskej strednej školy v Žiline odbor stravovanie začínať na leteckej základni Sliač ako hlavný kuchár. Neskôr prešiel rôznymi pracoviskami a už deväť rokov pôsobí v Hronseku. Okrem staršieho psa Arna má aj mladého štrnásťmesačného Gastona.

„Táto dlhá zima nám trochu skomplikovala výcvik. Všade navôkol bolo veľa snehu. Po zime boli aj psi trochu z formy. V zime sme im dávali hlavne granule s väčším obsahom tukov a živín. Teraz ich obsah v ich strave znižujeme. Krmná dávka 60 korún na psa a deň nám postačuje. Psi začínajú intenzívny výcvik. Na jar, práve v týchto mesiacoch v Hronseku a okolí každoročne nastávajú problémy s veľkým výskytom kliešťov. Aj na to sme pripravení. Psovodi sú zaočkovaní a používame rôzne druhy antiparazitných prípravkov,“ približuje starostlivosť o zvieratá nadrotmajster Belko.

Stredisko v Hronseku pôsobí v priestoroch, ktoré budú potrebovať rekonštrukciu. Veď pôvodne boli určené na likvidáciu. Riaditeľ odboru Mgr. Miroslav Surový hovorí, že v súčasnosti organizujú pre potreby ozbrojených síl základné kurzy. Hliadkový trvá 10 týždňov, strážny osem. Psovodi, ktorí z rôznych príčin prišli o svojho psa, prichádzajú na 6-8 týždňový doškoľovací kurz. Všetci vlastníci spomínaných

vodičských preukazov na psov musia po troch rokoch od ich vydania absolvovať v Hronseku 3 – 5 týždňový kurz. V ňom si obnovia znalosti.

VODIČÁKY NA PSA

Na stene kancelárie riaditeľa visí potvrdenie o akreditácii z ministerstva školstva, ktoré prezrádza, že stredisko môže pripravovať psovodov prvej a druhej triedy i psovodov špecialistov. Miroslav Surový, ktorý je zapálený zástanca využitia psov v rôznych činnostiach ozbrojených síl, spomína, že po zrušení muničných skladov dnes disponujú priestorom o rozlohe vyše 90 hektárov. Je majetkovo vysporiadaný a umožňuje rozmanitý výcvik psov. A pomerne blízko je Vojenský výcvikový priestor Lešť.

„Máme tu železničnú vlečku, sklady, oplotenia, rôzne typy budov, zalesnený terén. Neďaleko je letisko Sliač. Vzdušnou čiarou tri kilometre, po ceste sedem. Radi by sme získali nejakú vyradenú leteckú techniku na výcvik. Tak isto by bolo dobré, aby sme si zacvičili so psami aj priamo na letisku, v tamojšom autoparku. Pes nemôže prehliadať lietadlo prvý raz v živote. Musí to byť pre neho známy priestor,“ objasňuje Mgr. Surový a dodáva, že cesta k vzorovému

výcvikovému centru vojenskej polície bude ešte dlhá a náročná. Je však správne, že sa s ňou začalo. Keď sa areál dobuduje, umožní uskutočňovať základný policajný výcvik, prípravu psov na rôzne použitie. Okrem jedného psa výbušnínára majú už ďalšieho Arga, ktorý má medzinárodný certifikát na vyhľadávanie zasypaných ľudí a v najbližšom čase by mal odísť do kurzu jeden psovod so psom na vyhľadávanie drog. A keďže nadrotmajster Jánošík má certifikát na školenie ďalších, už v tomto roku v Hronseku zorganizujú kurz pre ďalších psov výbušnínárov a ich psovodov z radov ozbrojených síl. V Hronseku nakupujú mladých psov vo veku 1-3 roky. Ich cena je okolo 20 tisíc. Po výcviku sa zvýši na dvojnásobok. Miroslav Surový sa ale pýta, aká je jeho skutočná hodnota, keď napríklad zabráni záškodníkovi aby sa dostal k stíhačke za niekoľko desiatok miliónov a poškodil ju, či zabránil páchatelovi z muničného skladu odcudzit zbrane a výbušniny, ktoré by potom mohli v rukách kriminálnych živlov vyhasiť život nevinného občana alebo spôsobiť nedozerné materiálne škody.

Jozef ŽIAK
Foto Michal BURZA

Minister obrany Martin FEDOR:

Obrana teritória aj záujmov

► *Pán minister, ako vnímate súčasnú meniacu sa úlohu a funkciu slovenských ozbrojených síl?*

Slovenská republika a jej ozbrojené sily budú aj naďalej pôsobiť v strategickom prostredí ovplyvňovanom globalizáciou, meniacimi sa demografickými a environmentálnymi podmienkami, rozpadom štátov, radikálnymi ideológiami a nevyriešenými konfliktmi. V súvislosti s obhajovaním našich bezpečnostných záujmov preto v praxi treba uplatniť široký, mnohorozmerný koncept bezpečnosti. Ten zahŕňa také úlohy, ako je prevencia konfliktov, mierové operácie, reakcie na katastrofy i humanitárna pomoc. To, že úlohy plníme aj v tzv. asistenčnej činnosti, sme dokázali už mnohokrát, napríklad pri nedávnych povodniach na Slovensku.

► *Slovenské ozbrojené sily prechádzajú zásadnou transformačnou zmenou. Ako by sa dalo definovať štádium, v ktorom sa dnes nachádzame?*

Prechádzame od veľkej armády, pripravej zasiahnuť v prípade globálneho konfliktu medzi svetovými mocnosťami, k budovaniu sice menšieho, ale mobilného vojska

pripraveného chrániť občanov, brániť štát a presadzovať naše záujmy aj za hranicami Slovenska. Tak, ako realizujeme reformu ozbrojených síl a Model 2015, robíme aj zmeny v celorozsiahnutých obslužných aktivitách. Ministerstvo obrany sa bude venovať len činnostiam, ktoré súvisia s hlavnými úlohami ozbrojených síl.

► *Akým výzvam čelia naše ozbrojené sily v súčasnosti?*

Úvodná etapa reformy sa sústreďovala najmä na ľudskú dimenziu. Dnes, po niekoľkoročnej náročnej redukcii a reštrukturalizácii, postupne stabilizujeme personál profesionálnej armády. Zintenzívňuje sa výcvik a postupne zvyšujeme rozpočet na modernizáciu a nákup novej techniky. Rezort zefektívňuje vynakladanie rozpočtových zdrojov. Naše úsilie prináša ovocie v plnení štandardov NATO, úspešnom pôsobení v zahraničných operáciách a rastúcej pripravenosti ozbrojených síl na plnenie širokého spektra úloh NATO.

► *V akom stave sú národné obranné modernizačné plány?*

Som rád, že aj z tohto pohľadu napredujeme. Po desiatich rokoch zavádzame vo väčšom rozsahu nové prvky vo-

jenskej výzbroje, výstroja a munície. Napríklad obrnený kolosový transportér Aligator 4 x 4, nákladné automobily Aktis a Tatra, modernizovaný raketomet RM 70/85 Modular, mínomet kalibru 81 mm vrátane munície, granátomet kalibru 40 mm s príslušenstvom, 155 mm bojová aj cvičná munícia a nové ručné zbrane.

► *Aké špeciálne programy majú ozbrojené sily v súvislosti s globálnou vojnou proti terorizmu?*

Všetka naša snaha je zameraná na posilnenie schopnosti reagovať na široko definovanú škálu dynamicky sa meniacich hrozieb. Preto pripravujeme ozbrojené sily na zásah ďaleko mimo hraníc Slovenska, spružňujeme systém rozhodovania o použití sily a zlepšujeme schopnosť rezortu systematicky a takpovediac za pochodu prehodnocovať koncepcie a plány. Ozbrojené sily sa menia na multifunkčné, schopné zabezpečiť oveľa širšie spektrum činností ako v minulosti. Pripraviť sa na nepredvídateľné hrozby v aktuálnom bezpečnostnom prostredí nie je ľahké. Vieme však nastaviť systém obrany štátu tak, aby sme sa rýchlo a pružne prispôbili novovzniknutým situáciám.

► Máte pocit, že je potrebná väčšia mnohonárodná angažovanosť – či už pod hlavičkou NATO alebo OSN – v boji proti terorizmu?

Stabilné prostredie na prežitie a rozvoj spoločnosti nemožno zaistiť bez spolupráce, ktorá sa začína medzi rezortmi navzájom, pokračuje vo vzťahu k zahraničným partnerom a končí novým partnerstvom medzi verejnou mocou a občanom. Medzinárodnej spolupráce nikdy nie je dosť, predovšetkým v prevencii a reakcii voči hrozbám, ktoré nepoznajú hranice. V podmienkach členstva v NATO a EÚ nemožno oddeliť bezpečnosť Slovenska od bezpečnosti našich spojencov. Slovensko bolo tradične veľmi aktívne z hľadiska nasadenia vojakov v zahraničí. Dnes máme v zahraničí asi 600 vojakov v 13 operáciách a misiách, vrátane operácií s protiteroristickou dimenziou v Afganistane a Iraku. V tomto roku otvárame ďalšiu etapu v rámci

úloh vedúcej krajiny NATO pre oblasť likvidácie nevybuchnutej munície, prídje k rozvoju Centra výnimočnosti na Slovensku. Toto odborné pracovisko bude výcvikovým a skúšobným zariadením na podporu interoperability medzi spojkami v jednej z kľúčových oblastí boja proti terorizmu.

► Aké úlohy čakajú na slovenské ozbrojené sily v budúcnosti, aké zmeny bude potrebné uskutočniť?

Včera boli ozbrojené sily budované na obranu teritória. Dnes od nich potrebujeme, aby bránili naše záujmy tam, kde to bude potrebné – teda aj v zahraničí. Reforma ozbrojených síl sa zameriava na zvýšenie expedičnosti vybraných vojenských jednotiek, ktorými prispievame k plneniu kolektívnych úloh NATO a EÚ. Najväčšie zmeny sa preto týkajú strategickej prepravy, spravodajstva, komunikácie a logistiky. Pokračujeme v implementácii

záväzkov v oblasti ochrany pred chemickými, biologickými, rádiologickými a jadrovými zbraňami, v oblasti nadvlády na poli riadenia a velenia, bojovej účinnosti, ako aj schopnosti rýchleho rozmiestnenia a udržateľnosti síl. Svoje dobrovoľne prevzaté záväzky na rozvoj vojenských spôsobilostí v prospech kolektívnej obrany v rozhodujúcich oblastiach plníme. Reforma vojenských spôsobilostí NATO znamená reformu ozbrojených síl všetkých členov, vrátane Slovenska. Naša reforma je nutným vkladom do celkovej mozaiky. A ak by som mal byť aj konkrétnejší, začal by som tým, že je nevyhnutné čím skôr zabezpečiť, aby každý vojak-profesionál v slovenských ozbrojených silách mal do konca roku 2006 osobné vybavenie na úrovni moderných armád krajín NATO.

Martin KOVALIK
Foto Michal BURZA

Pamätníky slovenským vojakom

Minister obrany Martin Fedor 11. apríla slávnostne odhalil v priestoroch základne Šajkovac a veliteľstva KFOR v Prištine (na fotografii) pamätníky slovenským vojakom, ktorí zahynuli pri januárovej leteckej tragédii počas návratu z misie KFOR. Pri tejto príležitosti zdôraznil: „Slovensko na

vás nikdy nezabudne. Za čas svojho pôsobenia v misii KFOR ste si plnili svoje povinnosti. Na mieste vášho pôsobenia zostane kus vykonanej práce.”

Činnosť našich vojakov v misii vysoko ohodnotil na stretnutí so slovenským ministrom obrany Martinom Fedorom aj veliteľ KFOR generálporučík

Giuseppe Valotti. Slovenskí vojaci pôsobia v Kosome od roku 1999. V súčasnosti ich je v misii KFOR 135.

Jozef ŽIAK
Foto Juraj PRŮŠA

Náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Ľubomír Bulík:

Päť priorít modernizácie (II.)

V minulom čísle Obrany sme uverejnili prvú časť príspevku náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Ľubomíra Bulíka o stratégii rozvoja profesionálnych ozbrojených síl v budúcom období. V tomto čísle jeho úvahu dokončujeme.

PRIORITA 3 UDRŽIAVANIE

VYTVÁRANIE SPÔSOBILOSTI VŠESTRANNÉHO
ZABEZPEČENIA NASADZOVANÝCH A NASADENÝCH SÍL
A PROSTRIEDKOV OS SR

Dobre vyzbrojený a vycvičený vojak musí byť vybavený zásobami a materiálom potrebným na jeho udržiavanie a zachovanie na modernom bojisku. Rýchlosť, presnosť a pružnosť systémov udržiavania s cieľom poskytnúť mu ten správny prostriedok v správnom čase je životne dôležité pre jeho úspech alebo zlyhanie na bojisku. Na splnenie tohto cieľa treba naďalej pokračovať v transformácii našej logistiky. Tá musí mať spôsobilosť zabezpečiť udržiavanie a dopravné systémy tak, aby sme ich postupne prebudovali na vysoko nasaditeľné a rýchlo konfigurovateľné. Musíme maximalizovať našu podporu a udržiavanie pre našich vojakov pri zanechaní čo najmenšej „logistickej stopy“, bez ohľadu na typ operácie a teritoriálne obmedzenie.

AUTOMATIZOVANÉ LOGISTICKÉ INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Ústrednou schopnosťou pre takúto zásadnú transformáciu logistických a udržiavacích systémov v rámci OS SR je schopnosť zautomatizovať „kľúčové“ logistické funkcie vrátane zásobovania, údržby, dopravy, zdravotníctva a služieb. Počínajúc rokom 2006 začíname zavádzať logistický informačný systém riadenia definovaný pod názvom Rozšírený materiálový manažment (Extended Material Management - XMM). Do konca roku 2008 tento automatizovaný informačný systém zavedie doposiaľ najdokonalejšie automatizované logistické a udržiavacie plánovanie, modelovanie, velenie, riadenie a funkcionality informačných technológií v OS SR.

Jedným z množstva vylepšení, ktoré tento systém priniesie logistickým veliteľom a plánovačom, bude schopnosť poskytovať operačným veliteľom a ich vojakom rýchlo prístupné, presné a spoľahlivé logistické a udržiavacie informácie na zabezpečenie výcviku, pripravenosti a nasaditeľných operačných požiadaviek. Systém XMM integruje a zautomatizuje naše logistické a udržiavacie systémy riadenia od stupňa výrobnjej logistiky (vrátane našej výrobnjej a priemyselnej bázy) cez stupne spotrebnej logistiky (z NATO synchronizovaných strategických zásobovacích a materiálových základní, cez našu operačnú úroveň, nasaditeľnú Spoločnú logistickú podpornú skupinu) k našim jednotkám na

taktickej úrovni nasadeným mimo Slovenska alebo operujúcim na našom území.

KONTAJNERIZÁCIA MATERIÁLU A ZÁSOB

S plne automatizovaným a fungujúcim vysoko sofistikovaným logistickým systémom by bolo rovnako dôležité, aby sme mali schopnosť rýchlo konfigurovať a prepraviť životne dôležité zásoby, výzbroj, materiál a služby, ktoré sú „krvou života“ každej bojujúcej sily. Tieto zásoby a materiál musíme nakonfigurovať tak, aby boli vo vyváženom stave k rýchlosti ich dodania a k finančným nákladom. Medzinárodný štandard pre prepravu nadrozmerných zásob je

kontajnerizácia. Či už po zemi, vzduchom alebo po vode, kontajnermi sa presúva životne dôležitý obchodný materiál a služby požadované ľuďmi po celom svete. Naše ozbrojené sily musia tiež disponovať podobnými, široko spektrálnymi kontajnerizačnými prostriedkami a metódami pre rýchle nasadenie zásob, výzbroje a materiálu potrebného na zabezpečenie a udržiavanie našich bojujúcich síl.

K dispozícii je široká paleta kontajnerov a tieto sú v rôznych veľkostiach tak, aby vyhovel veľkému počtu potrieb a požiadaviek. Nemal by byť preto problém, aby väčšina zásob, materiálu a výzbroje požadovanej ozbrojenými silami bola nakonfigurovaná a prepravená kontajnermi. Okrem toho bude

nutné zaobstaráť kompatibilnú kontajnerovú prepravu, prepravné návěsy a vozidlá potrebné na zabezpečenie takýchto kontajnerizačných a prepravných spôsobilostí.

AUTOMATIZOVANÉ MULTIFUNKČNÉ SKLADY

V rámci modernizácie logistických a udržiacich systémov bude potrebné pokračovať v znižovaní a konsolidácii našich zásobovacích a materiálových základní, skladových priestorov a ďalších súčastí. Takáto konsolidácia nám umožní sústrediť väčšinu našich zásob a materiálu do dvoch moderných multifunkčných logistických základní a základní ostatného materiálu zosúladeného s piatimi triedami zásob NATO. V rámci modernizačného programu sa postavia dve moderné multifunkčné logistické základne – jedna v Nemšovej a druhá v Poprade.

Tieto budú slúžiť ako hlavné, geograficky orientované zásobovacie základne, ktoré sú určené na uskladnenie a distribúciu materiálu a zásob v triedach I, II a IV. Ich vytvorením sa výrazným spôsobom zvýši naša schopnosť prepraviť a distribuovať zásoby a materiál pre naše ozbrojené sily. Kľúčom na zvýšenie účinnosti bude zaradenie vysoko sofistikovaného logistického automatizovaného systému materiálového manažmentu a požadovaných hlásení. Okrem toho, každý skladový komplex bude mať najmodernejšie automatizované základacie a skladovacie systémy, ktoré umožnia v podstate kompletne automatizované spôsobilosti príjmu, uskladnenia, získavania a distribúcie.

SYSTÉMY SLEDOVANIA AKTÍV POČAS PRESUNU

V snahe zabezpečiť hladké, rýchle a účinné presuny a sledovanie kontajnerizovaných zásob a materiálu poslaného

z našich modernizovaných základní cez automatizované logistické systémy musíme mať vysoko spoľahlivý, nákladovo efektívny a účinný systém sledovania aktív počas presunu. Napríklad v rámci obchodného sektoru úspech takých medzinárodne uznávaných firiem ako FEDEX, DHL a UPS je založený na ich rýchlosti, spoľahlivom, presnom sledovaní pohybu a dodávok pošty, balíkov a príbuzného materiálu a tovaru v takmer reálnom čase. Som presvedčený, že v podmienkach ozbrojených síl je potreba takejto rýchlosti, presnosti a spoľahlivosti ešte dôležitejšia. Informácia o tom, čo bolo poslané, kde sa to nachádza v distribučnom systéme, v ktorom kontajneri a kedy, kde a akým spôsobom budú tieto aktíva dodané, je nutnosťou pre fungovanie celého systému. Znižuje sa tak tlak na udržiavanie nadmerných zásob a niektorých v budúcnosti nepotrebných.

Úspech viacerých operácií závisel a stále závisí od schopnosti veliteľov a ich vojakov vedieť, kde a kedy môžu očakávať zásoby a materiál, ktoré potrebujú na uskutočnenie svojich poslání. Dôležitá technológia požadovaná na

dosiahnutie tejto spôsobilosti je známa ako systém Rádiovej frekvenčnej identifikácie a sledovania (Radio Frequency Identification and Tracking - RFID). Systém RFID umožňuje umiestnenie výrobných identifikačných prívěskov, vložiek a visačiek na položkách, materiáli a výzbroji. Tieto RFID visačky majú zabudované v sebe miniatúrne rádiá s vysielačmi spôsobilosťami, ktoré umožňujú sledovanie materiálu ako súčasti integrovaného systému sledovania presunov.

Tým, že materiál má jeden z týchto RFID zariadení (visačiek alebo označení), údaje označujúce položku a súvisiace logistické a prepravné informácie, ktoré sú zahrnuté ako súčasť produktového identifikačného kódu, môžu byť načítané širokým spektrom mobilných aj pevných RFID čítačiek. Informácia vložená v rámci RFID visačiek je prenášaná rádiovým vysielačom s použitím či už pevných alebo mobilných antén, ktoré sú napojené na satelitné komunikačné spôsobilosti. RFID sú prenášané a načítané do automatizovaných RFID pohyblivých dátových sledovacích systémov, ktoré poskytujú logistickým a prepravným

poskytovateľom schopnosť riadiť pohyb zásob a materiálu hoci kde v zásobovacom alebo distribučnom systéme. Samozrejmosťou je aj stabilita a ochrana tohto informačného systému.

PRIORITA 4 TECHNOLÓGIE

PERSPEKTÍVNE TECHNOLÓGIE A TECHNIKA

(komunikačné a informačné systémy, obmena techniky z ťažkej na ľahkú obrnenú kolesovú techniku)

Na prelome 21. storočia je veľmi dôležité, aby sa naše ozbrojené sily postupne prispôbovali meniacim sa podmienkam vedenia vojny. Je jasné, že ako členovia NATO a EÚ musíme byť schopní spolupracovať v nových operačných podmienkach v medzinárodnom prostredí. Súčasne OS SR musia disponovať schopnosťou rýchleho nasadenia v rámci určeného priestoru na plnenie národných bezpečnostných a obranných stratégií a efektívne asistovať Ministerstvu vnútra pri podpore civilných správ (povodne, zemetrasenia, lesné požiare, nukleárne/biologické/chemické nehody alebo iné katastrofy - prírodné resp. spôsobené človekom).

Dôležitou súčasťou budovania požadovaných spôsobilostí je nesporne zavedenie moderného komunikačného a informačného systému, vrátane automatizovaného systému velenia a riadenia. S jeho využitím budú naše ozbrojené sily schopné

bezpečne a multifunkčne komunikovať v medzinárodnom prostredí. Je predpoklad, že tieto požiadavky bude spĺňať postupné zavádzanie technológie projektu MOKYS. Pre skvalitnenie procesov riadenia budú dobudované informačné systémy pre riadenie ľudských zdrojov, tvorby štruktúry ozbrojených síl, logistiku a celú tzv. IT architektúru.

Súčasťou tohto systému musí byť aj vhodný výber bojového vozidla, ktoré musí byť prispôbené na transport vzduchom a schopné samostatného presunu po komunikáciách bez nutnosti zvláštneho transportného systému (železnica alebo vozidlá pre nadrozmerné náklady). Toto vozidlo by malo disponovať ľahkým opancierovaním pre posádku a byť schopné transportu družstva ľahkej pechoty (9 – 11 osôb). Z dôvodu unifikácie by taktiež malo byť modifikovateľné pre rôzne zbraňové a komunikačné systémy. Vozidlo by malo mať podobné vlastnosti, aké majú ľahké obrnené vozidlá (Light Armored Vehicle - LAV), ktoré sú v súčasnosti používané kanadskými prieskumnými silami, námorným zborom USA alebo podobné ruskému BTR 80. Pre špeciálne sily a malé bojové skupiny ako vhodný príklad LAV výborne poslúži i náš ALIGATOR. Súčasné LAV systémy využíva väčšina moderných západných ozbrojených síl. Zabezpečujú nevyhnutné požiadavky pre rýchle bojové nasadenie.

Bojová schopnosť je definovaná poskytnutím účinnej ochrany a veľkej mobility pechote. Z vojenského pohľadu ide o dvojakú mobilitu. To znamená ich transport vzduchom (vozidlá sú prispôbené tomuto transportu) a tým, že poskytujú taktickú mobilitu na všetkých druhoch terénu.

Oproti pásovým vozidlám sa tieto kolesové vozidlá môžu rýchlo presúvať po cestách bez ich poškodzovania. LAV taktiež poskytujú účinnú platformu pre palebnú silu. Toto môže byť dosiahnuté systémami priamej palby, ako sú kanóny kalibru 50mm, 25-30mm a gulometmi; alebo nepriamej palby mínometmi. Okrem toho pre zvýšenie palebnej sily napr. proti pancierovaným cieľom a vzdušným prostriedkom LAV sa využívajú aj niektoré ľahké raketové systémy. Kľúčom k dizajnu je flexibilita inštalácie rôznych zbraňových systémov na podporu pechoty. Navyše vozidlo musí mať schopnosť prežitia. Toto je dosahované ľahkým opancierovaním povrchu a pomocou palubných informačných systémov, ktoré informujú ozbrojené sily o zónach s vysokým ohrozením. Pancier by mal poskytnúť ochranu pred ľahkými priamymi a nepriamymi palebnými zbraňami. Zvýšenie ochrany sa môže doceliť dodatočným plátovaním vozidla pre ochranu pred ľahkými protitankovými zbraňami (Rocket Propelled Grenades - RPG).

Pre budúcnosť určené bojové vozidlo LAV bude musieť znížiť spotrebu pohonných látok, využívať moderné mechanické zlepšenia, ktoré redukujú nutnosť údržby vozidla a dovoľujú rýchlu výmenu kľúčových častí (motor, prevodovka atď.). Priestory pre posádku musia byť vybavené prístrojmi na zlepšenie videnia, aby umožnili jednoduchú prevádzku, aj pokiaľ sú všetky dvere a priezory zatvorené. Malo by poskytovať aj nutný komfort pri preprave vojakov v rôznych bojových a klimatických podmienkach, čo možno dosiahnuť filtroventiláciou a klimatizáciou. Toto vozidlo by malo spájať vyspelú automobilovú a vojenskú technológiu a zároveň byť pripravené adaptovať sa pre budúce vybavenia a vylepšenia v technológiách. Táto schopnosť prispieje k predĺženiu životnosti vozidla, čo je významným aspektom pre náš program modernizácie.

PRIORITA 5 DOPRAVA

NADOBUDNUTIE LETECKEJ OPERAČNEJ DOPRAVY A PREPRAVY

(lietadlá a vrtulníky pre presun a udržiavanie nasadených síl a prostriedkov)

Úlohou našich vzdušných síl je udržať vycvičené a pripravené sily a prostriedky na ochranu vzdušnej suverenity SR dnes už v rámci koalície, disponovať spôsobilosťou nasadiť sily a prostriedky na podporu NATO a EÚ záväzkov a poskytovať sily pre veliteľa spoločného operačného zoskupenia v prípade operácií pre obranu záujmov štátu alebo vojenskej podpory civilným organizáciám. Na to je modernizácia našich vzdušných síl dobre rozbehnutá s dôrazom na zvyšovanie úrovne ich spôsobilosti a programy predlžovania životnosti dopĺňajúcimi bežne naplánované hlavné opravy pre väčšinu prostriedkov vzdušných síl. Kompatibilita s NATO a normami Organizácie pre medzinárodné civilné letectvo sa stala kľúčovou črtou našich doterajších modernizačných snáh. Prebiehajúce programy umožnia našim vzdušným silám v blízkom čase a v strednom horizonte vyhovieť národným aj medzinárodným záväzkom.

Rozhodnutie modernizovať MiG-29 zmenšilo tlak, ktorému sme čelili pri nákupe viacúčelových bojových lietadiel v blízkom čase tak, aby sa zabezpečili naše požiadavky na ochranu vzdušnej suverenity štátu, ako aj požiadavky NATO. Tento program vdýchne nový život do MiG-29 a s vylepšeniami na avionike a ostatných palubných systémoch by toto lietadlo mohlo byť dostupné pre misie presahujúce aj rok 2015. Táto situácia nám umožňuje presmerovať niektoré modernizačné

a akvizíčné zdroje pre neskoršie vylepšenie spôsobilosti predovšetkým dopravných lietadiel a vrtuľníkov.

Plníme medzinárodné záväzky, ako aj národné požiadavky na leteckú prepravu. Doma musia naše vzdušné sily poskytovať sily a prostriedky pre úlohy národnej obrany, ako aj podporu civilným orgánom v prípadoch, ako sú napr. prírodné katastrofy a iné. Tieto si vyžadujú, aby sme v prípade potreby mali k dispozícii isté spôsobilosti na prepravu ľudí a zásob rýchlo tam, kde sú potrebné. Často - ako to bolo v prípade tsunami v Indickom oceáne, zemetrasenia v Pakistane/Indii, hurikáne Katrina v USA - letecká doprava bola kľúčovým realizátorom včasnej a efektívnej odozvy. Preto letecká doprava a preprava hrá významnú úlohu v budovaní potrebných spôsobilostí našich ozbrojených síl, a to nielen v národnom rozsahu.

Čo sa týka medzinárodnej úrovne, operácie NATO a EÚ sa sústreďujú na aktivity mimo svojich koalíčných hraníc. Toto vystupňovalo potrebu budovania leteckej prepravy tak pre prípad nasadenia síl a prostriedkov na miesta ich použitia, ako aj logistických doplnovacích spôsobilostí a zabezpečenia iných úloh, ktoré z takéhoto nasadenia síl a prostriedkov vyplývajú. Slovenská republika, podobne ako viacero ďalších spojencov, si nemôže dovoliť mať svoje vlastné strategické prepravné spôsobilosti. Preto sme odkázaní na dohody o preprave veľkej časti našich síl pre podporu operácií v miestach, ako sú Irak, Afganistan, Kosovo, ale i iné misie. Ak sa naši vojaci a prostriedky ocitnú na mieste nasadenia, SR je zodpovedná za ich udržiavanie a rotáciu personálu. Čas a vzdialenosť preto často diktujú, aby sa to realizovalo v rámci prepravy na bojisku.

Naša súčasná dopravná letka lietadlami AN-24/26 zvláda skutočne veľa, ale na všetko nestačí. Okrem toho životný cyklus týchto lietadiel končí v časovom horizonte do roku 2015. Z dôvodu nárastu nových úloh a spôsobilostí bude nutné tieto lietadlá nahradiť efektívnejšími. Kedže poznáme čas potrebný

na nahradenie lietadiel, ktorý býva viac ako 3 roky, pracujeme na vyhodnocovaní možných alternatív.

Požiadavke na obstaranie „nových“ transportných lietadiel sa venujeme už dlhší čas. Možnosti môžu zahŕňať kúpu alebo lízing, či už nových alebo dobre udržiavaných skorších modelov stredne veľkých lietadiel (ide predovšetkým o prepravnú kapacitu a dolet) používaných v NATO alebo u našich iných spojencov. Pri vyvíjaní alternatív musíme zobrať do úvahy celkové náklady pri vlastníctve a na obsluhu lietadla počas celej predpokladanej doby životnosti, nielen prvotné náklady na ich zaobstaranie. Len potom môžeme urobiť kvalifikované rozhodnutie ako postupovať ďalej.

Samotná náhrada stredných transportných lietadiel ale nebude spĺňať celkové požiadavky vzdušnej prepravy. V rámci priestoru operácie alebo pri podpore civilných orgánov počas prírodných katastrof sú často rozhodujúce vrtuľníky. Ak by nastal taký prípad v krátkodobom až strednodobom horizonte, využili by sme sa naše Mi-17. Ale aj tieto dovŕšia svoj technický život v rozmedzí rokov 2015-2019. Preto aj tu musíme zdokumentovať naše požiadavky na lietadlá s rotačným krídlom. Z dôvodu predovšetkým obmedzených finančných zdrojov bude nutné preskúmať aj možnosti v rámci regiónu, ako napr. prípad, ktorý sa diskutoval v minulosti v rámci Vyšehradskej štvorky pri modernizácii Mi-24.

Stručne povedané: naše vzdušné sily na to, aby boli schopné splniť svoje poslanie v celom rozsahu, nutne potrebujú disponovať aj schopnosťou zabezpečiť dopravu stredne veľkými lietadlami a vrtuľníkmi. Súčasné možnosti v podobe typov An-24/26 a Mi-17 môžu splniť túto požiadavku len v obmedzenom rozsahu časovo limitovanú blízkym až strednodobým horizontom pri predĺžení ich súčasného a plánovaného technického života vybavenia a pri ich modernizácii. V každom prípade je aktuálnou požiadavkou

dneška začať plánovať ich náhradu za nové, ktoré budú schopné splniť požiadavky oboch - národných potrieb a medzinárodných záväzkov. Dôležité je, aby sme zvládli tento proces ako súčasť celkového prístupu k modernizácii celých síl a so správnou rovnováhou medzi požadovanou spôsobilosťou, cenou a rizikom.

ZÁVER

Modernizácia ozbrojených síl je veľmi zložitý, viacrozmerný dlhodobý proces vyžadujúci spoluprácu, ktorý zahŕňa okrem rezortu ministerstva obrany veľa objektov, vrátane vládneho sektoru, priemyselných, komerčných, ako aj medzinárodných partnerov. V rámci MO SR a OS SR v súlade s Dlhodobým plánom rozvoja Ministerstva obrany SR do roku 2015 máme mnohé modernizačné programy, ktoré buď prebiehajú, alebo sú v stave plánovania, výskumu, vývoja či obstarávania. Všetky sú dôležité pre budúci modernizačný a transformačný vývoj našich ozbrojených síl.

Z tohto „balíka“ som sa pokúsil predstaviť tzv. „Top 5“ modernizačných programov, ktoré považujem za kľúč k budúcnému úspechu pre naše plne profesionálne ozbrojené sily.

Modernizácia vyžaduje perspektívne myslenie, ktoré obohatené o skúsenosti z reálne vykonávaných operácií (napr. súčasná situácia v Iraku – tzv. rušičky na elimináciu diaľkovo odpaľovaných výbušných zariadení, ktorých používanie je v súčasnosti v Iraku a Afganistane veľmi rozšírené a spôsobuje značné straty na živé sile a znehodnocuje materiál) zaručí kontinuálny modernizačný proces a optimalizuje podmienky na vytvorenie rovnováhy medzi požiadavkami a dostupnými zdrojmi.

Ing. Ľubomír BULÍK, CSc.

autor je náčelníkom Generálneho štábu OS SR

Foto Michal BURZA, Mário PAŽICKÝ a archív GŠ OS

Špecialisti z Turca

Podmienkou pre úspešné splnenie úloh bojových jednotiek ozbrojených síl počas výcviku a predovšetkým v bojových situáciách nie sú iba špičkoví vycvičení vojaci, ale aj bezchybné fungujúca technika a ostatné zbraňové systémy.

Ved' čo už v boji zmôže napríklad tankista, ak nenaštartuje „svoju mašinu“ alebo obsluha raketo-metu, ak pre poruchu neodpáli salvu? Zodpovednosť za to, aby sa podobné prípady vyskytovali pokiaľ možno čo najmenej, nesú na svojich pleciach aj príslušníci Oprávárenského práporu Martin.

OPRAVUJÚ TANKY AJ RADARY

„Sme jediným mobilným opravárenským prvkom na operačnej úrovni v Ozbrojených silách SR. Našou úlohou je opravovať pozemnú výzbroj a techniku v rámci ozbrojených síl, ako aj leteckých pozemných informačných systémov a špeciálnej techniky PVO,“ objasňuje zástupca veliteľa útvaru major Peter

Dolinay. O tom, že v opravárenskej sfére majú príslušníci práporu bohatú prax, svedčí úctyhodných 55 rokov existencie ich útvaru, ktoré si pripomenuli v novembri minulého roku. V martinskej posádke pôsobí od roku 1968 a v súčasnosti patrí do podriadenosti Spoločnej logistickej podpornej skupiny s veliteľstvom v Hlohovci.

„Našimi nosnými a kľúčovými jednotkami sú tri opravárenské rotý. Do organizačnej štruktúry útvaru patria aj špeciálne jednotky, ktoré do našej podriadenosti prešli po transformácii opravárenských jednotiek letectva a protivzdušnej ochrany,“ informuje náčelník štábu práporu mjr. Daniel Ličko. Vzápätí dodáva: „Vytvorili sme Rotu opráv leteckých pozemných informačných systémov a špeciálnej techniky PVO. Dislokovaná je v areáli Odbornej výcvikovej školy letectva v Košiciach a v Banskej Bystrici. Od októbra minulého roka nám pribudla skupina opráv techniky ISTAR. Za posledné roky sme sa značne „rozrástli“. V súčasnosti máme plánovaných vyše šty-

risto tabuľkových miest pre profesionálnych vojakov a naplnení sme takmer na osemdesiat percent.“

POTREBA MLADÝCH ODBORNÍKOV

Viac kvalifikovaných záujemcov o službu u martinských opravárov by velenie útvaru privítalo.

„Potrebujeme špecialistov v rôznych odbor-nostiach. Od vodičov cez automechanikov až po elektrotechnikov. Víťame každého, kto má potrebné odborné vedomosti a spôsobilosti. Práve tu narážame na ťažkosti. Nižšie funkcie sú istým spôsobom špecifické. Nie sú takpovediac „čisté“, jedno-

odborové, ale zdvojené. Máme napríklad funkcie vodič – zvárač, vodič – elektromechanik. Je teda ideálne, ak má potenciálny regrutant nielen vodičské oprávnenie, ale aj požadované odborné vzdelanie, prípadne kvalifikáciu. A to za dodržania zákonnej podmienky prijímania do ozbrojených síl do vekovej hranice dvadsiatich piatich rokov nie je vôbec jednoduché. Síce úzko spolupracujeme s regrutačnými strediskami, no optimálne by bolo, ak by sme mohli prijímať už „hotových“ ľudí. Najlepšie s praxou, odbornými skúsenosťami a potrebnými osvedčeniami a certifikátmi tak, aby sa v útvaru mohli už od začiatku naplno zapojiť do plnenia úloh. Výber personálu by nám uľahčila napríklad výnimka s prijímaním takýchto odborníkov a špecialistov, napríklad až do fyzického veku 30 rokov. Vtedy je väčší predpoklad, že záujemca už získal všetky požadované spôsobilosti,” hodnotí major Dolinay. Podobný problém sa týka odborníkov na výzbroj. Pedtým týchto ľudí pripravovali vojenské stredné odborné školy. Dnes je pomerne zložitá získať takého odborníka z civilného sektoru.

ODOVZDÁVANIE SKÚSENOSTÍ

Stať sa dobrým odborníkom v niektorej z opravárenských špecializácií si v prápore vyžaduje minimálne dva roky takpovediac dennodennej práce na technike. Pri niektorých špecializovaných odbornostiach, napríklad u výzbrojárů, je tento proces dlhší. Nie všetko sa totiž dá naučiť z predpisov a technologických postupov. Najcennejšie vedomosti získavajú opravári predovšetkým dlhoročnou praxou a množstvom úspešných opráv. Takých ľudí prápor, našťastie, ešte stále má.

„Práve títo „starí majstri“ výraznou mierou pomáhajú svojim služobne mladším kolegom v ich odbornom raste.“ zdôrazňuje veliaci poddôstojník čaty opráv výzbroje a špeciálnych prác prvej rot, rotný Attila Takács. Vie o čom hovorí. Sám pred trinástimi rokmi absolvoval martinskú Vojenskú strednú odbornú školu, odbor výzbrojný, a odvtedy v útvaru zastával rôzne výkonné i veliteľské funkcie. Jeho slová potvrdzuje aj vyučený mechanik – opravár poľnohospodárskych strojů, desiatnik Ľudovít Barci

„Profesionálnym vojakom som od roku 2004, kedy som nastúpil k opravárenskému práporu. V súčasnosti som zaradený na opravy kolesovej techniky, čo mi dovoľuje využívať aj skúsenosti získané z civilu. Stále sa však stretávam s niečím novým. Štúdium rôznych predpisů a katalógů je preto nevyhnutnosťou. Občas sa ale vyskytnú aj chyby, na ktoré sú aj predpisy prikrátke. Vtedy vždy poradia a vysvetlia problém starší veliteľia družstiev či náčelníci pracovišť,” poznamenáva dvadsaťšesťročný rodák z Rožňavy.

PRIORITOU JE AFIRMÁCIA

Výber vhodného personálu je dôležitý aj z pohľadu ďalšieho predurčenia útvaru.

„V budúcnosti sa predpokladá, že budeme zabezpečovať logistickú podporu a opravy techniky našich

jednotiek kdekoľvek vo svete. To si vyžaduje schopnosť pôsobiť v medzinárodných zoskupeniach podľa noriem a štandardů NATO. Preto je v súčasnosti jednou z našich prioritných úloh úspešné zvládnutie afirmačného procesu, na základe ktorého bude táto naša dispozícia certifikovaná,” ozrejmil mjr. Dolinay.

Prvá opravárenská rota by mala byť ako súčasť prápornej skupiny NSE (Národného podporného prvku) afirmovaná budúci rok. Ostatné dve rotý potom v roku 2009. Proces afirmácie je teda v plnom prúde. Velenie útvaru zameralo hlavné úsilie na jazykovú prípravu príslušníkov útvaru a odbornú prípravu špecialistů. A keďže sú mobilným opravárenským prvkom, tak aj na zintenzívnenie výcviku v poli. Napríklad prvá rota bude preto tento rok vyvedená do Vojenského výcvikového priestoru Lešť celkom trikrát. Zameria sa hlavne na precvičovanie činnosti a zladenosti družstva, čaty a celej roty. Je totiž celkom odlišné robiť opravy v suchej a teplej dielni, ako v poli za rozmanitých klimatických podmienok. Snaha roty bude koncom roka završená Odborným taktickým cvičením.

„Aj keď ešte máme čo precvičovať a doladovať, väčšiu starosť mi robí skôr naša technika. Predovšetkým vybavenie pojazdných dielní je už „staršej výroby“. Takmer väčšina dielní má za sebou už vyše tridsať rokov služby,” konštatoval zástupca veliteľa prvej rotý nadporučík Ing. Martin Simonis. „Do ozbrojených síl sú zavádzané stále nové typy techniky, ako napríklad Aligator či Aktis. Modernizáciu týchto dielní by sme preto uvítali,” dodal tridsaťročný rodák zo Spišskej Novej Vsi, ktorý od svojich podriadených vyžaduje nielen vysokú úroveň profesionality v odbore, ale aj zodpovednosť za odvedenú prácu.

„Nové dielenské prostriedky jednoznačne potrebujeme. Väčšina techniky útvaru je na podvozkoch PV3S. Na podvozkoch Tatra

815 máme v podstate iba uvoľňovaciu techniku T815 AV – 15 a dve zámočnicke dielne,” vyratáva major Dolinay. „V prípade, že budeme zabezpečovať útvary, ktorý má novú, modernejšiu techniku, reálne hrozí, že mu napríklad pri presunoch nebudeme na už morálne zostarnutých „vétreskách“ stačiť. Naše možnosti budú podstatne obmedzené. Uvažujeme aj o uberaní sa cestou kontajnerizácie dielenských prostriedků, no táto alternatíva je zatiaľ stále v štádiu riešenia. V spolupráci s Veliteľstvom logistiky trenčianskeho veliteľstva Síľ výcviku a podpory a Štáboom logistiky OS SR sa snažíme riešiť absenciu technologických postupů, dokumentácie a rôznych prípravků na novú vojenskú techniku, ako sú napríklad spomínané Aktisy, Aligatory, či nové podvozky nákladných automobilů Tatra. Avšak napriek týmto ťažkostiam vynaložíme maximálne úsilie, aby sme afirmačný proces nášho útvaru úspešne završili,” dodal zástupca veliteľa Oprávárenského práporu Martin.

Vladislav VAVRINEC

Najväčšia modernizácia F-16

Lockheed Martin dostal objednávku za 84 miliónov dolárov na modernizáciu 91 stíhačiek F-16 C/D Blok 40 a 42. Ide o súčasť programu CCIP, ktorý americké letectvo nazýva „najväčšou modernizáciou F-16 v dejinách“. Celý program stojí vyše dve miliardy dolárov a všetkých 650 lietadiel F-16 blokov 40, 42, 50 a 52 v rámci neho dostáva rovnakú elektroniku a prístrojové vybavenie. Úpravami doteraz prešlo 245 z 252 lietadiel bloku 50/52. Najnovšie objednaných 91 stíhačiek by mali modernizovať do roku 2008. Práce na všetkých štyroch blokoch 40/42 by mali dokončiť do roku 2010.

V rámci programu CCIP dostávajú F-16 nové palubné počítače a nové displeje. Sú tiež kompatibilné s multifunkčným informačným systémom, čo zvyšuje pilotov prehľad o situácii a zlepšuje komunikáciu s lietadlami spojencov. Piloti dostávajú aj nové prilby so zameriavacím systémom. Nové zameriavacie kontajnery zvyšujú schopnosť stroja pri útokoch na pozemné ciele.

Stroje, ktoré už prešli modernizáciou, sú rozmiestnené v Európe aj na domácich základniach v USA. Na snímke sú F-16, ktoré používa akrobatická skupina Thunderbirds.

Humvee nie je nikdy dosť...

Spoločnosť AM General získala ďalšie štyri kontrakty na výrobu najnovších opancierovaných verzií vozidla Humvee. Objednávka za 248 miliónov dolárov sa týka vozidiel M1151 a M1152 vo viacerých modifikáciách – od dvojmiestnych nákladných po sanitné. HMMWV M1151/1152 sa vyrába na rovnakom podvozku ako predchádzajúca opancierovaná verzia M1114. Na prvý pohľad ich od seba ťažko rozoznať. Veľký rozdiel je však v tom, že pri M1151/1152 môže posádka dodatočný pancier rýchlo namontovať alebo demontovať s bežnými nástrojmi. Vozidlá tak možno pružne prispôbovať podľa potreby aj v poli a nemusia pre pancier chodiť do dielni. V podmienkach, ktoré si zvýšenú ochranu nevyžadujú, možno pancier rýchlo odstrániť. Jeho hmotnosť totiž nadmerne zafážuje podvozok a znižuje jeho životnosť.

Novú verziu Humvee oficiálne predstavili v októbri 2004. Do Iraku sa prvé vozidlá dostali v marci tohto roku. Podľa ďalších objednávok možno usudzovať, že sa osvedčili.

Ruský zbraňový obchod roku

Rusko uzavrelo najväčší zbraňový obchod od rozpadu Sovietskeho zväzu. Alžírsko nakúpi lietadlá i pozemnú techniku za 7,5 miliardy dolárov. Súčasťou kontraktu je odpustenie starého dlhu Alžírska vo výške 4,7 miliardy dolárov. Očakáva sa aj spolupráca v oblasti prírodných zdrojov. Alžírsko je štvrté na svete v ťažbe zemného plynu a Rusko má v tejto oblasti veľké záujmy.

Alžírsko dostane 28 stíhačiek Su-30MKA a 34 MiG-29SMT. Doplní ich 14 cvičných a ľahkých bojových strojov JAK-130. Pozemné sily dostanú 300 tankov T-90, tridsať samohybných protiletadlových systémov Tunguska M1 a osem raketových protiletadlových systémov S-300 PMU-2 Favorit. Okrem toho dostane alžírská armáda prenosné protitankové rakety AT-13 Metis a AT-14 Kornet a Rusko modernizuje 250 alžírskych tankov T-72. Súčasťou kontraktu sú aj bližšie nešpecifikované práce pre alžírské námorníctvo, ktoré používa viacero plavidiel sovietskej výroby zo 70. a 80. rokov minulého storočia.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**

Nóri v Afganistane dostanú IVECO MLV

Nórsko sa rozhodlo kúpiť za 8 miliónov eur vozidlá IVECO MLV pre svojich vojakov slúžiacich v mierových misiách v zahraničí. Objednávka znie na 15 vozidiel v roku 2006 a 10 v roku 2007, s opciami na ďalších 47. Nórske jednotky v Afganistane doteraz používali terénne vozidlá Mercedes s dodatočným pancierovaním, ktoré sa však neosvedčili. Preto kúpu nových vozidiel urýchlili, celý proces rozhodovania o objednávke trval iba dva mesiace.

IVECO MLV je rozmermi porovnateľné s americkými Humvee, na rozdiel od jeho opancierovanej verzie však poskytuje lepšiu ochranu proti výbuchom mín a nastražených náloží. Dno vozidla je tvarované do V a má sendvičovú konštrukciu z troch vrstiev, čo odkloní a pohltí energiu výbuchu. Kolesá, ktoré môžu priviesť mínu k výbuchu, sú čo najďalej od kabíny posádky.

Talianska armáda používa vozidlá MLV s dodatočným kompozitovým pancierom, ktorý možno v prípade potreby rýchlo odmontovať. Na streche môže byť namontované zbraňové stanovište, štandardne sa používa guľomet kalibru 7,62 mm. Okrem Talianska už MLV používa Belgicko (440 kusov) a pod označením Panther aj Veľká Británia (401 kusov).

Leopard pre mierové operácie

Nemecko vyvinulo verziu tanku Leopard 2 pre mierové operácie. Stroj označený Leopard PSO (Peace Support Operations) je prispôbený najmä pre akcie v zastavaných oblastiach. Boky veže a podvozok sú lepšie chránené pred zásahmi pancierových pástí. Na streche veže je lepšie chránený guľomet. Tank nesie viac senzorov a kamerový systém na pozorovanie okolia. Stroj je vybavený vyhľadávacími reflektormi a nesmrtiacimi zbraňami. Vpredu možno namontovať radlicu na odhŕňanie prekážok.

Nemecko má 852 tankov Leopard 2 (502 vo verzii 2A4, 125 Leopardov 2A5 a 225 Leopardov 2A6). Iba zopár bolo upravených na štandard PSO. V prípade, že nemeckých vojakov bude čakať väčšie nasadenie v mierovej operácii, možno rýchlo upraviť viac tankov.

Krátko

Nemecké letectvo zaradilo do výzbroje strelu s plochou dráhou letu Taurus KEPD 350. Strela má dolet 350 km a max. rýchlosť 994 km/h. Nesie hlavicu s hmotnosťou 450 kg. Strela má charakteristiky stealth a navádzanie pomocou GPS a infračervených senzorov. Nemecko objednalo 600 striel pre svoje lietadlá Tornado a neskôr Eurofighter Typhoon. Prvým zahraničným zákazníkom sa stalo Španielsko, ktoré chce 43 striel pre stroje F-18 a Eurofighter.

Spoločnosť BAE Systems v Yorku v Pennsylvánii opraví 361 bojových vozidiel pechoty Bradley poškodených v Iraku a v Afganistane. Medzi nimi bude 262 štandardných vozidiel M2, 55 prieskumných M3 a 44 pozorovacích vozidiel pre delostrelectvo M7 FIST. Opravené Bradley sa budú vracáť do služby od júla 2006 do februára 2007. Práce budú stáť 227 miliónov dolárov.

Americká armáda kupuje ďalších šestnásť bojových vrtuľníkov AH-64 Apache, každý za 32 miliónov dolárov. Nahrádza šestnásť strojov, ktoré USA za posledné tri roky stratili v Iraku. Niektoré boli zničené pri nehodách, väčšina však podľahla streľbe zo zeme. Posádky vo väčšine prípadov prežili, ale helikoptéry nestáli za opravu.

Po desiatich rokoch a viacerých odkladoch sa blíži dokončenie najnovšej ruskej atómovej ponorky Jurij Dolgorukij. Plavidlo patrí do novej triedy Borej (Projekt 935). Druhá loď tejto triedy, Alexander Nevskij, je tiež takmer hotová. V marci tohto roku položili kyl aj tretej ponorky – Vladimir Monomach. Do roku 2021 sa ráta s postavením 12 plavidiel. Lode sú dlhé 170 m, na hladine majú výtlak 12 000 ton a ponorené 17 000 ton. Dosahujú rýchlosť 45 km/h, výzbroj tvorí 12 strategických balistických rakiet Bulava (SS-N-30) s dosahom 8000 km. Ponorky majú tiež štyri torpédomety.

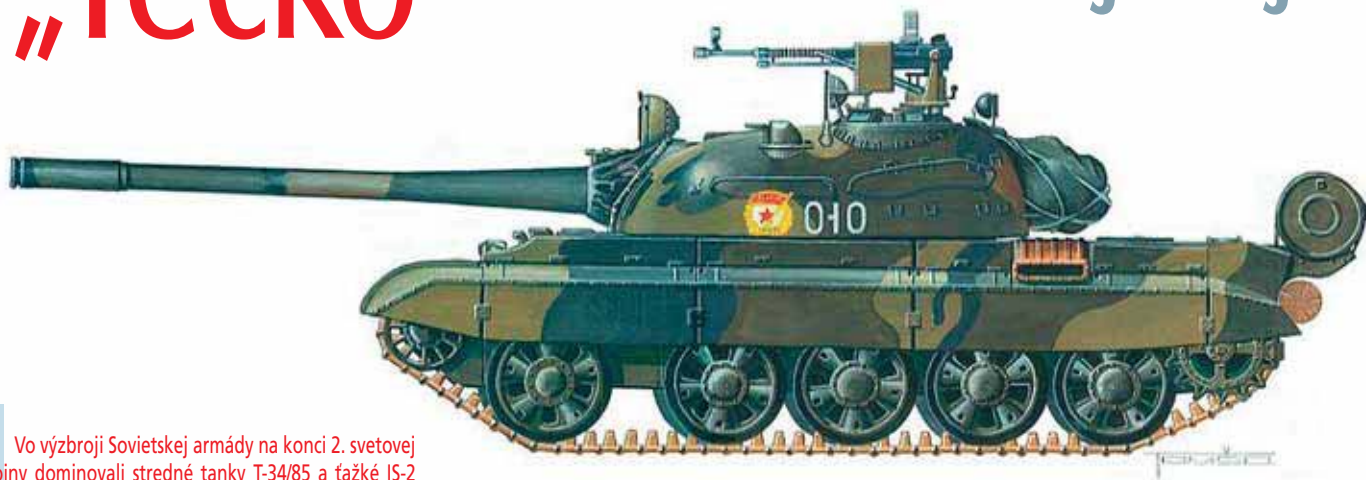
Egypt bude v licencií vyrábať čínske prúdové cvičné lietadlá JL-8. Dohoda je rozšírením pôvodnej objednávky na 80 strojov z roku 1999. Niektoré časti lietadiel sa teraz budú vyrábať v Egypte. Stroj JL-8 (označovaný aj K-8E) je výsledkom čínsko-pakistanskej spolupráce. Poháňa ho ukrajinský motor AI-25TLK. Lietadlo má hmotnosť 4,3 t, dosahuje rýchlosť 800 km/h, na piatich závesníkoch unesie kanón kalibru 23 mm a 500 kg bômb alebo rakiet.

Izrael kúpil štyri americké hládokvé člny triedy Defender. Plavidlá majú unikátny penový golier, ktorý zlepšuje stabilitu a zároveň zvyšuje ochranu proti zbraňam menšieho kalibru. Čln je dlhý osem metrov a má ponor jeden meter. Dva motory ho poháňajú rýchlosťou 70 km/h. Organickú výzbroj nemá, posádka nesie iba vlastné zbrane. Člly majú slúžiť na stíhanie podozrivých pašeráckych plavidiel pri pobreží.

Pakistanské námorníctvo zaradilo do služby prvé dva z novej triedy raketových člnov. Plavidlá triedy Quwwat sú dlhé 28 m a majú výtlak 250 ton. Maximálna rýchlosť prekračuje 50 km/h. Posádku tvorí približne 50 námorníkov. Výzbroj tvoria štyri čínske protilodné strely C-801 s dosahom 42 km a s hmotnosťou 630 kg. Rakety sú podobné francúzskym strelám Exocet.

Je známe, že americké lietadlá pre elektronický boj EA-6B Prowler majú nahradiť podstatne modernejšie EA-18G Growler. Kým sa tak ale stane, staré Prowlery musia pokračovať v službe. Firma Northrop Grumman preto dostala kontrakt za 73,25 mil. dolárov na taktické rušiacie systémy AN/ALQ-218. Tie umožňujú preventívne rušenie nepriateľskej elektronickej komunikácie ešte predtým, ako sa ju podarí zachytiť. Systémy AN/ALQ-218 sa neskôr budú montovať aj do EA-18G.

„Téčko“ zo studenej vojny

Vo výzbroji Sovietskej armády na konci 2. svetovej vojny dominovali stredné tanky T-34/85 a ťažké IS-2 a IS-3. „Téčka“ mali 85 mm kanón D5T85, schopný konkurovať nemeckému 88 mm kanónu KwK 43 obávaných Tigrov a Königstigrov. Ťažké IS-2, pripomínajúce ešte svojich predchodcov KV-1 a KV-85, vo vežiach podobných vežiam T-34/85 niesli 122 mm kanón D-25. Úplne novým vzhľadom sa však predstavil IS-3. Mal nielen radikálne prestavanú korbu, ale aj novú vežu, ktorou sa inšpirovali konštruktéri ešte v 80. rokoch minulého storočia.

Podobala sa plytkej, dnom nahor obrátenej miske s hrúbkou panciera 25 až 230 mm. Sklon jej stien bol prepočítaný tak, že ak nepriateľské strely nesmerovali na pancier kolmo, iba po ňom sklzli. A práve takúto vynikajúcu vežu zdedili nasledujúce sovietske povojnové tanky.

TANK PRE BIPOLÁRNY SVET

Už v roku 1945 začali v ZSSR vyrábať stredný tank T-44, dosť podobný na T-34/85. Mal mnohé zlepšenia, ale aj nedostatky, ktoré mala odstrániť ďalšia verzia, inšpirovaná skôr tankom IS-3. Prototyp postavili v roku 1946 a už o rok ho začali vyrábať sériovo ako T-54. S odvodeným typom T-55 sa stal najvýznamnejším tankom studenej vojny.

Najnápadnejším dedičstvom po IS-3 bola spomínaná oblá veža. Tank T-54 však mal oproti IS-3 hmotnosť nižšiu o 10 ton, takže v nej neniesol 122 mm kanón, ale kanón D-10T kalibru 100 mm, ktorý vyvinuli z rýchlopalného námorného dela. Vystreľoval 16 kg strely s ústovou rýchlosťou 1 000 m/s, ktoré na vzdialenosť 1 km pri kolmom dopade prerážali pancier do hrúbky 185 mm. Neskôr pre tento kanón vyvinuli kumulatívnu strelu s priebojnosťou až 380 mm panciera na akúkoľvek vzdialenosť až po hranicu účinného dostrelu 2 500 m. A ešte neskôr do súboru munície pribudla podkaliberná strela s vodičim nákrúžkom s ústovou rýchlosťou 1 420 m/s, ktorá pri kolmom dopade prebila 200 mm pancier do vzdialenosti 2 500 m a poradila si aj s reaktívnou ochranou panciera.

PEROD T-54 NA T-55

Tank T-54 bol solídnu zbraňou, ale ani on sa nevyhol nedostatkom. Spočiatku mal dosť primitívny systém riadenia paľby, založený na princípe jednoduchých optických zameriavačov so zámernou mriežkou. Modernizovali ho až v polovici 50. rokov. Vo veži bolo tesno a malá bola i zásoba vedeného kanónového streliva – iba

34 nábojov. Samotný kanón sa dal skloniť len do mínus štyroch stupňov, čo sťažovalo paľbu z vežového postavenia v okope.

Pancierovanie T-54 nebolo ideálne, ale pancier čela korby i veže mal hrúbku 100 mm a maska kanóna až 170 mm. Vznetový motor V-2-54 s výkonom 570 k dával stroju max. rýchlosť 52 km/hod. Dojazd T-54 vďaka vnútorným i vonkajším nádržiam bol asi 400 km.

V priebehu rokov prešiel T-54 mnohými úpravami. Pôvodný kanón nahradili výkonnejšie kanóny D-10TG

a neskôr D-10T2S s ejektorom plynov a stabilizáciou hlavne najskôr v jednej a potom v oboch rovinách. Zmodernizoval sa pohon námerového mechanizmu, pribudol systém OPZHN, zariadenie pre jazdu pod vodou a vodič a strelec dostali infraprístroje. Napokon, keď do T-54 začali inštalovať výkonnejší motor, dali mu nové označenie T-55.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA
Foto archív

Technicko-taktické údaje a výkony

Tank T-55 prvý raz predstavili na vojenskej prehliadke v Moskve v októbri 1961. Odtedy nechýbal prakticky v žiadnom vojnovom konflikte, pretože bývalý ZSSR ho exportoval do všetkých končín sveta. Dôkazom na farebnej fotografii je Američanmi ukoristený iracký modifikovaný T-55 (Tiran-5), nesúci britský 105 mm kanón M68/L7 a dva 7,62 mm guľomety Browning. T-55 vyrábali aj v Poľsku, Československu a Číne, kde dostal označenie Typ-59.

Sovietske T-55 (na farebnej kresbe je verzia T-55A) boli vyzbrojené 100 mm kanónom, s ním spriahnutým 7,62 mm guľometom a protiletadlovým 12,7 mm guľometom. Mal dĺžku (bez kanóna) 6,45 m, šírku 3,27 m, výšku 2,4 m, hmotnosť asi 36 t a pancier s hrúbkou 20 až 203 mm. Motor s výkonom 580 k mu dával max. rýchlosť 50 km/hod, pričom dojazd mal okolo 500 km. Jeho osádku tvorili štyri osoby – veliteľ, vodič, strelec a nabíjač.

Tanky radu T-54/55, ktorých do roku 1981 vyrobili asi 50 000, boli rovnocennými súpermi amerických stredných tankov M60 a M60A1, hoci tie sú od nich oveľa mladšie. V mnohých krajinách tieto „téčka“ zostávajú vo výzbroji dodnes.

„Ťažný kôň“ veliteľstva

Alexej Innokentievich Antonov bol v priebehu 2. svetovej vojny jednou z kľúčových osobností sovietskeho veliteľského zboru. Hoci k jeho kariére prispeli profesionálne priateľstvá a rad šťastných náhod, úspech podmienuje predovšetkým jeho psychická i fyzická odolnosť, zdanlivo nevyčerpatelná energia a výborné odborné schopnosti. Jeho profesionálne kvality nespochybňoval ani sám J. V. Stalin a uznávali ich aj vojenski predstavitelia Západu.

VOJENSKÁ DRÁHA

K vojenskej kariére ho predurčila rodinná tradícia. Keďže otca posielali v rámci vojenskej služby z jednej provinčnej posádky do druhej, narodil sa mladý Alexej 9. septembra 1886 v bieloruskom Grodne. Od malička bol vedený k skromnosti, samostatnosti, disciplíne a láske k vlasti, ktoré sa v spojení so záujmom o vojenskú históriu napokon podpísali pod jeho osudové rozhodnutie nasledovať svojho deda a otca vo vojenskej dráhe. Bojový krst absolvoval počas 1. svetovej vojny, bojové skúsenosti potom bohato rozvíjal v priebehu ničivej občianskej vojny. Zodpovednosť, inštinkt a vrodená schopnosť pre vojenské záležitosti mu nakoniec vyniesli pozíciu náčelníka štábu streleckej divízie, kde sa dokonale oboznámil so štábnou prácou, velením a samotným riadením.

OSUD ŠTÁBNEHO DÔSTOJNÍKA

Obdobie po skončení vojny bolo pre neho jedným z najťažších. Bolo to obdobie neistoty, keď boľševické vedenie rozhodovalo o vzniku profesionálnej armády a jej nevyhnutného kádrového zabezpečenia. Dosiahnuté

výsledky a vstup do strany zabezpečili Antonovovi miesto v dôstojníckom zbore a zaručili ďalší postup. Nedostatok vo vojenskom vzdelaní odstránil v roku 1931 úspešným absolvovaním Frunzeho vojenskej akadémie. V systematickom rozvíjaní vojenského vzdelania pokračoval aj v ďalšom období. Výhodou v jeho profesionálnej príprave bola znalosť cudzích jazykov, ktorá mu umožnila študovať zahraničnú literatúru a získavať najnovšie poznatky z oblasti vojenskej teórie. V druhej polovici tridsiatych rokov krátko pôsobil ako náčelník operačného oddelenia štábu Charkovského, resp. náčelník štábu Moskovského vojenského okruhu, pričom až do roku 1941 s prestávkami prednášal aj ako lektor na Frunzeho vojenskej akadémii. Medzitým v roku 1936 úspešne ukončil Akadémiu Generálneho štábu a ako jeden z jej najlepších absolventov (s povestou uznaného taktika) sa zaradil do skupiny najschopnejších dôstojníkov, ktorí boli

vybraní prevziať v prípade vojny najvyššie veliteľské miesta. Potvrdením uvedených predpokladov bolo povýšenie do hodnosti generálmajora v júni 1940, resp. ustanovenie zástupcom náčelníka štábu Kyjevského zvláštného vojenského okruhu v januári 1941. Napriek tomu patrilo práve nasledujúcich 15 mesiacov po nemeckej invázii do ZSSR medzi najsmutnejšie epizódy v kariére Antonova.

ŤAŽKÉ ČASY

Ako náčelník štábu postupne Južného a Severokaukazského frontu, Čiernomorskej skupiny a Zakaukazského frontu bol po zvyšok roku 1941 a po celý nasledujúci rok vystavený, podobne ako celá Červená armáda, ťažkej morálnej skúške. Ťažko vydané a vzácne okamžiky víťazstiev v tomto období boli totiž všeobecne zatienené zdrvujúcimi porážkami, sprevádzajúcimi postup nemeckej armády až k úpätiu Kaukazu. Napriek tomu mu dočasné zastavenie nemeckého postupu pri Rostove na prelome jesene a zimy 1941 a obranná operácia pri Tuapse o rok neskôr zachovali vysoký profesionálny kredit a dobrú povest, ktorej sa tešil aj u samotného Stalina. „Kaukazská anabáza“ a pripisované „autorstvo“ zostavenia národnostných oddielov z protisovietsky orientovaných národov severného Kaukazu mu však znepriatelili všemocného šéfa ruskej tajnej polície - L. P. Beriju. Antonov to pocítil najmä v povojnových rokoch, keď mu zabránili v povýšení. Bol tak zrejme jediným z vysokých sovietskych dôstojníkov, pôsobiacich za vojny na vrchnom veliteľstve, ktorý nebol povýšený na maršala.

HVIEZDNA VOJENSKÁ KARIÉRA

Zlom v jeho kariére nastal v decembri 1942, keď si ho náčelník Generálneho štábu Sovietskej armády, armádny generál A. M. Vasilevskij, vybral za svojho náčelníka operačného oddelenia, čo bol začiatok ich nerozlučného partnerstva. Spôsob vedenia vojny sa začal postupne meniť k lepšiemu a operačné oddelenie začalo fungovať ako „ťažný kôň“ vrchného veliteľstva. Potvrdením Stalinovej dôvery bolo povýšenie Antonova na generálplukovníka a menovanie Vasilevského zástupcom na jar 1943. Nová funkcia mu umožnila plne sa venovať plánovaniu strategických operácií. Prvou takouto operáciou bola bitka o Kurský oblúk v lete 1943, ktorá mu vyniesla mimoriadne povýšenie na armádneho generála. Počas čoraz častejších návštev maršala Vasilevského na fronte sa Antonov postupne stal výkonným a od februára 1945 aj oficiálnym náčelníkom GŠ a súčasne hlavným Stalinovým poradcom v operačných otázkach. Zohral kľúčovú úlohu pri plánovaní, koordinácii, realizácii a riadení všetkých zostávajúcich strategických akcií Červenej armády. V záverečnej fáze vojny sa po Stalinovom boku osobne zúčastňoval aj spojeneckej vojenskej diplomacie a výrazným spôsobom ovplyvnil nielen vojenskú stratégiu Spojencov, ale i povojnové usporiadanie v Európe.

POVOJNOVÁ EPOPEJA

Po porážke nacistického Nemecka viedol v Postupime sovietsku vojenskú delegáciu, ktorá rozhodovala o ďalšej budúcnosti Nemecka. Ako náčelník GŠ a po návrate Vasilevského do tejto funkcie v roku 1946 znovu ako jeho zástupca riadil demobilizáciu Sovietskej armády, pričom súčasne zastával aj post zástupcu náčelníka Najvyššej vojenskej rady. V roku 1948 bol však prevelený na veliteľstvo Zakaukazského vojenského okruhu. Prevelenie bolo pre neho z hľadiska postupu bezpochyby krokom späť, avšak pobyt v ústraní v čase dramatických chvíľ odohrávajúcich sa na sklonek Stalinovho života mu zrejme zachránil život. Po odstavení Beriju bol v roku 1954 znovu povolaný do GŠ do funkcie zástupcu náčelníka, čo bolo len predohrou k jeho menovaniu náčelníkom štábu Spojených ozbrojených síl Varšavskej zmluvy. Z titulu svojej funkcie sa výraznou mierou podieľal na tvorbe vojenskej organizačnej štruktúry i na celkovom upevňovaní jednoty paktu (hlavne v otázkach operačnej a bojovej prípravy), výrazne tiež prispel k plnému podriadeniu armád krajín východného bloku sovietskym záujmom. Zaviedol spoločné cvičenia a tak tiež organizáciu spoločných veliteľských zborov a inšpekcií, armádam zúčastnených štátov bola vnútená spoločná vojenská doktrína. Funkciu zastával až do svojej smrti 16. júna 1962, keď ho v jeho pracovni zastihol druhý ťažký srdcový infarkt.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav
Bratislava

Vojenský čin roka

„Bez nároku na úctu či uznanie sa okolo nás každodenne deje veľa skutkov, ktoré zachránia alebo podajú pomocnú ruku. Mnohé sú viac či menej spojené s rezortom obrany. Aj v našich radoch je množstvo tých, ktorí v momentoch, kedy sa rozhoduje o osude iných, neváhajú a pomôžu,“ zdôraznil v petržalskom divadle Aréna pri vyhlasovaní laureátov v poradí 9. ročníka ankety Vojenský čin roka minister obrany Martin Fedor.

Anketa už tradične oceňuje ľudí, ktorí prejavili najviac odvahu, rozhodnosť, profesionalitu a ľudskosť – všetko predovšetkým nad rámec svojich profesionálnych povinností. Takých, čo sa nebáli, že sa pritom môžu zraníť alebo riskovať vlastný život. Tí boli nominovaní v kategórii Záchrana života. Či už jej vôbec prvý zahraničný laureát chorvátsky minister obrany Berislav Rončević (o jeho číne sa viac dozviete na druhej strane) alebo ďalší dvaja nominovaní - slobodník Rudolf Jankanin a poručík Slavomír Zajac.

CENA ŽIVOTA

Rudolf sa vracal koncom mája uplynulého roku zo služobnej cesty. Neďaleko Popradu sa stal svedkom

dopravnej nehody. „Videl som auto, ktoré vyltelo z cesty a prevrátilo sa. Vo vozidle som našiel ženu v bezvedomí. Chcel som auto postaviť späť na kolesá. Zistil som, že začína vytekať palivo. Zobral som kľúč, odpojil batériu, ženu vytiahol von z auta a poskytol jej prvú pomoc,“ s odstupom času si spomína slobodník Jankanin. Skromne zamlčí, že nebyť jeho duchapritomnosti by vozidlo explodovalo a žena v ňom zahynula.

Slavomír koncom októbra 2005 prechádzal po ceste medzi Bratislavou a Pezinkom. Priamo pred jeho očami sa udiala dopravná nehoda. „Nebolo veľa času na premýšľanie. Vedel som, že ľudí z havarovaných vozidiel treba čím skôr dostať na bezpečné miesto. Išlo doslova o sekundy,“ približuje októbrový deň poručík Zajac. Sám vytiahol z vrakov áut štyroch zranených. Až potom si všimol, že sa pri záchrane iných sám zranil...

VOJACI MILANKOVI

V kategórii Mimoriadna cena odovzdával diplomy človek nad iných povolaný - známy fotograf, no predovšetkým človek s veľkým „Č“ – reportér Andrej Bán. V nadácii Človek v ohrození už roky pomáha tým, ktorí sú v mnohých regiónoch nepokojného sveta na takúto pomoc odkázaní. Preto neskrýval svoje pocity a bol rád, že ocenenie

môže odovzdať práve zástupcom nitrianskeho mechanizovaného práporu, ktorí z vlastných finančných prostriedkov zakúpili hendikepovanému Milankovi Valáškovu zo Sobotišťa počítač.

„Všetko to vlastne spískala naša Anička,“ ukázal s úsmevom veliaci poddůstojník práporu rotmajster Peter Molnár na zamestnankyňu práporu Annu Slezákovú. „Vedela som, že chlapec by veľmi potreboval počítač, aby mohol v škole lepšie napredovať, lebo má namiesto ručičiek len ich krátke náznaky. Oslovila som nášho veliteľa podplukovníka Daniela Parimucha. Celú vec podporil a naši vojaci sa naň rýchlo vyzbierali. Najväčším zážitkom pre nás všetkých bolo, keď nám Milanko ukázal, ako vie na ňom nožkami písať. Pozerali sme na neho a nemohli sme sa ubrániť slzám dojatia,“ hovorí Anna Slezáková.

Dojatia sa neubránili ani ľudia v Aréne, keď tento 9-ročný chlapec, ktorého sprevádzala práve A. Slezáková, ešte raz vojakom v Aréne úprimne poďakoval. A už len na dŕvažok: „Veliteľ ľahkej brigády brigádny generál Stanislav Petrevec mu sľúbil, že pri najbližšej návšteve v Nitre mu ukážu kasárne i vojenskú techniku a navyše - chlapca a jeho rodičov čaká vikendový pobyt vo vojenskej zotavovni vo Vysokých Tatrách. Túto cenu síce získal nitriansky prápor, ale zriekli sa jej v prospech Milanka Valáška.

Treba dodať, že medzi nominovanými v tejto kategórii nemohli chýbať ani príslušníci nášho najstaršieho profesionálneho útvaru: martinského práporu okamžitej reakcie. Jeho vojaci pod vedením veliteľa pplk. Martina Stoklasu koncom uplynulého roka ako vôbec náš prvý vojenský útvar zvládli proces afirmácie a úspešne sa uplatnili v rôznych zahraničných misiách. Veľa práce pri odkrývaní bielych miest našej histórie urobili v uplynulom období aj

ďalší nominovaní v tejto kategórii, členovia Slovenského zväzu Pomocných technických práporov – vojenských táborov nútených prác (PTP – VTNP). Vďaka jeho predsedovi Dr. Františkovi Kluskovi a ďalším sa naša vojenská i civilná verejnosť konečne po dlhom období mlčania a prekrucovania pravdy za socializmu dozvedela o útrapách, ktoré museli prežiť tisíce našich občanov vo vojenských táboroch nútených prác v rokoch 1948 – 1954.

POMOC VEREJNOSTI

V tejto kategórii mala porota neľahkú prácu. Minister obrany Martin Fedor, predseda výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Róbert Kaliňák, náčelník GŠ OS SR genpor. Ľubomír Bulík, hlavný poddůstojník OS SR šbrtm. Rastislav Macejko a novinári Alena Lacyková s Andrejom Bánom vybrali spomedzi nominovaných príslušníkov 4. rotácie misie Iracká sloboda a vojenských útvarov z Prešova, Nítry, Levíc, Serede. Z krátkych filmových medailónov sa prítomní napríklad dozvedeli, že naši vojaci počas 4. rotácie v Iraku zlikvidovali 350 ton nevybuchnutej munície. Na filmových záberoch videli, ako príslušníci troch útvarov pomáhali občanom počas vlnnejšej snehovej kalamity. Laureátom sa však stal vojenský útvar 6335 Prešov. Iste si všetci ešte pamätáme, ako prešovskí letci pomáhali v strede minulého leta hasiť požiare vo Vysokých aj v Nízkyh Tatrách. Aj keď bol v oblasti Olejníkov vyhlásený najvyšší stupeň povodňovej aktivity, boli to oni, ktorí evakovali z postihnutej oblasti ohrozených ľudí...

„Podakovanie samozrejme patrí všetkým mojim chlapcom i dievčatám, ktorí lietajú alebo pripravujú stroje a tak vždy, keď je potreba, sme schopní okamžite pomôcť,“ s úsmevom na tvári nám povedal veliteľ leteckej základne plk. Miroslav Korba. Nezabudol dodať, že aj tesne pred Vojenským činom zasahovali pri hroziacich povodniach na južnom Slovensku. No zdôraznil ešte niečo: „Keď sme v minulom desaťročí po dobudovaní základne začali lietať, Prešovčania sa na nás nepozerali s bohvieakou vlídnosťou. Sťažnosti na hlučnosť boli bežným javom. A to sme v rokoch

1995 až 1999 lietali na pilota len od 10 do 30 hodín, čo bolo skutočne pod kritiku. Po vstupe do NATO je tých hodín na jedného 60 až 70, no sťažnosti už ustali. Ľudia nás vnímajú oveľa pozitívnejšie. A to aj preto, lebo vidia nielen vojenský výcvik, ale aj to, že sme tu v prípade pomoci ochotní a schopní pomôcť v krízových situáciách civilnému obyvateľstvu na celom Slovensku. No a to, že sme získali Vojenský čin roka posilní v tomto smere náš imidž, pričom zároveň ďakujem našim Prešovčanom za toleranciu.”

PRIATELIA

Prečo je predsedníčka Magdaléna Mellenová a jej Odborový zväz potravínárov SR priateľkou armády? Nuž najmä preto, lebo sa dlhoročne podieľa na skvelej úrovni Dňa detí s ozbrojenými silami a Slovenským rozhlasom. A ako? Aj vďaka desiatkam autobusov plných školákov zo

všetkých kútov republiky, ktoré každoročne odborový zväz na vojenský Deň detí vysiela, dostalo toto podujatie celoslovenský rozmer.

Prevažne o stupeň vyššie veková kategória prichádza na ďalšie podujatie, ktorému šéfuje Michal Kaščák, tiež priateľ armády. Na jeho letnom hudobnom festivale Pohoda minister obrany Juraj Liška vyhlásil, že ozbrojené sily už nebudú povolávať na základnú vojenskú službu. To priateľstvo a obojstranná ústretovosť však spočíva najmä v tom, že na jednej strane rezort obrany dovolil, aby sa Pohoda usídlila na trenciánskom vojenskom letisku a na strane druhej sa jej súčasťou stali nielen vystúpenie dychovej hudby ozbrojených síl, ale aj prezentácia vojenskej techniky a výcviku, výstavy fotografií z mierových misií a všetko to, čo môže zaujať ľudí, ktorým problematika obrany nie je cudzia, prípadne rozmyšľajú o službe vo vojenskej uniforme.

No a okrem tých celkom najmenších azda všetky vekové kategórie oslovuje tretí priateľ armády – redaktor STV Ján Petrovič. Na televíznej obrazovke sa už desaťrocie venuje problematike obrany. Profesionalita a snaha o korektnosť – tak by sa pár slovami dala charakterizovať jeho spravodajská publicistická činnosť. Aj vďaka tomu sa laureátom v tejto kategórii stal on. Pri preberaní ceny povedal: „Keď som si sumarizoval vlaňajší rok, o rezorte obrany som odvyšiel asi sedemdesiat príspevkov. Z nich bolo dvadsať skôr pozitívnych, tridsať neutrálnych a dve desiatky kritických. Som preto rád, že aj ako priatelia si nemusíme hovoriť iba lichôtky...”

Tohtoročný Vojenský čin roka sa začal minútou ticha za vojakov, ktorí zomreli pri leteckom nešťastí počas návratu z misie KFOR. Po hudobných predeloch Petra Lipu a sériách oceňovaní moderátori Jarka Hargašová a Stanislav Bajanič požiadali aj o potlesk pre organizátorov podujatia. Bol srdečný a hoci mal byť určený ľuďom z Komunikačného odboru MO SR, patril predovšetkým tým, kvôli ktorým sa v Aréne všetci zišli. Ľuďom s veľkým L.

Jozef ŽIAK, Pavol VITKO
Foto Michal BURZA

Zbrane pre Afganistan

Na základe dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Afganskej islamskej republiky z 23. februára 2006 o darovaní vojenského materiálu a výzbroje v dňoch 10. až 12. apríla na letisku Kuchynja naložili a na miesto určenia, do Afganského hlavného mesta Kábulu odoslali prostredníctvom troch amerických prepravných lietadiel C-17 Globemaster prebytočný vojenský materiál zo zásob našich ozbrojených síl.

Slovenský minister obrany Martin Fedor pri tejto príležitosti prehlásil, že ide o náš príspevok k vybudovaniu demokratickej afganskej armády, ktorá musí čeliť bezpečnostným výzvam vo svojej vlasti. „Dodávka týchto

zbraní a vojenského materiálu je zároveň dokladom výbornej spolupráce dvoch krajín: USA a Slovenska pri pomoci tretej krajine Afganistanu. Sme radi, že americká strana zabezpečuje na svoje náklady dodávku zbraní a techniky až na miesto určenia. V prípade, že by sme tieto zbrane nedodali afganskej demokratickej vláde, museli by sme ich zlikvidovať na vlastné náklady. Pre ilustráciu len delaborácia jedného delostreleckého náboja by stála takmer tisíc korún. A takýchto nábojov je v dodávke 40 tisíc,“ zdôraznil Martin Fedor a vyjadril presvedčenie, že Slovensko sa práve takýmto spôsobom postupne zbaví aj ďalšieho prebytočného vojenského materiálu.

Našu pomoc afganskej armáde ako príspevok ku stabilizácii bezpečnostnej situácie v tejto ťažko skúšanej krajine vysoko ocenil aj americký veľvyslanec Rodolphe Valley.

Slovenská materiálna pomoc predstavuje celkom 2200 ton materiálu v účtovnej hodnote 455 miliónov korún. Pozostáva z 94 kusov ťažkých guľometov UG-59, 513 kusov ľahkých guľometov UG-59 L, 103 kusov pancieroviek RPG-7 V, 790 kusov pištolí Pi-52, 24 kusov 122 mm húfnic D-30 A a 40 tisíc kusov delostreleckých nábojov.

Jozef ŽIAK

Foto **Michal BURZA**

Vojenský modelári

Prvý aprílový víkend sa viac ako tristo modelárov rôzneho veku zúčastnilo celoslovenského kola súťaže HOBBY MODELÝ PRESHOW. V priestoroch mestskej športovej haly v Prešove sa vynímalo nespočetné množstvo plastických, papierových

a dynamických modelov, z ktorých takmer 65 predstavovali jednotlivci z Posádkového klubu plastických modelárov Michalovce pod vedením rotmajstra Rastislava Barkasiho. Tohtoročné celoslovenské kolo bolo pre modelárov posádky Michalovce veľmi úspešné z 27 medailových ocenení určených pre plastických modelárov si Michalovčania odniesli domov 18 a to 14 zlatých, 2 strieborné a 2 bronzové. S plastickými modelmi s vojenskou tematikou z obdobia II. svetovej vojny sa

mohli popýšiť príslušníci michalovského mechanizovaného práporu rotmajster Rastislav Barkasi, štábný nadrotmajster Marek Štrelavský, slobodník Róbert Popovič, Rudolf Šveda z radov súkromných modelárov mesta Michalovce, ale aj detskí členovia klubu Andrej Zubek, Lukáš Zubek, Martin Dovhun, Marek Hruška a najmladšia víťazka v kategórii sci-fi modelov Rebeka Štrelavská.

Npor. Mária SAKÁČOVÁ

Kadetský senát

„Odkedy som prišiel na vysokú školu rozmýšľal som o tom, že vojenská kadeti by mali mať istú samosprávu, v rámci ktorej by sa učili organizovať si život aj pomimo rozkazov veliteľov. Zároveň by táto samospráva mala isté kompetencie aj zodpovednosť vo vzťahu k veleniu školy,“ konštatuje čatár prípravnej štátnej služby Vladimír Šatka, prvý predseda kadetského senátu na Národnej akadémii obrany (NAO) v Liptovskom Mikuláši.

Čatár Šatka je piatak a samozrejme hovorí tiež o tom, že v rámci Akadémie ozbrojených síl, kde kadeti študujú, existuje aj Akademický senát. Ten je však o niečo iný, ako je senát kadetský. Zameraný je totiž nie na vojenský, ale skôr na študijný život budúcich dôstojníkov.

PRÍPRAVA

„V roku 2004 som zašiel so svojou myšlienkou za veliteľom NAO brigádnym generálom Mikulášom Regulom. Pozitívne ma prekvapil, pretože vzniku senátu sa nebránil. Naopak – vedel, že na zahraničných vojenských školách v západných krajinách takéto kadetské senáty existujú,“ spomenie čatár Šatka (na fotografii s M. Regulom), ktorý študuje protivzdušnú obranu. Hovorí, ako od októbra 2004 do marca 2005 vytváral s kolegami zakladajúce dokumenty. Pozostávajú z Organizačného poriadku kadetského zboru a z Kódexu čestnosti kadeta.

„Jedným z našich cieľov je podnietiť kadetov k väčšej samostatnosti a schopnosti riešiť problémy v rámci zrejmých cieľov aj bez vyčkávania na povely. Bez toho, aby vám stále niekto z dôstojníkov do detailov organizoval život. Ak by som teraz hovoril, že práve iniciatívne preberanie zodpovednosti a väčšia samostatnosť v rozhodovaní je jedným z trendov v NATO, vyznelo by to ako fráza. Ja som to však práve tak cítil, keď som pred dvoma rokmi začal na vzniku senátu pracovať,“ spomenie čatár, ktorý sám vyrastal v rodine profesionálneho vojaka.

Hovorí, že keď po schválení dokumentov v marci 2005 bolo zvolené dočasné predsedníctvo, niekedy sa cítil tak trochu ako don Kichot. Niektorí kadeti sa na projekt pozerali s nedôverou. A s otázkou, či im to neublíži. Popri tom, že si senát musel získať dôveru velenia akadémie, musel bojovať aj o dôveru kadetov. Nešlo to ľahko. Keď boli vlni v septembri riadne voľby, museli sa zopakovať. Účasť na nich nedosiahla predpísaných 50 percent. Na druhý raz sa to podarilo.

V predsedníctve sú štyria piatáci, dvaja druháci a jeden prvák, pričom z nich sú tri kadetky.

„My piatáci končíme a už na jeseň budú nové voľby. Iste, našim nástupcom odovzdáme ešte nie celkom doladený stroj,“ konštatuje predseda kadetského senátu. Dodáva: „Ťažko sa porovnávať napríklad s Kráľovskou vojenskou akadémiou v holandskej Brede, ktorú sme navštívili a kde kadetský senát funguje 108 rokov. No dôležité je, že sme systém naštartovali.“ Na druhej strane pripomína, že podľa jeho informácií v školách v rámci bývalého východného bloku nie sú v tomto smere zďaleka poslední. „Vlni sme navštívili aj vojenskú školu v Litve a tam sa podobný senát práve začínal tvoriť...”

ANKETA O PRVOM OVOCI

Vedia kadeti, že na pôde Národnej akadémie obrany vôbec kadetský senát existuje? Majú informácie o tom, čo robí? Nech o jeho prvom ovoci hovorí oni:

Vojak Miloš Boldižár, prvák: O kadetskom senáte viem a hoci s ním ešte aktívne nespupracujem, jeho činnosť som už pocítil. Predovšetkým tým, že pre nás napríklad vybojovali na obed výber z troch druhov stravy, na raňajky z dvoch a môžeme si vybrať aj medzi normálnou a suchou večerou. Postupne sa snažia presadzovať aj zmeny v rámci denného poriadku, aby sa tu dalo lepšie žiť, no na to, aby som vedel detaily, som tu ešte veľmi krátko...

Čatárka Ing. Zuzana Hornáková, piatačka: Nuž, ja o fungovaní kadetského zboru viem určite, lebo som jeho podpredsedníčkou. Dôležité je, že nás neodmieta velenie školy, ale stretli sme sa s korektnou spolupracou. Všetko sa nedá, najmä keď ide o peniaze. Nepresadili sme napríklad zvýšenie stravej dávky, pretože limit neurčuje škola, ale generálny štáb. No a keď sme pri jedle, z raňajok sme konečne vytlačili tie

kadejaké hrachové polievky a pribudlo trebárs jogurtov. Ani suché večere už nie sú iba o „kádečkách“. Tiež sme spoluorganizovali rozličné akcie ako je prijímanie nových kadetov, spomienky na výročia a iné slávnosti.

Desiatnik František Galica, druhák: Predovšetkým teraz osobne by som bral, keby sa im podarilo zrušiť 24-hodinové služby. Sú to služby ktoré vykonáva dozorný ročníka alebo dozorný internátov. Chcú to zmeniť na 12-hodinovky, z čoho by sme už neboli takí vyčerpaní pred školou. Samozrejme – zvládnuť sa to dá, ale skúste ísť po takej službe na prednášku... Okrem toho sa snažia zaviesť ešte ďalšie zmeny, takže im držím palce.

Čatárka Petra Harinčáková, piatačka: Senát funguje len krátko, ale jeho činnosť vidno napríklad v oblasti športu, kde prešla kopa našich návrhov. Napríklad zakúpili sa veci na tenis aj pre kadetov, ktoré si môžeme zapožičať. Nehovoriac už o tom, že prvé štyri roky sme sa ako študenti nemali šancu vôbec dostať na kurty, pretože hrali len vyučujúci, alebo velitelia. Organizujú aj stále viac nových podujatí, ako napríklad marcový historický zápas študentiek vo futbale medzi našimi dievčatami a vysokoškolákmi z Banskej Bystrice. Riešia však aj vážne problémy. Jeden taký mal náš kolega piatak. Mohlo sa to pre neho skončiť zle, na chodbách sa hovorilo až o vylúčení. Viete si predstaviť, čo by to pre neho tesne pred ukončením štúdia znamenalo... Predseda senátu s kolegami išli za veliteľom Národnej akadémie a brigádnym generálom Regulom ich kadetskú záruku za neho zobral...”

„Je to o dôvere a aj preto že sme sa ešte nesklamali som rád, že kadetský senát vznikol,“ zhodnotí jednou vetou brig. gen. Mikuláš Regula.

Pavol VITKO

POVODNE 2006

www.profesionalnaarmada.sk

KOSOVO

po ôsmy raz

Mirë dita, zotri, kontrolla e KFOR-it. Ju lutem, dokumentat e juaja. Ku jeni t'u shkue? A keni nevojë për ndihmë. N rregulle, mbylleni... Takto nejakto prebieha v priestore cinnosti nášho kontingentu KFOR na území Kosova kontrola dokumentov a motorových vozidiel, ktorú uskuťočňujú slovenskí vojaci. Základný štvorhodinový kurz albánčiny, čiže jazyka, ktorý podobne ako baskičtina nie je príbuzný so žiadnym iným na našom kontinente, bol preto pre našich vojakov dosť náročný.

Podľa veliteľa kontingentu podplukovníka Gabriela Kerekeša im však dal aspoň základnú orientáciu. „V spolupráci s albánskymi prekladateľmi sme sa snažili, aby vojaci zvládli slová a slovné spojenia, ktoré potrebujú pri svojej činnosti. Najmä keď kontrolujú

osoby a vozidlá. Nie je to ľahký jazyk, preto sme sa v jeho výučbe obmedzili na základné dialógy,“ poznamenal veliteľ, ktorý síce v záverečnom preskúšaní nedopadol zle, ale predsa len najvierohodnejšie pre uši rodeného Albánca znel dialóg čatárky Jany Hančárovej a poručíka Rastislava Korbu.

KORYTNAČKY V AKCII

Okrem albánčiny sa slovenskí vojaci spolu s kolegami z iných armád usilovne pripravovali aj na prípadné nepokoje, ktoré by mohli v provincii vzniknúť. Aby ich nezastihli takých nepripravených ako pred dvoma rokmi, keď prepukli násilnosti medzi Albáncami a Srbmi. Vtedy ich pomáhali upokojovať aj vojaci nášho 4. kontingentu. Na rozdiel od nich sú dnes ich nasledovníci na zvládnutie takýchto situácií oveľa lepšie pripravení i vystrojení.

Koniec koncov sa to ukázalo i v priestoroch maďarského tábora Vrelo, neďaleko letiska v Prištine. Na niektorých miestach tábora, najmä na nástupisku sú dodnes viditeľné grafické odkazy, ktoré tu zanechali ruskí vojaci. Tí letisko i príľahlý priestor základne, z návršia ktorej možno dobre kontrolovať značnú časť kotliny, kde leží Priština, na prevzatie všetkých v roku 1999 rýchlo obsadili...

Priestor sa teraz okrem iného využíva aj na nácik potláčania davu. Pri takýchto situáciách, ako nakoniec ukázali i skúsenosti z roku 2004, často musia zasahovať viaceré národné jednotky spoločne. Aj preto sa v kempе Vrelo zišli okrem príslušníkov slovenskej prvej mechanizovanej čaty aj ich kolegovia z írskej armády a talianski karabinieri. Pod vedením francúzskych inštruktorov spolu precvičovali základné postupy pri zvládnutí davu. Kapitán Marco Cesare poznamenal, že výstroj jednotlivých národných jednotiek sa v súčasnosti už veľmi nelíši.

„Prichádzajú sem aj s dobre zvládnutým základným výcvikom. Vedia, ako sa pohybovať pri vytlačaní davu, ako nedopustiť, aby ich bojové zoskupenie, akási bojová korytnačka, ktorá vzdialene pripomína podobné bojové zoskupenie rímskych légii, bola roztrhnutá. Predsa len sú určité národné osobitosti pri výcviku. Cieľom týchto zamestnaní je, aby sme si zosúladiли postup. Aby taliansky karabinier vedel, že sa v každej situácii môže spoľahnúť na slovenského či írskoho vojaka a opačne,“ poznamenal Talian a pozorne sledoval počínanie svojich kolegov.

KARABINIERI, ÍRI A SLOVÁCI

S figurantmi, ktorí predstavovali dav, sa práve dostávali do styku dva štvorce karabinierov. Kridla a tylo

im zabezpečovali slovenskí a írski vojaci. Celú situáciu navyše istil aj írsky obrnený transportér Mowag. Po nejakom čase sa podarilo protestujúci dav vytlačiť z križovatky do odľahlého priestoru a tam ho obkľúčiť. Karabinieri medzitým najagresívnejších demonštrantov oddelili od ostatných a za pomoci slovenských kolegov ich zaistili. Postupne sa v úlohe čelnej zásahovej jednotky ocitli aj naši vojaci.

Veľmi dobre si v priebehu celého nácviku počínalo tretie družstvo pod vedením rotnej Renáty Durkotovej. Svojim vojakom prízvukuje: „Hlavné je nenechať si roztrhať bojovú zostavu. Ľavá noha, mierne pred-

kročená dopredu, štít trochu sklonený!“ Vojaci svoju veliteľku poslúchajú. Postupne ale štít, ktorý držia v ľavej ruke, oťažieva. V pravej predpaženej ruke za štítom majú obušok položený na ľavom ramene. Veliteľ čaty medzitým vydal povel: „K vytlačeniu krokom vpred!“

Vojaci postupujú v pevne zomknutom tvare. Na psychologické zvýraznenie svojho postupu udierajú obuškami do štítov. Ozýva sa prenikavé dunenie...

Po dlhých minútach majú toho všetci plné zuby. Aj slobodník Matúš Čonka z trebišovského tankového práporu, pre ktorého je Kosovo prvou zahraničnou

misiou. „Základné veci sme zvládli ešte doma, v Trebišove, počas nácviku. Pohybovať sa celý čas v tomto korytnačom pancieri síce nie je dvakrát príjemné, ale na druhej strane štít, pancier i chrániče dávajú človeku pocit určitého bezpečia. Na Talianoch vidno, že sú v tejto činnosti doma a majú ju dokonale zvládnutú. Keď som ich tu videl, spomenul som si na televízne zábery, kde doma zasahovali pri potláčaní rôznych demonštrácií a násilností. Napríklad aj pri stretnutí G-7. Ani my sa ale nedáme teraz zahanbiť,“ zdôraznil 22-ročný rodák z Parchovian v Trebišovskom okrese.

NA SLOVENSKO JE ĎALEKO

Veliteľ kontingentu podplukovník Gabriel Kerekeš pôsobil dlhé roky na ministerstve obrany a generálnom štábe, potom krátko v jelšavskej delostreleckej brigáde a vlni prevzal velenie rožňavského raketometného oddielu. Bolo to po návrate z USA, kde absolvoval Veliteľskú a štábnu školu pozemného vojska vo Fort Leavenworth.

„Som rád, že mám možnosť odskúšať si v podmienkach zahraničnej misie mnohé veci, ktoré som sa naučil na tejto škole. Samozrejme, nemožno bez prihladnutia na špecifiká, konkrétne podmienky a najmä logistické zabezpečenie, ktoré sú v našich ozbrojených silách, prenášať všetky postupy. Ale základné veci a profesionalitu pri výkone každej pozície áno. V tomto smere som spokojný. Naši vojaci dokážu plnohodnotne spolupracovať pri plnení úloh v misii s príslušníkmi ostatných armád,“ konštatuje veliteľ.

Podplukovníka Kerekeša trápi najmä pomalé dodávanie výstroja a materiálu, ktorý jeho vojaci potrebujú na plnenie úloh. Napríklad termobielizeň nedostali všetci vojaci. Podľa jeho názoru jej dodanie po skončení chladného obdobia už nebude mať pre nich taký význam, ako keby ju mali v zimných mesiacoch. Uvítal by aj pružnejšiu dodávku náhradných dielcov pre techniku. Aby napríklad Aligator nemusel týždne odpočívať pre výmenu pneumatík, ktorá sa dá urobiť len za pomoci špeciálneho zariadenia.

ČAKANIE NA LOGISTICKÚ ČATU

Prásky na tvári mu spôsobovala ešte v polovici marca aj neprítomnosť čaty logistickej podpory. Na slávnostnom nástupe v Michalovciach síce boli, ale do Kosova zatiaľ dorazilo len strážne družstvo, ktoré sa spoločne s českými vojakmi podieľa na ochrane základne v Šajkovaci.

„Mnohé problémy s údržbou techniky i logistickým zabezpečením kontingentu by sa vyriešili. Pravda za predpokladu, že budú mať so sebou aj potrebnú zásobu náhradných dielcov, ktoré v týchto podmienkach najviac potrebujeme. Chcel by som vylepšiť aj podmienky, v ktorých naši vojaci strážia Monument. Najmä čo sa týka klubovne a posilňovne. Tie sú doteraz v provizórnom stave,“ zdôrazňuje podplukovník Kerekeš.

Hovorí, že ideálnym by bolo, keby do zahraničnej misie naozaj mohla odísť kompaktná vojenská jednotka, až na malé výnimky doplnená o potrebných špecialistov. Popríklad aby boli vojaci z iných útvarov po celý čas domácej prípravy k dispozícii. Aby neboli niektorí vybraní až na poslednú chvíľu a potom sa spoznávali až v misii. Aj napriek týmto problémom je ale s prácou príslušníkov 8. slovenského kontingentu v misii KFOR na území Kosova spokojný.

Jozef ŽIAK
Foto Michal BURZA

Najvyšší Slovák v Kosove

„Najviac mi v začiatkoch pomohol nebohý doktor Haber. Ukázal mi všetko, čo ma v práci čaká. Spolu sme so sanitkou obišli celý priestor, aj Sekiraču. Poradil mi, ako jednať s ľuďmi. Srbmi aj Albáncami. Vypočuť ich, ale nenechať sa vtiahnuť do ich debát a jednostranného hodnotenia situácie. Lebo, žiaľ, v tejto krajine každý uznáva iba tú svoju pravdu a vzájomné odpúšťanie sa tu veľmi nenosí. Pre mňa to bolo prvých sedem dní v zahraničnej misii, pre neho posledných sedem dní nielen v misii, ale aj v živote,“ so smútkom v hlase hovorí kapitán Anton Bezák.

Rodáka z Popradu jeho nadriadení už dlhší čas lanárilí do zahraničných misií. Posledné roky pôsobil v kežmarskej výcvikovej základni vojakov základnej služby. Zväčša štyrikrát do roka mal po zdravotnej stránke na starosti niekoľko stoviek mladých mužov. Nepovažoval za férové ich opustiť. V lete minulého roka však skončili pod Tatrami prípravu poslední vojaci, naše ozbrojené sily sú dnes profesionálne a doktorov útvár je v likvidácii. Tak už nič nebránilo tomu, aby odišiel na misiu.

KONTAKT S PACIENTMI

Medzi stovkou našich vojakov v Kosove je práve kapitán Bezák so svojimi 192 centimetrami najvyšší. V základni sa spolu so svojimi českými kolegami stará o približne päť stoviek našich a českých vojakov. Ale nielen o nich. Zdravotnú starostlivosť poskytuje aj vyše piatim desiatkam Albáncov, ktorí pracujú v Šajkovaci.

„Každý človek reaguje úplne inak, keď sa mu viete prihovoriť aspoň základnými frázami v jeho materčine. Preto veľmi vítam aktivitu veliteľa nášho kontingentu podplukovníka Kerekeša, ktorý pre nás zariadil kurz albánčiny. Reakcia mojich albánskych pacientov bola veľmi zaujímavá. Spočiatku len s prekvapením otvorili ústa, keď som na nich spustil moju, hoci uznávam, nie veľmi dokonalú albánčinu, ale kontakt medzi lekárom a pacientom, ktorý je taký dôležitý, sme nadviazali. Často k nám chodia aj preto, lebo ich sociálna situácia nie je najlepšia a nemôžu si dovoliť platiť za vyšetrenie a lieky u svojich lekárov,“ spomína 33-ročný lekár, ktorý po rozdelení ČSFR dokončoval štúdium lekárstva po odchode z Hradca Králového na Lekárskej fakulte v Košiciach.

KOSOVSKÉ LAZY

Svojich najvzdialenejších pacientov má doktor na lazoch. V Sekirači v tomto roku bola poriadne tuhá

zima s množstvom snehu aj v kopcoch južného Balkánu. Značná časť horských ciest neďaleko administratívnej hranice medzi Srbskom a provinciou Kosovo bola nezjazdná. Aj preto sa doktor Bezák dostal k niektorým tunajším pacientom až dva mesiace po príchode do Kosova. Ani česká obstarožná terénna vojenská sanitka s trnavským rodákom, dnes slobodníkom Českej armády Janom Svetom za volantom nevie robiť zázraky. Vyše kilometra musí doktor šliapať ďalej po návrší pešo. Všade je ešte plno snehu.

V tejto na pohľad rozprávkovej krajine v prekrásnom horskom prostredí sú roztrúsené osamelé domce. Žijú v nich až na výnimky len starší ľudia. Ako napríklad 78-ročná Angelina Spasičová so svojim manželom. Doktor Bezák ich vyšetrí, obmení im lieky, ktoré už minuli, snaží sa ich potešiť.

„Sú to všetko starí ľudia. Najstaršia Gospava Cicmil má 87 rokov. Starčekovia a stareňky majú problémy s pohybovým aparátom, mnohí s tlakom, sú medzi nimi srdciari. Táto pani Spasičová, ktorú vidím prvý raz, je astmatička. Čo je však horšie, veľmi nespokupracuje. Je stále stresovaná, trpí psychickou chorobou. Všetko, aj jej astma začala šokom z leteckého bombardovania v roku 1999. Tu je naozaj každá rada ťažká. Kým aj v Kosove nenastane normálny život a najmä normálne civilizované vzťahy medzi národmi, bude takýmto ľuďom ťažké pomôcť,“ konštatuje slovenský vojenský lekár.

POHRYZENÝ PSOVOD

V Šajkovaci pôsobí spolu so zdravotnou sestrou rotnou Evou Freivaldovou z nitrianskej výcvikovej základne mierových síl (tá by napriek všetkému čo počula, veľmi rada zažila aj iráckú misiu) a vodičom vojakom Romanom Kuťkom. Kapitán Bezák má niekedy aj celkom nezvyčajných pacientov. Okrem iného ošetroval českého psovoda, ktorého pohryzol vlastný pes... Ale aj psov, keď sa pobili.

Keď sa po maturite na popradskom gymnáziu rozhodol ísť na vojenskú medicínu, vyvolal tým v rodine veľkú diskusiu. Dovtedy nikto v nej nebol lekárom, tobôž vojakom. Otec súhlasil, matka sa s jeho rozhodnutím dlho nevedela zmieriť. Anton Bezák až do svojej atestácie pracoval v ružomerskej Ústrednej vojenskej nemocnici, potom v popradskom výcvikovom stredisku spojovacích špecialistov. Veľa pre neho znamená aj táto prvá zahraničná skúsenosť. Mnohé o misii a o pomeroch v nej počul.

„Sprostredkované predstavy a správy sú jedna vec a priame prežitie vec druhá. Cítim zo svojej práce vnútorné uspokojenie. Vidím, že som tu pre vojakov i civilov bez rozdielu národnosti potrebný. Veľmi dobre sa nám spolupracuje s našimi českými kolegami: lekármi a zdravotníkmi. Aj v takejto neformálnej medzinárodnej výmene skúseností vidím jeden z najväčších prínosov svojho pôsobenia v zahraničnej vojenskej misii,“ konštatuje lekár 8. slovenského kontingentu KFOR v Kosove.

Jozef ŽIAK
Foto Michal BURZA

Zahraničné rekreácie

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky poskytuje pre príslušníkov svojho rezortu a ich rodinných príslušníkov aj tento rok rekreačnú starostlivosť v zahraničí.

Organizované zahraničné rekreácie sa členia na:

- nakupované (ďalej len „ZNR“) - do prímorských letovísk Španielska, Malorky, Turecka, Bulharska, Chorvátska, Grécka,
- nakupované ozdravné pobyty pre deti (súčasť ZNR) - do Chorvátska - Vodice,
- výmenné rekreácie (ďalej len „ZVR“) - do Česka, Grécka, Maďarska, Rakúska a Turecka.

Zahraničné rekreácie sú pre profesionálnych vojakov čiastočne financované z centralizovanej časti sociálneho fondu profesionálnych vojakov (ďalej len „ČČSFPV“).

Tento príspevok sa pri pridelení rekreačných poukazov pre vojakov vzťahuje aj na ich rodinných príslušníkov. Na zahraničných rekreáciách sa ale môžu zúčastniť tiež zamestnanci rezortu. Sociálny fond zamestnancov je v tomto prípade vytváraný v útvaroch (ústavoch, úradoch, zariadeniach), kde pracujú. Závisí teda od rozhodnutí zamestnávateľa (veliteľa útvaru, ústavu, úradu, zariadenia) a na dohode s odborovou organizáciou, či a v akej výške dostane zamestnanec a jeho rodinní príslušníci príspevok na úhradu časti ceny pobytu, informovala nás Ing. Monika Valentovičová, vedúca oddelenia zabezpečenia rekreácií Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia. Na zahraničných rekreáciách sa s vojakom, resp. zamestnancom môžu zúčastniť aj ďalšie osoby, ktoré nemajú nárok na poskytnutie príspevku zo ČČSFPV či sociálneho fondu. Tie už za plnú cenu rekreácie.

AKO SA PRIHLÁSIŤ

Vyplnené prihlášky na ZNR sa podávajú hromadne za každý vojenský útvar (úrad, ústav, zariadenie). V prípade záujmu aj o iné destinácie uvedené v metodike je potrebné uviesť ich v prihláške v ľubovoľnom počte.

„Oddelenie zahraničných rekreácií (OZR) sa bude snažiť vyhovieť každej požiadavke, respektíve každému žiadateľovi o ZNR a ZVR. Je ale dôležité, aby si každý záujemca o rekreáciu riadne prečítal metodické usmernenie ešte pred podaním prihlášky. A to nielen samotnú ponuku, ale aj prvých päť úvodných strán, kde nájdete dôležité povinnosti,“ upozornila Ing. Valentovičová. „Na základe skúseností z predchádzajúcich rokov sa musíme chrániť aj pred možnými špekuláciami niektorých záujemcov, ktorí nám vrátili poukaz aj tri dni pred nástupom na rekreáciu. Doteraz sa nám vďaka šikovnosti referentiek nášho oddelenia podarilo i takto uvoľnené rekreácie obsadiť. V opačnom prípade by sme boli povinní platiť storno zájazdu v zmysle Všeobecných zmluvných podmienok platných v cestovnom ruchu. V záväznej prihláške na ZNR a ZVR sú už teda zapracované presné pravidlá odhlásenia sa z rekreácie,“ dodala vedúca oddelenia.

KOHO KONTAKTOVAŤ?

Objednávky na rekreácie treba zasielať na adresu Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia. Žiadateľ, ktorému sa vyhoví, je povinný do termínu uvedeného na poukaze uhradiť účastnícky poplatok a zaslať na oddelenie zabezpečenia rekreácií diel B poukazu, spolu s potvrdením o zaplatení zálohovej platby (poštová poukážka, potvrdenie o uvoľnení finančnej čiastky určenej na úhradu zálohy z účtu). Tým sa mu definitívne potvrdí pridelenie poukazu na zahraničnú rekreáciu.

V prípade, ak nastanú skutočnosti, na základe ktorých bude záujemca nútený odhlásiť rekreáciu, je povinný o tejto skutočnosti informovať OZR na tel. 0960 316 070, 0960 316 072, alebo e-mailom na f70@vuszs.sk.

„V prípade, ak klient neuhradí uvedený účastnícky poplatok a neupovedomí včas o zrušení svojho záujmu o rekreáciu, bude VÚSZ – OZR informovať jeho nadriadeného o nesplnení povinnosti, vyplývajúcej zo záväznej prihlášky,“ zdôraznila vedúca oddelenia Ing. Valentovičová.

Vladislav VAVRINEC

Foto Mária PAŽICKÝ

Destinácie zahraničných rekreácií:

Bulharsko – Slnčné pobrežie, hotel Amaris ****

Bulharsko – Zlaté piesky, hotel Fregatta ***

Turecko – Kemer, hotel Rose Resort - **** (all inclusive)

Španielsko – hotel Riviera ***

Mallorca – hotel America ***

Grécko:

- Kréta- Odysia Beach ***

- Rhodos – Irene Palace****

- Gerakina – Gerakina Beach***

Poznámka:

Na ZVR Turecko sa budú poukazy pridelenovať iba profesionálnym vojakom a ich manželkám.

Stav voľných rekreačných pobytov sa denne aktualizuje na webovej stránke úradu - www.vuszs.sk. Zájemcovia o katalóg sa môžu prihlásiť na tel. č. 0960 316 070 – 4, alebo na f70@vuszs.sk f72@vuszs.sk. Bližšie informácie o jednotlivých destináciách a ponuke získate u T. Rojíčkovej a Ing. M. Valentovičovej na tel. č. 0960 316 070 - 2.

V cene ZNR je všeobecne zahrnuté:

- doprava vrátane povinných poplatkov z hromadného výjazdového miesta v SR na miesto pobytu,
- ubytovanie v hoteloch podľa konkrétnych podmienok zájazdu,
- stravovanie
- predplatené služby na mieste pobytu podľa konkrétnych podmienok zájazdu,
- komplexné poistenie podľa konkrétnych podmienok zájazdu, vrátane poistenia liečebných nákladov, ako i poistenia pre prípad úpadku cestovnej kancelárie.

V cene ZVR je všeobecne zahrnuté:

- ubytovanie,
- stravovanie vo forme plnej penzie,
- predplatené služby na mieste pobytu podľa zmluvy so zahraničným partnerom,
- doprava – letecká alebo autobusová podľa konkrétnych podmienok zájazdu.

V cene ZVR nie je zahrnuté komplexné poistenie. Každý účastník ZVR sa musí poistiť sám.

Kontakt:

Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia

Oddelenie zabezpečenia rekreácií

Špitálska 22

812 74 BRATISLAVA

Tel.: 0960 316 070, 0960 316 071, 0960 316072

Fax: 0960 316 095

Pýtate sa ...

► *Profesionálnemu vojakovi, ktorý pred účinnosťou zákona č. 346/2005 Z.z. poberal odlučné, sú v zmysle § 209 ods. 2 zákona 346/2005 Z.z. poskytované preukázané cestovné výdavky alebo náhrada za použitie súkromného cestného motorového vozidla na návštevu rodiny do miesta pobytu. A to v období od 1. 9. 2005 do 31. 8. 2006. V prípade, že bol vojak k 1. 1. 2006 v rámci reorganizačných zmien a v záujme služobného úradu premiestnený a ustanovený na funkciu podľa § 55 ods. 1 písmeno a), patria mu tieto náležitosti stále iba do 31. 8. 2006? Alebo sa mu priznávajú odo dňa premiestnenia (najdlhšie však počas 12 mesiacov), teda do 31. 12. 2006?*

- V zmysle ustanovenia § 209 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov môže byť vojakovi, ktorý poberal odlučné a náhrady cestovných výdavkov ešte pred účinnosťou tohto zákona, poskytnutá náhrada za použitie cestného motorového vozidla podľa § 162 ods. 2 a 3. Najdlhšie však počas 12 mesiacov odo dňa účinnosti tohto zákona, to znamená do 1. 9. 2006. Toto prechodné ustanovenie sa vzťahuje na všetkých profesionálnych vojakov, ktorí poberali tieto náležitosti podľa predchádzajúcej právnej úpravy bez ohľadu na to, či boli odo dňa účinnosti zákona č. 346/2005 Z.z. premiestnení na nové miesto výkonu štátnej služby mimo miesta trvalého pobytu v SR, alebo nie.

► *Akým spôsobom môže profesionálny vojak čerpať náhradné voľno, ak prestúpi k inému útvaru? Po akej dobe zaniká nárok na jeho čerpanie?*

- Pred prestupom do iného útvaru by mal veliteľ poskytnúť možnosť vyčerpať náhradné voľno ešte v pôvodnom útvaru. V prípade, že sa tak z objektívnych príčin nestane, nárok na náhradné voľno prechádza s profesionálnym vojakom do nového útvaru (z dôvodu, že vojenské útvary patria pod jednu organizáciu – rezort obrany). V prípade, že v pôvodnom alebo novom útvaru nebolo umožnené vojakovi náhradné voľno vyčerpať, má nárok na jeho preplatenie. Nárok na čerpanie náhradného voľna nezaniká, ale premlčí sa. Všeobecná lehota na premlčanie tohto nároku je trojročná.

► *Musí vojak v kategórii mužstva bývať v kasárňach? V prípade, že je ženatý, môže spolu s ním bývať v kasárňach aj jeho manželka?*

- Nemusí, no profesionálnym vojakom v hodnosti vojak 2. stupňa, slobodník a desiatnik sú ozbrojené sily povinné poskytnúť ubytovanie kasárenského typu (nie však byt). Je ďalej na rozhodnutí profesionálneho vojaka, či túto možnosť využije. Vo vojenských priestoroch ale nesmú byť ubytované civilné osoby, teda ani rodinní príslušníci vojaka.

► *Za akých podmienok môže profesionálny vojak cestovať na služobnú cestu rýchlikom prvej triedy a kedy môže využiť prepravu autobusom verejného dopravníka?*

- Služobnú cestu môže vojak rýchlikom prvej triedy absolvovať iba od vzdialenosti 201 kilometrov jedným smerom. Pri vzdialenostiach od 51 kilometrov má nárok cestovať rýchlikom druhej triedy a na cesty do 51 kilometrov jedným smerom musí použiť osobný vlak.

Prepravu autobusom verejného dopravníka môže využiť v prípadoch: ak sa preprava nedá uskutočniť vojenským dopravným prostriedkom, ak do cieľa cesty nevedie železničná doprava, alebo ak je to časovo výhodnejšie ako preprava vlakom.

► *Ako môže profesionálny vojak požiadať o predĺženie služby v Ozbrojených silách SR?*

- Do služobného pomeru sa prijíma občan na základe dohody s vedúcim služobného úradu. V nej sú určené presné podmienky dĺžky služby v Ozbrojených silách SR. Dohodnutá doba trvania štátnej služby pre hodnostný zbor mužstva a poddôstojníkov je tri až šesť rokov. Ak je dohodnutá doba kratšia ako šesť rokov, môže byť na základe žiadosti vojaka (ktorú podáva vedúcemu služobného úradu služobným postupom) predĺžená. Najviac však na šesť rokov odo dňa prijatia do dočasnej štátnej služby.

Pre hodnostný zbor dôstojníkov predstavuje dohodnutá doba, dobu výsluhy v hodnosti poručíka – teda 5 rokov. Pri každom ďalšom povýšení profesionálneho vojaka sa čas trvania dočasnej štátnej služby predlžuje o dobu výsluhy v novodosiahnutej hodnosti.

Vladislav VAVRINEC

Hudba raketometov pre Michaelu

Skupinka vojakov sedela na lavičkách pred budovou. Väčšina z nich pofajčievala a debatovala o nadchádzajúcich zastaveniach. Ako to už pri takýchto príležitostiach býva, nevyhli sa ani hodnoteniu svojich nadriadených. Padali rôzne slová. Lichotivé i menej priaznivé. Dvojica vojakov sa na počudovanie ostatných zdvihla skôr a odchádzala so slovami: „Musíme už. Chceme sa ešte pripraviť na výcvik, veliteľka by nás asi veľmi nepochválila, keby sme tam habkali...!“

Tieto slová patrili veliteľke družstva koordinácie palby rotnej Michaela Trpišovej. Rodáčka z Jindřichovho Hradca (na fotografii vľavo) sa po maturite na obchodnej akadémii rozhodla pokračovať v rodinnej tradícii. Vybrala sa do Martina, kde absolvovala poddůstojnícku školu. To bolo koncom roku 2002. Odvtedy zostala verná delostrelectvu. Najskôr v jeľšavskej delostreleckej brigáde, po jej reorganizácii a redislokácii do Rožňavy v raketometnom oddiele.

MLADŠIA AKO PODRIADENÍ

Hneď po poddůstojníckej škole nastúpila na veliteľskú pozíciu. Najskôr ako veliteľka výpočtárskeho družstva. „Nebudem zakrývať. Prichádzala som na prvé miesto s trochu zmiešanými pocitmi a malou dušičkou. Po teoretickej stránke ma škola pripravila dobre. Ale reálny vojenský život je aj o práci s ľuďmi, a to sa nedá naučiť v škole. Každý si to musí preskúšať sám, najstí sa tú svoju cestičku. Niekedy aj za cenu počiatočných chýb a omylov. A žena to má vždy o trochu ťažšie. Podriadených som mala iba mužov. Spočiatku vojakov v základnej službe. Videla som na nich, že nie sú veľmi radi, keď im velí žena, navyše mladšia ako oni. Od svojich kolegov si museli vypočúť mnohé nelichotivé poznámky. Ale nakoniec

som bola s nimi spokojná. Akceptovali ma. Najskôr po odbornej a potom i veliteľskej stránke. Našli sme spoločnú reč. Priznám sa, čakala som horší úvod vojenskej kariéry,“ spomína 23-ročná veliteľka na svoje začiatky.

Postupne, ako profesionalizácia zasiahla aj delostreleckú brigádu, sa medzi jej podriadenými začali objavovať aj profesionáli. V niečom podľa nej je práca s nimi ľahšia, v inom zasa ťažšia. Veľa závisí od toho, prečo vlastne prišli do ozbrojených síl a čo chcú dosiahnuť vo svojej vojenskej profesnej kariére. Ale aj toho, či vedia potlačiť určitú chlapištnú márnivosť a niekedy trochu deprimujúci pocit, že práve im, chlapom, musí veliť žena. Nie je výnimkou, že mnohí čakajú na prvé zakopnutie svojej nadriadennej a s neskrývanou škodoradosťou jej i celému okoliu to vedia dať na vedomie.

VELÍ MUŽOM

Tradícia zostala neporušená aj v Rožňave. Aj tu má podriadených, ktorí sú starší ako ona. Dnes má ale medzi nimi aj jednu ženu, čatárku Janu Mičkyovú. Poddůstojnícku školu ukončila rok po svojej veliteľke a nedá na ňu dopustiť.

„Samozrejme, že je náročná. A pri výcviku máločo opustí. Ale inak to ani nejde, ak chceme patriť medzi najlepšie družstvá v batérii,“ hovorí o deväť rokov staršia Jana (na fotografii vpravo). Vo vojenskom výcvikovom priestore na Lešti s ďalšími príslušníkmi družstva počítajú prvky pre strelbu raketometov. Dostávajú ich cez spojára.

„Spočítame ich a zasa cez spojára pošleme ďalej. Som spokojná s činnosťou družstva na Lešti, aj keď niektorí ešte potrebujú nabráť praktické skúsenosti, lebo sú na svojej pozícii krátko, poprípade robili predtým inú činnosť. Mój najkrajší pocit je, keď potom vidím strelbu raketometov. Všetko vókol duní a sviští. Vo vzduchu, ktorý sa chveje, cítim

zvláštne napätie. Človek to musí zažiť, aby pochopil. Pri pohľade na strelbu ma hreje pocit, že aj ja so svojimi ľuďmi som sa podpísala na ich úspechu. Zadalí sme správne prvky a osádky raketometov na ich základe splnili úlohu,“ zveruje sa Michaela.

VÝZVY PRE ROTNÚ

Od apríla si zlepšuje v jazykovom kurze angličtinu. Postupne by sa chcela dostať na pozíciu veliaceho poddůstojníka čaty. Je to síce náročnejšia práca s ľuďmi, navyše s väčším množstvom, ale zároveň to berie ako výzvu.

„Pri mnohých zamestnaniach, keď z rôznych príčin nie sú prítomní veliteľia, vedíme výcvik. Máme určitý prehľad. Celkom by mi takáto pozícia vyhovovala. Viem, že veliaci poddůstojník je taký prostredník medzi mužstvom a poddůstojníkmi na jednej strane a veliteľom na strane druhej. Asi to nie je vždy ľahké, môže sa ocitnúť medzi dvomi mlynskými kameňmi. Ale napriek tomu cítim, že práve tam by som mohla zúročiť doterajšie skúsenosti,“ nahlas premýšľa rotná Trpišová.

Zástupca veliteľa batérie podpory velenia nadporučík Miroslav Šípula je s jej prácou spokojný. „Je spoľahlivá, zodpovedná. Zvykli sme si, že keď dostane úlohu, vždy ju splní. Má veľmi dobré odborné znalosti, čo sa ukazuje pri každom vyvedení do vojenského výcvikového priestoru. Vidieť, že už má určité veliteľské skúsenosti a návyky. Úlohy plní so svojím družstvom pokojne, vie podriadených vhodne viesť a motivovať. Bodaj by sme mali v batérii viac takýchto veliteľov družstiev aj medzi mužmi,“ vyjadruje sa adresu rotnej Trpišovej nadporučík Šípula. S jej prácou je spokojný aj zástupca veliteľa raketometného oddielu major Ondrej Bagačka.

Jozef ŽIAK

služobné byty, ktoré boli financované z „Programu obstarávania služobných bytov pre zamestnancov štátnej správy“. Ide o 120 bytov v našej správe. Sú to vlastne najnovšie byty, ktoré sa postavili po roku 2001.

► *V súčasnosti sa šíria fámy o vzniku „akejsi“ akciovej spoločnosti a o nevýhodnom postavení nájomníkov, vyplývajúcom z transformácie bytovej agentúry. Aká je realita?*

- Existujú dva jednoduché dôvody vzniku takýchto mylných názorov. Prvý - neznalosť problematiky, druhý - obľúbenosť ľudí v „športovej disciplíne“ šíriť paniku.

Transformácia, zdôrazňujem, že nie privatizácia, štátnych príspevkových organizácií, vyplýva z objektívnych dôvodov platných metódik Európskej únie vo väzbe na sektor verejnej správy a jeho napojenia na štátny rozpočet. Na základe uznesenia vlády SR z roku 2004 a legislatívnych noriem EÚ musí byť proces transformácie ukončený do 31. 12. 2006.

► *Ako sa teda proces transformácie BARMO na akciovú spoločnosť dotkne nájomcov bytov?*

- V zásade nijako. BARMO bude akciová spoločnosť so 100-percentnou účasťou štátu. Naďalej bude vykonávať správu zvereneného štátneho majetku v súlade s platnými zákonmi. Keďže sám som zástancom filozofie odpredaja bytov do osobného vlastníctva, tento proces sa nezastaví. Čo sa týka ceny bytov, tá sa aj naďalej musí a aj bude riadiť podľa zákona č. 182/1993 Z.z. Novinkou pre urýchlenie a racionalizáciu v súčasnosti prebiehajúcich procesov, ako aj v súlade s novou organizačnou štruktúrou MO SR je zmena v kompetenciách. Rozhodnutia o odpredaji bytov má už plne vo svojej pôsobnosti Bytová agentúra ministerstva obrany.

Zhovárať sa **Vladislav VAVRINEC**

Ako s bytmi rezortu?

Medzi príslušníkmi rezortu rezonujú v poslednom období čoraz silnejšie otázky a nejasnosti, týkajúce sa transformácie bytovej agentúry a vplyvu tohto procesu na odpredaj služobných bytov. O objasnenie tejto problematiky sme požiadali riaditeľa Bytovej agentúry MO SR v Trenčíne Ing. Petra Staníka.

► *Pán riaditeľ, aký je súčasný stav odpredaja služobných bytov do osobného vlastníctva zamestnancom rezortu obrany?*

- Odpredaj služobných bytov do osobného vlastníctva stále prebieha. Proces je teda aktuálny a reálny. Koncepciu odpredaja presadzujem už od 1. januára 2004, kedy som nastúpil na funkciu štatutára a má už aj konkrétne výsledky. Od prvého schválenia zoznamu odpredávaných bytov ministrom obrany v máji 2005 sme k 31. marcu 2006 odpredali spolu 376 bytov.

► *Čo je súčasťou predaja a aké prekážky bránia rýchlejšiemu postupu?*

- Predmetom predaja je byt, garáž, pivnica, alikvotný podiel na spoločných častiach, zariadeniach, pozemku a príslušné domové prípojky. Proces vyhotovenia kúpnej zmluvy nie je ale jednoduchá záležitosť. Pohybuje sa v časovom intervale dvoch až troch mesiacov na konkrétny bytový dom. Často však chýba kompletná technická dokumentácia, nie sú úplné hodnoverné informácie o obstarávacej cene, objavujú sa nejasnosti o užívaní spoločných priestorov, pivníc a podobne. Ani pravidlá katastrálnych úradov nie sú jednotné. Konečným výsledkom však musí byť súlad so Zákonom č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov.

► *Aké sú podmienky odpredaja bytov záujemcov z radov nájomníkov?*

- Konkrétne podmienky odpredaja bytov, ktoré musí zmluva o prevode vlastníctva bytov obsahovať, stanovuje už spomínaný zákon č. 182/1993 Z.z. Čitatelia sa ale tieto

kritériá, ako aj algoritmus tvorby kúpnej ceny môžu dozvedieť aj z našej internetovej stránky, na ktorej v súčasnosti dokončujeme aktualizáciu údajov pre rok 2006. Jedným z najdôležitejších faktorov je ale 51-percentný záujem všetkých nájomcov, nie iba vchodu, ale celého domu o odkúpenie, ako aj vyrovnané platby na nájomnom. Práve túto podmienku mnohí podceňujú. V súčasnosti je totiž privysoká celková dlžoba nájomníkov. Dosahuje približne 18 miliónov korún a spôsobili ju neplatiči nájomného.

► *Aký je záujem o odkúpenie bytov do osobného vlastníctva zo strany užívateľov?*

- Všeobecne záujem je. Odhadujem ho na úrovni 70-80 percent v závislosti od lokality. Aj dôvody sú podľa našich informácií rôzne. Záujemcom ide napríklad o zabezpečenie sociálnej istoty bývania pre rodinu, respektíve pre svoje deti, ale i záujem lacnejšie kúpiť – drahšie predať, založiť spoločenstvo vlastníkov bytov a „robiť to lepšie“ a iné. V súčasnosti je obsadenosť služobných bytov činnými profesionálnymi vojakmi na úrovni 50 percent. Zvyšok tvoria zamestnanci rezortu a tí, ktorí už ukončili aktívnu službu v OS SR.

► *Sú teda predmetom budúceho odpredaja všetky služobné byty?*

- Spresním pojmy. Nie všetky byty majú charakter „služobný byt“. Z celkového počtu 3200 bytov, ktoré máme v našej správe, ich v súlade so zákonom veľa patrí do kategórie - byt náhradný s dobou nájmu na neurčito. Všetky tieto môžeme predať. Predmetom odpredaja ale nemôžu byť

KONTAKT

Konkrétne otázky z bytovej problematiky vám zodpovie JUDr. Eva Grundová na tel.: **0960 33 21 53** alebo písomne na **barmo@barmo.sk**

Konferencia o afirmácii

„Afirmatívny proces v Pozemných silách OS SR“ bol názov konferencie, prvej svojho zamerania, ktorú zorganizovali 31. marca Pozemné sily OS SR v NAO v Liptovskom Mikuláši. Zúčastnilo sa na nej takmer 180 profesionálnych vojakov a príslušníkov rezortu obrany. Konferenciu predsedal náčelník GŠ genpor. Ľubomír Bulík.

Afirmácia - deklarovanie a potvrdenie akceschopnosti - predstavuje proces s cieľom preberania časti medzinárodných záväzkov Aliancie, z čoho vychádza dlhodobý rozvoj, aktualizácia štruktúry OS SR a dosahovanie vyššej spôsobilosti ich príslušníkov, uviedol Ľubomír Bulík v úvode konferencie.

Genmjr. Milan Maxim informoval, že veliteľstvo Pozemných síl OS SR bolo afirmované v septembri 2005, a to 25-členným afirmatívnym tímom ALCC (Allied Land Component Command) z Heidelbergu, kde veliteľ VePS na brífingu predstavil ťažiskový dokument - MPP (Mission Preparation Plan) a uskutočnilo sa rokovanie 6 syndikátnych skupín, ktoré posudzovali pripravenosť veliteľstva v celom rozsahu. Afirmatívny tím vyzdvihol dôležitosť MPP pre ozbrojené sily. Plán sa rozpracuje do podrobností, pričom afirmatívny tím navrhol i spôsoby riešenia a formy pomoci pri jeho ďalšom formovaní. S afirmáciou VePS OS SR prebiehala

afirmácia i v Práporoch okamžitej reakcie v Martine. Do ďalšej afirmatívnej vlny budú zaradené mpr. Nitra a mpr. Levice, ktoré budú plniť rad úloh na taktickom stupni. S tým súvisí administratívna, výcvik, jazyková príprava.

Brig. gen. Stanislav Petreňec bližšie rozobral podiel Ľahkej brigády Topoľčany na príprave afirmácie PROR v Martine. V jeho príprave na afirmáciu mal podiel okrem iného i JSOC (britsko-holandsko-slovenský kurz pre nižších štábných dôstojníkov zo strednej a východnej Európy v NAO).

O bezprostrednej príprave a priebehu afirmatívneho procesu PROR v Martine hovoril jeho veliteľ pplk. Martin Stoklasa. Zdôraznil potrebu zdokonaľovania jazykových znalostí, prioritne v deklarovaných jednotkách, ďalej potrebu zosúladenia terminológie NATO so slovenskou terminológiou a potrebu intenzívnejšej účasti na medzinárodných cvičeniach.

Alena HARAGOVÁ

Duša aj šport

V dňoch 6. - 12. marca 2006 sa konalo vojenské kresťanské podujatie „Skiing Retreat“ v Hochfilzene (Tirolské Alpy). Podujatie s rakúskym Bundesheerom organizovala Európska asociácia vojenských kresťanských združení a zúčastnilo sa na ňom 80 vojakov z Albánska, Česka, Slovenska, Slovinska, Nemecka, Poľska, Holandska, Litvy, Veľkej Británie, Švédska, Bulharska, Rakúska.

SR zastupovali ôsmi kadeti NAO z Liptovského Mikuláša vedení kpt. Ing. Václavom Želonkom a odborným inštruktorom npor. Mgr. Júliusom Lukánym.

Tomu, že kadeti vzorne reprezentovali našu vlasť a akadémiu, nasvedčuje list Rainera Thoruna, riaditeľa Európskej asociácie vojenských kresťanských združení, ktorý adresoval kpt. Ing. Václavovi Želonkovi: „Chcel by som sa poďakovať za účasť na lyžiarsko-relaxačnom podujatí. Delegácia zo Slovenska bola vynikajúcim

posolstvom vašej krajiny, jej ozbrojených síl a vašej akadémie“. „Toto stretnutie kresťanov slúžiacich v ozbrojených silách malo duchovno-športový charakter, na ktorom prezentácie zúčastnených krajín, spoločné rozhovory a prednášky podporili kresťanské vojenské mierové posolstvo a viedli k porozumeniu medzi vojakmi zúčastnených krajín“, povedal kpt. Ing. Václav Želonka.

O programe podujatia nám povedal voj. Miroslav Pipa, I. roč.: „Bolo to lyžiarske stretnutie kresťanov v ozbrojených silách. Program pozostával z dvoch nosných častí - z duchovnej a športovej. Prvú predstavovali duchovné prednášky, besedy, rozhovory k sta-

novenej téme ráno a večer. Prednášky a rozhovory viedli vojenský duchovní. Cez deň sme sa venovali zjazdovému lyžovaniu.

Rozdelení sme boli do skupín podľa výkonnosti a o každú sa staral príslušník domáceho Bundesheeru. Lyžovali sme v stredisku Pilserseetal. Všetci účastníci predstavili svoju krajinu a vlastné ozbrojené sily. Myslím si, že my sme mali dobrú a pútavú prezentáciu. Chýbal nám však propagačný materiál. Nadviazali sme tam veľa kontaktov a priateľstiev. Jazyková bariéra medzi nami nebola.“

(hg)

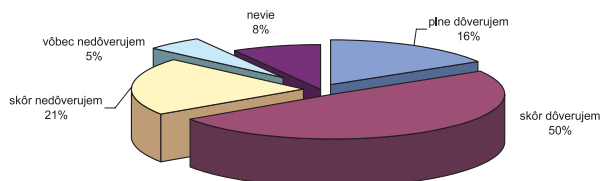
Dôveryhodnosť

V pravidelnom výskume verejnej mienky, ktorý sa uskutočnil vo februári 2006, bolo zámerom sociológov z Komunikačného odboru MO SR zmerať aktuálnu dôveryhodnosť ozbrojených síl, zistiť do akej miery ovplyvnila tragická udalosť z 19. januára 2006 ich vysokú dôveryhodnosť. Výskum uskutočnilo Národné osvetové centrum v Bratislave na výberovej vzorke 1178 respondentov. Výber reprezentuje dospelú populáciu Slovenska vo veku od 18 rokov.

Výskum ukázal, že slovenská verejnosť naďalej

dôveruje ozbrojeným silám - celé dve tretiny obyvateľov SR. Podiel tých, ktorí uviedli, že im nedôverujú, je 26 %. Najviac dôverujú ozbrojeným silám vzdelanejšie vrstvy obyvateľov, tvoria odborní pracovníci a podnikatelia, respondenti vo veku od 26 do 45 rokov.

Do akej miery dôverujete našim ozbrojeným silám - armáde?
(výskum NOC, február 2006, n=1178, v%)

Letecká katastrofa vojenského lietadla AN 24 ovplyvnila len necelú jednu desatinu respondentov, ktorí uviedli, že po havárii lietadla sa ich dôvera OS SR zmenila na nedôveru a 0,2 % uviedlo, že ich názor na ozbrojenú silu po havárii sa zmenil z nedôvery na dôveru. Z pohľadu ozbrojených síl je tento výsledok pozitívny, svedčí o tom, že dôvera občanov Slovenska svojej armáde je dosť stabilná a v prípade takej kritickéj situácie, ako je letecké nešťastie, stoja občania na strane ozbrojených síl.

Karol ČUKAN

Nová brigáda

Dňa 1. apríla 2006 vznikla Brigáda velenia, riadenia a prieskumu (bvrp) so sídlom vo Zvolene. Pri tejto príležitosti sa konal 3. apríla v kasárňach SNP vo Zvolene slávnostný nástup za účasti veliteľa Vzdušných síl OS SR brig. gen. Juraja Baránka. Novovzniknutá brigáda vznikla transformáciou štyroch samostatných útvarov: Centra riadenia vzdušných operácií, práporu rádiolokačného prieskumu, práporu podpory velenia vzdušných síl a spojovacieho práporu. Tieto útvary budú plniť úlohy rovnakého charakteru ako doteraz, ale pod jedným velením. Organizačnú štruktúru novej brigády tvoria: operačné centrum, prápor rádiolokačného prieskumu, spojovací prápor VzS, prápor podpory velenia VzS a skupina taktického leteckého navádzania. Veliteľom brigády je plk. Ľubomír Svoboda.

Věra ZOKOVÁ
Foto Ján FIŤMA

Protokol v praxi (5)

Našou prednosťou pri účasti na rôznych spoločenských podujatiach bude znalosť, ako sa správne správať pri stole.

Prítom nesmieme zabudnúť na tieto základné zásady:

- stoličku neprisúvame tesne k stolu, ale ani nesedíme pol metra od stola
- sedíme vzpriamene, nie však strnulo, neohýbame sa o operadlo
- od stola, kým to naozaj nie je nutné a kým hostiteľ neukončí spoločenskú udalosť, nevstávame
- ženy si odložia kabelku za seba na stoličku
- ak sa nám zdá, že nám prideliť za stolom horšie miesto, aké nám patrí, nerobíme z toho problém a neupozorňujeme na to okolie
- nemáme ruky položené na kolenách
- obrúsok položíme diskretné a nenápadne na kolená
- platí zásada, že nejeme rýchlo, ale ani príliš pomaly
- obrúsok nepoužívame na utieranie príborov alebo tanierov
- muž si nikdy nedáva obrúsok za golier košeľa
- pri prípitku vstane iba osoba, ktorá prednáša prípitok, ostatní sedia a vstávajú, keď prednášajúci pozdvihne čašu

- chlieb alebo pečivo sa láme na malé kúsky, ktoré vkladáme do úst, zásadne sa ani nekrájajú ani neodhrňujú
- čokoľvek spadne zo stola na zem, prestáva pre nás „existovať“
- v žiadnom prípade sa pri jedení neopierame lakťami o stôl, keď pravou rukou krájame mäso, neopierame sa ľavým lakťom o stôl
- nenakláňame sa nad tanier, vidlička aj lyžička sa dvíhajú k ústam
- konzumujeme nehlukne, polievka sa nesfeka a nefúka, počkáme, kým vychladne
- konzumujeme so zatvorenými ústami
- nepijeme s plnými ústami, pred pitím, skôr ako si vezmete do rúk pohár, utrite si pery, aby ste na ňom nezanechali stopy jedla alebo ružu, keď sa napijete znovu si utrite pery
- neoškrabujeme kosti nožom do posledného kúsoka mäsa, ani ich nevyciavame
- nerozprávame s plnými ústami.

Pri rôznych spoločenských udalostiach je potrebné vedieť, že:

- pri ponúkaní jedla sa nedotýkame viacerých kúskov, kým si nevyberieme, vezmeme si ten najbližší
- na recepcii sa bufetové stoly dopĺňajú stále, preto sa

obslužíme sami, len pri teplych jedlách vám pomôžu čašníci alebo kuchári

- nebeháme po miestnosti, nevykrikujeme na svojho partnera, čo nám má ešte uchmatnúť
- na tanier nakladáme jedlá s mierou
- s nožom negestikujeme v priestore
- nešpárame sa v zuboch
- drobné chuťovky roznášajú čašníci priamo z mís, ak dojete chuťovky s napichovadlami, odložíme ich na samostatný tanier
- na pripravenú recepcnú tabuľu s jedlami sa nevrháme bez čakania na pozvanie k stolu, vždy po jednotlivých prípitkoch nasleduje hostiteľovo pozvanie k stolu
- počas prípitku nevyrušujeme vzájomným rozprávaním
- jedlo si neodoberáme zo stola rukami, ale určenými lyžičkami alebo vidličkami
- tanieri so zvyškami jedla odkladáme na recepcnú tabuľu namiesto odloženia taniera na odkladací stolík
- na tanier si nenakladáme veľké množstvo jedla, lebo nám môže vypadnúť z taniera
- z recepcie by sa nemalo odchádzať ani veľmi zavčas (nie skôr ako po pol hodine), ale ani nie veľmi neskoro.

Prípravil kpt. Miloš ARNOLD
príslušník oddelenia protokolu KaMO

Na histórii sa šetriť neoplatí

Predstavitelia každej z armád aliancie sa radi pochvália pred zahraničnými hosťami svojou históriou, tradíciami. Okrem rôznych útvarových siení tradícií ich prevedú svojím vojenským múzeom. Zvyčajne veľmi pôsobivo a veľkoryso vybudovanom, lebo ako povedal jeho riaditeľ v Belgicku, na histórii sa šetriť neoplatí. Najmä v prípade menších a mladších krajín, o ktorých svetová verejnosť toľko nevie. A netýka sa to len „starých“ členských štátov. Stačí sa pozrieť k našim severným, západným či južným susedom...

A aká je situácia u nás? V rámci delenia bývalej federálnej armády ČSFR sa z rôznych subjektívnych i objektívnych dôvodov neuskutočnilo na delenie múzejných exponátov. Napriek tomu, že pod značnú časť napríklad v leteckej expozícii v Prahe Kbelloch sa podpísala usilovná práca leteckých nadšencov a renovátorov z trenčianskych leteckých opravovní.

NA ZELENEJ LÚKE

Po roku 1993 sa teda na Slovensku začínalo i v tejto oblasti doslova na zelenej lúke. Takýto proces má okrem mnohých negatív i niektoré pozitíva. Možno koncipovať celú činnosť po novom, nie jeť so sebou záťaž z minulosti. Pôvodne vojenské historické múzeum vznikalo v Trenčíne. Bol dokonca vypracovaný projekt jeho objektov na trenčianskom letisku. Projekt nakoniec zapadol z rôznych príčin prachom a múzeum sa sťahovalo na ďalšie letisko. Tentoraz piešťanské. A znova sa začínalo od znova. S minimálnym počtom ľudí (19 pracovníkov pre pracoviská v Piešťanoch a vo Svidníku je skôr zlým žartom, ako docenením miesta a úlohy histórie v našich ozbrojených silách) a rozpočtom. Keď boli pred dvoma rokmi v Piešťanoch pri príležitosti otvorenia

expozície českí vojenský múzejníci len neveriacky krútili nad tým hlavou. Nechceli veriť, že múzeum môže v takýchto podmienkach vôbec existovať.

Medzitým sa koncom minulého roku podarilo do Piešťan presunúť aj depozit chladných a strelných zbraní, ako aj iných múzejných predmetov z Nového Mesta nad Váhom. Je umiestnený v bývalých piešťanských leteckých kasárňach za železničnou traťou. Objekty ale treba zrekonštruovať. Na trenčianskom letisku zostalo už len posledných pár kusov muzeálnej techniky. Podľa slov riaditeľa Vojenského historického ústavu (VHÚ) doc. PhDr. Jozefa Bystrického, CSc., pod ktorý Vojenské historické múzeum Piešťany patrí, by bolo dobré, keby sa múzeum konečne dočkalo zodpovedajúcej starostlivosti i potrebných finančných prostriedkov na svoju činnosť. Veď v mnohých prípadoch múzeum disponuje vzácnou vojenskou technikou a zbraňami či artefaktmi, ktoré nám môžu závidieť aj mnohé renomované zahraničné múzejné inštitúcie.

Ako príklad uviedol 203 mm samohybný kanón 257 Pion či 240 mm samohybný minomet SHM S4 Tulipán.

PLÁNY POD DUKLOU

Takýchto exponátov je ale viac. Napríklad aj v múzejnom oddelení vo Svidníku. To spravuje nielen stálu expozíciu venovanú bojom vo východných Karpatoch počas prvej a druhej svetovej vojny, ale aj múzejné exponáty umiestnené na miestach bojov, pamätníky na Dukle, v Údolí smrti a v samotnom Svidníku. Žiaľ, pod stav mnohých exponátov, najmä vo voľnej prírode sa podpísali vandali. „Aby sme zabránili ich ďalšej devastácii, musíme časť z nich premiestniť do objektov, kde budeme schopní za-

bezpečiť nielen kvalitnejšiu odbornú starostlivosť o ne, ale aj ich ochranu. V tomto našom pracovisku sa však snažíme nielen o skvalitnenie starostlivosti o múzejné predmety a ich prezentáciu, ale aj o skvalitnenie služieb našim návštevníkom. Aj preto na Dukle rekonštruujeme objekt tzv. Výstavky. Plánujeme v ňom zriadiť dlhodobú výstavu a informačné centrum pre návštevníkov. Mali by tu nájsť informácie o pamiatkach a iných objektoch dokumentujúcich minulosť v regióne pod Duklou. Teda nielen o našej stálej expozícii vo Svidníku, areáloch či jednotlivých exponátoch múzea v prírode a vojenských cintorínoch, ale napríklad aj o drevených kostolíkoch,“ hovorí riaditeľ VHÚ Jozef Bystrický.

Vedúci múzejného oddelenia vo Svidníku Dr. Jozef Rodák konštatuje, že v súčasnosti v hlavnej expozícii vo Svidníku finišujú úpravy pred novou sezónou. Okrem obnovy časti exponátov by mali na vitríny pribudnúť pre lepšiu orientáciu zahraničných návštevníkov aj texty v angličtine. Rovnako bude podľa jeho slov k dispozícii aj sprievodný text po múzeu v nemčine a angličtine i na vyhladkovej veži na Dukle. „Okrem toho pre návštevníkov pripravíme tematickú výstavu fotografií z obdobia druhej svetovej vojny. Mnohé z nich sú veľmi zaujímavé,“ poznamenáva Dr. Rodák.

BOHATÉ ZBIERKY

Zástupca riaditeľa Vojenského historického múzea Piešťany Ing. Miroslav Mihálik (funkcia riaditeľa nie je obsadená už od konca roku 2004...) pôsobil dlhé roky vo vojenskom letectve. Naposledy ako hlavný inžinier na veliteľstve vzdušných síl.

V súčasnosti v múzeu prebieha povinná revízia všetkých predmetov. „Máme ich okolo 16 tisíc. Od

malých odznakov, medailí až po veľkorozmerné predmety, ako sú tanky či lietadlá. Revízia by nám mala pomôcť aktuálne zmapovať stav všetkých exponátov a určiť poradie dôležitosti pri ich renovácii a údržbe. Ďalej v tomto roku musíme presťahovať vyše sto kusov veľkorozmernej vojenskej techniky zo zrušených útvarov a zariadení. Pri našich počtoch, finančných a technických možnostiach by to nebolo možné bez veľmi dobrej spolupráce s ozbrojenými silami, najmä trenčianskym veliteľstvom síl výcviku a podpory," konštatuje Miroslav Mihálik.

Okrem Svidníka a Piešťan múzeum sprístupňuje svoje zbierky na košíckom letisku. Tu má sústredených 21 kusov leteckej techniky, ktoré tvoria základ pripravovanej expozície letectva a protivzdušnej obrany. Na trenčianskom hrade má rakúsko-uhorský 12 cm obliehací kanón z 19. storočia. Ďalších 130 kusov múzejných exponátov majú zapožičané rôzne útvary a zariadenia našich ozbrojených síl. Od ministerstva obrany, cez michalovský mechanizovaný prápor, martinskú odbornú výcvikovú školu, nitriansku protiletadlovú raketovú brigádu až po trnavské regrutáčne stredisko. V súčasnosti pripravujú v spolupráci s veliteľstvom ľahkej brigády v Topolčanoch umiestnenie zhruba 13 kusov historickej techniky v priestoroch tamojších kasární.

Vojenská i civilná verejnosť bude mať možnosť oboznámiť sa s niektorými exponátmi už koncom mája na dni detí v Michalovciach (už predtým ich videla na výstave obrannej techniky IDEB v Bratislave), v júli na trenčianskom letisku pri príležitosti hudobného festivalu Pohoda, ale aj pri mnohých rekonštrukciách historických bojov v spolupráci s klubmi vojenskej histórie. Slávnostné otvorenie výstavnej sezóny bude 3. júna na piešťanskom letisku (viď samostatná informácia).

NÁJDE CAPRONI SVOJE DÔSTOJNÉ MIESTO?

Piešťanský výstavný hangár podľa kurátora múzejného oddelenia Petra Kadleca skrýva vo svojich útrobach vyše 90 kusov vojenskej techniky. Okrem iného aj posledné unikátne dielo trenčianskych renovátorov lietadlo generála M. R. Štefánika Caproni – Ca 33. Minulý rok bolo vystavené na bratislavskom hrade, hovorilo sa, že by malo stáť v špeciálnej zasklenej ploche na bratislavskom letisku rovnakého mena, ale zatiaľ zaberá v piešťanskom hangári veľa priestoru spoločne s technikou z úplne iného obdobia.

Vo vojenskom múzeu sú pojazdné tanky T-34, obdobne obrnené transportéry OT-810 (vo verejnosti skôr známejšie pod názvom Hakel), kolesová technika: Tatrovky rôznych typov, Pragy RN, ale aj delostrelecká výzbroj. Napríklad 57 mm protitankový kanón vzor 43, 122 mm kanón vzor 31/37 či 85 mm pevnostný kanón. Raritou je jediný exemplár

čs. 37 mm protitankového kanónu na Slovensku (možno ho vidieť v múzejnej expozícii vo Svidníku).

Spomedzi chladných zbraní má múzeum aj svoj najstarší exponát: nemecký meč zo 14. storočia. Ale aj francúzsku jazdeckú šablu vzor 1822, rakúsko-uhorské šable vzor 1861, československé šable vzor 24, šable slovenského štátu, slovenské kordíky rôznych modifikácií. V zbierke strelných zbraní sú to pušky Manlicher a Mauser, ruské a sovietske pušky Mosin, ruský guľomet Maxim vzor 1910. Určitou raritou sú v podstate dva rovnaké mínometry. Pôvodne sovietsky 120 mm vzor 38 a koristný nemecký vzor 43 (Nemci si ho upravili pre svoje potreby, ale v bojových podmienkach mohli používať pôvodné sovietske mínometné strely).

V každom prípade do Piešťan či do Svidníka sa oplatí zájsť. Aj napriek tomu, že technika je umiestnená v mnohých prípadoch v nedostojných podmienkach, chýbajú peniaze na jej údržbu a renováciu, chýba dostatok personálu, ktorý by sa o tieto exponáty staral, sprevádzal návštevníkov i propagačné materiály, aké sú bežne napríklad vo vojenských múzeách v okolitých krajinách. Treba len dúfať, že si konečne uvedomíme dôležitosť budovania historického povedomia v našich profesionálnych vojakoch. To však nepôjde bez kvalitného vojenského múzea.

Jozef ŽIAK
foto archív VHÚ, VHM

Pozvánka

3. jún 2006

3. júna bude v rámci Dňa detí slávnostné otvorenie múzejnej sezóny vo Vojenskom historickom múzeu Piešťany

Program

- 09,00 otvorenie múzea
- 10,00 vystúpenie skupiny historického šermu z Beckova Bludní rytieri
- 12,00 dynamické ukážky pásovej múzejnej techniky
- 12,45 ukážky leteckej techniky
- 13,15 ukážka bojov z druhej svetovej vojny v podaní klubov vojenskej histórie z Bratislavy a Piešťan

V priebehu dňa bude v prevádzke strelnica zo vzduchových zbraní, airsoftová strelnica, paintbalové ihrisko, prehliadka ručných strelných zbraní z obdobia druhej svetovej vojny a mnohé ďalšie prekvapenia pre deti.

Múzeum bude otvorené od 09,00 do 17,00 hod.

Vstupné:	dospelí	20 Sk
	študenti	10 Sk
	dôchodcovia	10 Sk
	deti	zdarma

Technika, kurzy, misie

V OBRANE č. 11/2005 v článku Barbora a chemici okrem iného odznel názor veliteľa raketometného oddielu podplukovníka Gabriela Kerekeša. Na základe skúseností z pôsobenia v Jelšave kritizoval nedostatočné vysielanie delostrelcov do jazykových kurzov, na zahraničné misie aj ich vybavenie modernými technickými pomôckami na výcvik, vrátane počítačovej techniky. Bývalý veliteľ 2. zmiešaného delostreleckého oddielu v Jelšave major Maroš Borza napísal do redakcie list, ktorý je v protiklade s niektorými názormi podplukovníka Kerekeša.

Okrem iného v ňom píše, že v Jelšave pôsobil od roku 1994 až do zrušenia brigády v minulom roku a prešiel funkciami od veliteľa batérie po veliteľa oddielu. Podľa neho príslušníci brigády chodievali na odborné a jazykové kurzy (poznámenáva, že osobne sa zúčastnil kurzov v USA, Holandsku i aktivít vo Veľkej Británii) i na zahraničné misie s prihladením na to, že v nich delostrelecké odbornosti neboli žiadané.

ZA I PROTI

Spochybňuje aj absenciu moderných výcvikových pomôcok. „...používanie rôznych programovateľných kalkulačiek sa začalo v roku 1994 za prvého veliteľa brigády plk. Sikoraia. Od roku 1995, keď bol veliteľom brigády plk. Bobál, sa začali používať diare Casio, do ktorých programy na výpočet prvkov vytvoril zástupca veliteľa pplk. Lacko. Neskôr sa používali počítače Pentium s programom na výpočet prvkov, ktorý takisto vytvoril príslušník delostreleckej brigády pprp. Pail a ktorý sa používa dodnes,“ napísal nám major Borza.

Podplukovník Gabriel Kerekeš v súčasnosti pôsobí ako veliteľ 8. slovenského kontingentu KFOR v Kosove. Pri našom stretnutí poznamenal, že nechce vyvolávať zbytočnú

polemiku a osobnú averziu, ale za svojimi názormi si stojí. Najlepšie bude, keď sa spýtame priamo bývalých príslušníkov delostreleckej brigády. Jeden z nich, rotmajster Peter Sedlák je momentálne v misii EUFOR v Bosne.

„Osobne som bol v čase môjho pôsobenia v brigáde v misii UNFYCIP na Cypre, ale to som bol skôr výnimka. Podobné to bolo aj s možnosťami vyslania do jazykových kurzov a s modernou výpočtovou technikou. V porovnaní s inými útvarmi k nám do Jelšavy prichádzala neskoro a v obmedzenom počte, vlastne väčšinou len na štáb brigády,“ spomína rotmajster Sedlák, ktorý v rámci redielokácie z Jelšavy prešiel do michalovského zmiešaného samohybného oddielu.

SITUÁCIA SA ZLEPŠUJE

Podobné skúsenosti má aj zástupca veliteľa rožňavského raketometného oddielu major Ondrej Bagačka. Spomenul, že on, ale aj ďalší profesionálni vojaci v oddieloch brigády používali vlastné počítače. Medzi nich patrí aj dnešný náčelník štábu oddielu major Zoltán Farkaš. V predchádzajúcich dvoch rokoch bol väčšinou v zahraničných misiách. Najskôr v Kosove, potom v Afganistane.

„Koncom vlaňajšieho leta som sa vrátil a odvtedy môžem porovnávať. Stav vo vybavení počítačmi sa tu v Rožňave podstatne zlepšil, aj keď samozrejme od ideálu má ešte ďaleko. Rápidne sa zlepšila situácia v jazykovom vzdelávaní. Vojaci si robili v rožňavskej akadémii vzdelávania kurzy a od apríla sa pre nich organizuje kurz, ktorý hradia ozbrojené sily,“ hodnotí major Farkaš.

Jeho kolega, náčelník logistiky oddielu kapitán Ľuboš Ďurina pridáva osobné skúsenosti. „K delostreleckej brigáde som prišiel z popradského výcvikového strediska spojovacích špecialistov. Keďže bolo školiace, malo oveľa lepšie vybavenie ako brigáda. Snažil som sa niekoľkokrát dostať na jazykový kurz, ale vždy mi nariadením oznámili, že

teraz sú dôležitejšie úlohy (reorganizácia, dopĺňovanie útvaru materiálom...), aby som na to zabudol. Aj preto dnes väčšia časť dôstojníkov u nás neabsolvovala žiadne jazykové kurzy. Až vďaka iniciatíve podplukovníka Kerekeša sa v tomto smere konečne rozhybali stojaté vody a začínam chodiť na kurz,“ s výčitkou v hlase spomína na uplynulé obdobie kapitán Ďurina.

NA ZÁVER

Tolko niekoľko názorov delostrelcov. Nepredstavujú nejakú vyčerpávajúcu analýzu minulého stavu, skôr sú vzorkou ich osobných skúseností a pocitov. Iste by sa našli aj opačné názory. Cieľom článku ale nie je prezentovať dajakú averziu a osobné útoky. Skôr poukázať na minulý stav a východiská zo situácie. Treba pripomenúť, že niektoré spomínané problémy majú objektívny základ. Do zahraničných misií sa naozaj mohli dostať predovšetkým tí, ktorých vojenská odbornosť bola v tej či onej misii žiadaná. Netreba zakrývať skutočnosť, že v mnohých prípadoch išlo predovšetkým o ženistov, chemikov, spojárov, príslušníkov mechanizovaných či špeciálnych jednotiek.

Podobne aj vo vybavovaní výpočtovou technikou a modernými učebnými a výcvikovými prostriedkami boli logicky uprednostňované útvary, ktoré mali z pohľadu celých ozbrojených síl a naplňovania nášho prístupového procesu do NATO prioritu (delostrelci tu okrem vyzbrojenia modernými samohybnými kanónovými húfnicami ZUZANA veľmi nefigurovali). Situácia sa ale i v tejto oblasti postupne mení. Aj v prípade rožňavského oddielu. Postupne je prezbrojovaný na moderné raketometry RM-70/85 MODULAR (na fotografii). K nim by mali pribudnúť aj simulátor pre výcvik a niektoré ďalšie výcvikové pomôcky a prostriedky.

Jozef ŽIAK
foto archív

Hrdina z „parabrigády“

Prvým padlým 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády pred vstupom na Duklu bol môj bratranec rotný Viktor Naď. Pochovali ho 13. septembra 1944 v poľských Nowosieliach. Hrob, v ktorom odpočívajú aj so svojimi druhmi, som prvý raz navštívil v roku 1966. Vtedy som si zaumienil, že raz tomuto hrdinovi vzdám poctu aj v písomnej forme. Žiaľ, z rozličných dôvodov to trvalo štyridsať rokov.

Viktor sa narodil 14. februára 1921 vo Vaďovciach v okrese Nové Mesto nad Váhom a jeho matka Anna bola sestrou môjho otca Augustína Naďoviča. V ďalšom roku sa Naďovci presťahovali do Dolných Žembovíc pri Leviciach. Po šiestich triedach základnej školy a štvorročnej meštianke sa Viktor vyučil za stolára – tesára. Ako obdivovateľ generála Štefánika veľmi ťažko niesol rozbitie republiky. Pravidelne navštevoval Bradlo a aj v roku 1939 tam dal najavo, že nesúhlasí s novým poriadkom, ktorý ničí generálov odkaz.

VOJENSKÁ PŮŤ

V októbri 1942 narukoval do Zvolena. Začiatkom roka 1943 v kurze v Trenčíne získal vojenskú odbornosť ženísta (zákopník) a povýšili ho na slobodníka. V júli 1943 musel na východný front – k 1. pešej divízii na Krym. Koncom októbra pri Melitopoli prebehol k Rusom a ocitol sa v zajateckom tábore v Usmani. Napokon 16. januára 1944 v Jefremove dobrovoľne vstúpil do čs. zahraničného vojska v ZSSR.

Vojakom 2. čs. paradesantnej brigády sa stal 17. januára 1944 a zaradili ho do veliteľskej roty 1. práporu. Hodnosť slobodníka zo Slovenskej armády mu uznali až 1. februára,

ale už 6. februára dostal druhú – desiatnickú „frčku“ a 11. marca 1944 sa stal veliteľom zákopníckej čaty. Keď 25. apríla 1944 brigáda dostala bojovú zástavu, povýšili ho na čatára. A keďže výcvik skončil s výborným hodnotením, po príchode brigády na front sa 4. augusta 1944 v Proskurove (teraz Chmelnickij) stal rotným.

V OHNI BOJOV

Viktorov prápor sa 8. septembra 1944 presúval z Przemyslu do priestoru Domoradza, ale musel zmeniť smer na Sanoczek. Tam 11. septembra večer prevzal od sovietskych 8-kilometrový úsek na čiare Sanoczek – Jendruskowce – kóta 386 – Stachanow. Žiaľ, bez presných údajov o nepriateľovi. Len s tým, že v priestore sú nové mínové polia, ktoré sa však pred striedaním nepodarilo zmapovať.

Na nočný bojový prieskum preto nastúpila čata rotného Naďa. Jej úlohou bolo v mínových poliach vytvoriť priechody pre nasledujúci útok. V noci z 12. na 13. septembra, pri čistení cesty od nowosielskeho kaštieľa, v ktorom bolo veliteľstvo práporu, do osady Pielna, sa však udiala tragédia. Jeden z vojakov nešťastne strčil do veliteľa, ktorý kolenom odpálil nášlapnú minú. Explózia mu odtrhla nohu nad kolenom tak, že visela len na roztrhanom svalstve, koži a zdrapoch nohavíc. Nemci začali palbu a rotný Naď v snahe uniknúť si pri plnom vedomí stiahol stehno opaskom a zvyšok nohy odrezal fínskym nožom! Rana však bola taká veľká, že vykrvácal skôr, ako ho druhovia dopravili na obväzisko v kaštieli.

ČEŠŤ JEHO PAMIAŤKE!

Zvesť o Viktorovej smrti sa rýchlo rozniesla. Smútili všetci – veliteľ brigády plk. Příkryl, členovia štábu, veliteľ 1. práporu kpt. Uchytíl, ale najviac veliteľská rota ppor. Klučka. Aj na toho už striedla smrť a pochovali ho tiež v Nowosieliach. Jeseň 1944 si v našej rodine vybrala krutú daň.

V SNP 21. októbra 1944 padol aj môj strýko Milan, veliteľ 15. pešieho práporu Chryzantéma na Červenej Skale.

Nie som prvý, kto o Viktorovi píše. Niektoré zmienky o ňom sú však nepresné. Spomenul ho napríklad gen. Pivoluska v knihe „Parabrigáda“, ale ako čatára V. Nagya. Aj Karel Richter v knihe „Apokalypsa v Karpatech“ píše o tragickom osude „veliteľa ženistů Viktora Nagye“. Zdôrazňujem preto, že Viktor bol v čase svojej smrti už vyše mesiaca rotným a ako Slovák sa podpísal rovnako ako jeho rodičia po slovensky – Naď!

Meno rtn. Viktor Naď je vyryté na medených doskách Duklianskeho pamätníka a nazvali po ňom aj ulicu v Žemboviciach. Nad hrobom 142 našich vojakov v Nowosieliach, dlho zanedbanom, sa dnes týči dôstojný pamätník.

Genmjr. v. v. Svetozár NAĐOVIČ

Foto autor a archív autora

Posádkový klub

Liptovský Mikuláš

Tanečné choreografie, disco, hip-hop, ale aj rôznorodé záujmy prezentovali 22. marca 2006 v rámci prehliadky záujmovo-umeleckej a technickej tvorivej činnosti na domácej scéne členovia krúžkov a klubov pôsobiaci pod Posádkovým klubom OS SR v Liptovskom Mikuláši v konkurencii ďalších účastníkov.

Na scéne, ktorú zdobil emblém pripomínajúci 720. vý-

BOJOVÉ UMENIE A FOLKLÓR

Krúžky s dievčenským a ženským zastúpením napokon vystriedali vystúpenia chlapcov a mužov. Silu a obratnosť priekopníkov tanečného bojového umenia Capoeiry prezentovali členovia rovnomeného klubu.

„Je to kombinácia tanca, akrobacie a netradičného bojového umenia s osobitou filozofiou,“ objasnil vedúci

prezentuje nielen na domácich folklórnych festivaloch Detva a Východná, ale nezriedka aj v zahraničí. Neodmysliteľnou súčasťou jeho programu je ľudová hudba s primášom Ing. Michalom Kubáňom.

ÚSPEŠNÍ MODELÁRI

Svoje výtvary počas prehliadky technickej tvorivej činnosti prezentovali členovia Raketomodelárskeho krúžku, ktorý je držiteľom Diplomu cti a medaily FAI (Federation Aeronautique Internationale). Štrnásti modelári sa tešia hlavne na druhú polovicu septembra, kedy budú Slovenskú republiku reprezentovať na Majstrovstvách sveta raketových modelárov v Kazachstane na Bajkonure. Ich kolegovia z Leteckomodelárskeho klubu sa majú takisto čím chváliť. Vlni zorganizovali Majstrovstvá sveta, kde získali v kategórii F1E (voľne lietajúce magnetom riadené modely) pekné tretie miesto.

Klub zberateľov prispel k rôznorodosti prehliadky ukážkou sérii vyznamenaní, odznakov a historických prílbíc. Medzi najcennejšie exponáty zberateľa Ing. Jána Bartka patrí podľa jeho slov „hasičská prilba nemeckej menšiny na Slovensku z 1. polovice 20. storočia“.

Zahanbiť sa tento rok nedal ani Amamfilm Nicolaus, ani početný Klub vojenských dôchodcov, ktorý svojou spoločenskou a kultúrnou činnosťou združuje takmer 200 členov.

Prehliadka činnosti klubov a krúžkov mohla v Posádkovom klube Liptovský Mikuláš predstaviť iba časť svojich rozsiahlych aktivít, do ktorých je zapojených celkovo 651 členov.

O to milšie bolo uznanie riaditeľky trenčianskeho Kultúrneho a metodického centra OS SR Slávie Novotnej a zástupcu veliteľa NAO plk. gšt. Štefana Mečára. Tí pamätnými listami ocenili všetky aktívne kluby a krúžky, ktoré svojou činnosťou naplňajú záujmy širokej verejnosti od juniorského po seniorský vek a reprezentujú Slovensko a OS SR na rôznych podujatiach doma i v zahraničí.

Posádkový klub v Liptovskom Mikuláši týmto podujatím zanechal ďalšiu pozitívnu vizitku, pričom jeho riaditeľ Ing. Ladislav Bernáth vyslovil presvedčenie, že v budúcnosti nielen nadviažu na súčasné aktivity a úspechy, ale ich ešte obohatia.

Alena HARAGOVÁ

rocie prvej písomnej zmienky o meste Liptovský Mikuláš, vystúpilo spolu takmer 70 účinkujúcich. Prehliadku otvorila hudobná skupina Mince, ktorá časť svojho repertoáru prispôbila výročiu. Nasledovali vystúpenia tanečných skupín Storm a Stormáček, ktoré v apríli oslávili 6. narodeniny. Na začiatku boli šiesti a venovali sa rôznym tanečným štýlom. Dnes ich je 43 a pod vedením Miroslavy Mišotovej ostali verní discu a hip-hopu. Patria do dvoch tanečných organizácií Slovenska a najnovšie ich motivuje súťaž Topdancing v Topoľčanoch.

V spoločnej, ale aj individuálnej choreografii s gymnastickými prvkami sa predstavili členky Klubu športovej gymnastiky. Ich tvrdú prípravu vedie päťkrát týždenne MUDr. Andrea Žideková. Pýšia sa cenným ocenením Slovenskej gymnastickej federácie z roku 2004.

K vystúpeniam žien a dievčat patrila ukážka Klubu zdravotnej telesnej výchovy. Cvičenie pod vedením Violy Pelanovej a Pavliny Adamikovej sa venuje synchronizácii dýchania a má preventívne účinky. Nečudo, že sa jeho členky riadia výstižným sloganom „Kde nie je rovnováha svalstva, tam je problém“.

krúžku Ján Ochodnický a dodal: „Chceme vystúpiť z amaterizmu. Pripravujeme sa na takzvané opáskovanie. Sľubne sa vyvíja začiatok spolupráce s košickou Capoeirou.“ Aj keď je tento predstieraný boj založený hlavne na improvizácii, vyznačuje sa prísnyimi rituálnymi pravidlami.

Potleskom a diváckym povzbudzovaním sa spoločenskú sálu liptovského Posádkového klubu rozoznala pri vystúpení krúžku Break LM Boys. Krkolomné verzie ich tanečného štýlu s hip-hopom vyrážali divákovi doslova dych. Vedúci mladých tanečníkov Tomáš Šiška prezradil, že niektoré námety na kroky a tanečné prvky čerpajú z hitparád či videoklipov.

Do iného hudobného žánru patril nasledujúci blok vystúpení. Folklórny súbor Váh, pracujúci pri Národnej akadémii obrany, vystúpil s choreografiou „Šikovná z Ploštína“. Súbor bol založený roku 1979 a spracováva folklórny materiál z oblasti stredného Liptova aj susedných regiónov. Je desaťnásobným laureátom celozostného festivalu ozbrojených síl „Folklórny Turiec“ a vedie ho Mgr. Miroslava Palanová. Slovenský folklór už dlhé roky úspešne

PK LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Krúžky: 17 (najtradičnejšie: folklórny, modelársky, šachový, filmársky)

Zariadenia: kinosála, výstavná sála, učebne, dielne, telocvične

Podujatia: Folk Tatry (od r. 1991), výstavy, vedomostné kvízy, akcie pre deti, dôchodcov

Kontakt:

Posádkový klub Liptovský Mikuláš
Hollého č. 2
031 01 Liptovský Mikuláš
tel.: 0960 42 21 11

Vojenská premiéra na Chopku

Druhá aprílová sobota v horskom stredisku Jasná privítala účastníkov nultého ročníka Army SKI TRAB race počasím ako z reklamného filmu. Množstvo snehu, modrá obloha a slniečko. Skialpinizmus patrí medzi najmladšie, no pomerne rýchlo sa rozvíjajúce športové odvetvia. Svojich významačov si našiel aj medzi vojenskými profesionálmi. Najmä na severnom a strednom Slovensku, kde sú pre toto odvetvie najlepšie prírodné podmienky.

Vertikálny pretek v Jasnej sa uskutočnil u nás vlastne po prvý raz (len pred dvoma rokmi boli prvé majstrovstvá sveta). Zároveň s majstrovstvami Slovenska vo vertikálnom preteku súťažili aj vojaci. Nultý ročník zorganizovala skupinka nadšencov pod vedením poručíčky MUDr. Kataríny Belicovej z Ústavu vojenského zdravotníctva – polnej nemocnice v Liptovskom Mikuláši a kapitána Aurela Saba z mikuláskej Národnej akadémie obrany.

Úlohou súťažiacich bolo v čo najkratšom čase zdolať trasu od miesta štartu pri Dome horskej služby v Jasnej až na vrchol druhého najvyššieho kopca v Nízkych Tatrách, 2024 metrov vysokého Chopka.

TULENIE PÁSY A MARTIKÁN

Preteká sa len smerom hore (na lyže je potrebné prilepiť si tzv. tulenie pásy) a celkom dobre sa môžu uplatniť aj športovci, ktorých materská disciplína je dosť vzdialená od

pohybu v horskom teréne. V tomto roku sa pod Chopkom veľmi dobre uviedol napríklad náš úspešný olympionik na divokej vode Michal Martikán. Všetkých účastníkov pretekov čakalo na trati prevýšenie vyše tisíc metrov. Najlepší ho zvládli za neuveriteľných 37 minút...

Prvé miesto v Army SKI TRAB race nakoniec obsadil poručík Miroslav Mikuštiak z martinského práporu okamžitej reakcie pred desiatnikom Vladimírom Šoošom zo žilinského pluku Jozefa Gabčíka a nadporučikom Radvanom Cienikom z martinského práporu opráv techniky. „Dost mi dal zabráť úsek od stanice sedačkovej lanovky Luková po samotný vrchol kopca. Bál som sa, či som prvú časť preteku zbytočne neprepálil,“ spomína víťaz. Tesne pod kopcom súťažiacich čakal kratučký zjazd a potom už peši výšlap na samotný vrchol Chopka. Všetkým bol odmenou čarokrásny výhľad na všetky svetové strany. Na jednej strane bolo pod nimi Horehronie a trochu ďalej Slovenské Rudohorie, na strane druhej Liptov s čiastočne zamrznutou nádržou Liptovská Mara, Západné a Vysoké Tatry. Po krátkom oddychu na Kamennej chate pod Chopkom účastníci preteku si mohli vychutnať zlyžovanie z kopca cez Dievčenský žľab do Jasnej.

O ROK AJ MEDZINÁRODNE

Poručička Belicová sa na skialpinistických podujatiach u nás zúčastňuje už štyri roky. V minulom roku vstúpila do

ozbrojených síl. Na Liptove sa dala dohromady s vojakmi z horolezeckého krúžku Národnej akadémie obrany a spoločne sa snažia tento mladý šport pevne zakotviť aj medzi vojenskou verejnosťou. Nultý ročník armádneho skialpinistického preteku je pre ňu a jej kolegov ďalšou výzvou.

„V budúcom roku by sme chceli zorganizovať oficiálny prvý ročník. Budeme sa snažiť, aby bol aj s medzinárodnou účasťou. Veľmi radi by sme medzi sebou privítali i vojakov z Česka, Rakúska, Slovinska, prípadne z iných armád. Na základe tohtoročných skúseností počítame s určitou modifikáciou dĺžky trate, jej náročnosti i započítaním zjazdu do celkového času,“ spriada už dnes plány na budúci rok Katarína Belicová, ktorá je v súčasnosti na pred atestačnej príprave v odbore úrazová chirurgia v banskobystrickej Rooseweltovej nemocnici.

Ona i jej kolegovia dúfajú, že čím skôr získajú oficiálne zastrešenie v armádnych športových štruktúrach. Veď skialpinizmus je o sile, vytrvalosti, odvahe, rýchlej a najmä správnej reakcii v náročnom horskom teréne. Teda o tom, čo potrebuje každý kvalitný príslušník prieskumných či špeciálnych jednotiek, ale aj ďalších zložiek našich ozbrojených síl.

Jozef ŽIAK

Máj - lásky čas

Počujeme to z každej strany, dolieha to na nás čoraz nástojčivejšie. Nenávisť, vojny, zlo, terorizmus a s tým všetkým spojená bolesť, utrpenie, slzy, beznádej. Skúste si len pozrieť večerné správy. Koľko pozitívneho v nich nájdete? Možno len záverečný príspevok, kde nám ukážu mačiatka, ktoré sa veselo hrajú s kľbkom nití...

Nemyslite si, že je to akosi málo? Nie je to však vina televízie. Tá len informuje o tom, čo sa okolo nás deje. Je svet okolo nás naozaj taký zlý? Je naozaj v ľuďoch toľko ukrutnosti? Mnohé veci nedokážeme zmeniť alebo ovplyvniť, aj keby sme akokoľvek chceli. Povieš si: „Čo môžem urobiť pre hladujúcich v Somálsku, čo môžem urobiť pre ľudí v Iraku, Kosove, Afganistane...?“

Michael Quist v jednom diele píše: „Keby si každá nota povedala: hudbu nevytvorí jedna nota... nevznikla by symfónia. Keby každé slovo povedalo: jedno slovo nemôže vytvoriť stránku...nevznikla by kniha. Keby si každý kameň povedal: jeden kameň nemôže postaviť múr...nevznikol by dom. Keby si každá kvapka vody povedala: jedna kvapka vody nemôže vytvoriť rieku...nevznikol by oceán. Keby si každé obilné zrnko povedalo: jedno obilné zrnko nemôže osiať celé pole...nebolo by žatvy. Keby si každý človek povedal: môj prejav lásky nemôže zachrániť ľudstvo...nikdy by na zemi nebolo ani spravodlivosti, ani mieru, ani dôstojnosti, ani šťastia.“

Je máj a máj je lásky čas....aspoň to hovorí známe príslovie. Nemusí však zostať len pri ňom. Možno nedokážeš zmeniť svet, no je v твоich silách urobiť šťastnými ľudí, ktorí sú v tvojej blízkosti - tvoju manželku, deti, rodičov, твоich kolegov v práci....stačí len tak málo. Ak prestávate veriť v dobro a lásku, tak skúste niekoľko minút pozorovať ľudí na vlakovej stanici alebo letisku.

Toľko objatí, nádherných stretnutí a rozlúčok, slz šťastia a radosti ste hádam ešte nevideli. Na internete sú zverejnené SMS správy od ľudí, ktorí vedeli, že zomrú pri teroristickom útoku na „Dvojčky“ v New Yorku. Všetko sú to nádherné vyznania lásky, niet v nich ani zmienka o nenávisti, nie je tam jediné slovo, ktoré by volalo po pomste. Kedy konečne pochopíme, že zlo sa dá zastaviť len láskou.

Je máj a o láske budeme tento mesiac počuť zrejme častejšie. Kto z nás by nechcel byť šťastný a mať v srdci pokoj? Povieš si: všetko by bolo dobré, keby sa zmenil môj manžel, keby sme mali viac peňazí, keby som mal iného veliteľa... Nehľadaj ho v týchto veciach, lebo ho tam nenájdeš.

Ježiš hovorí: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam,“ hľadaj ho preto vo svojom srdci. Práve tam Boh dal vyvierať jeho prameň. On naplní celé tvoje srdce a živá voda z neho sa dotkne každého, s kým sa stretnieš.

Stačí tak málo, jeden úsmev, dobré slovo a možno len v tichosti načúvať iným. Záleží len na nás, či máj bude pre nás a našich blízkych naozaj mesiacom lásky.

Npor. Mgr. Ján ČUPALKA

starší kaplán mechanizovaného práporu Michalovce

Konferencia historikov

V Bratislave sa 7. apríla skončila 6. medzinárodná konferencia vojenských historikov s názvom Postkonfliktné operácie po skončení vojny. Pod patronátom ministra obrany Martina Fedora ju zorganizoval Vojenský historický ústav v spolupráci s francúzskym Service Historique de la Défense.

Konferencia, ktorá je tohto roku najväčším podujatím svojho druhu v Európe, je zároveň každoročnou ťažiskovou udalosťou Pracovnej skupiny vojenskej histórie Partnerstva za mier. Jednou z úloh uvedenej skupiny, založenej v roku 2000, je vrátiť krajiny bývalého východného bloku na multilaterálne európske a svetové historické fórum. Bratislavské fórum bolo v doterajšej histórii najväčšie, zúčastnilo sa na ňom 67 vojenských historikov z 18 štátov, vrátane USA, Kanady a Ruska. Na záver náčelník GŠ OS SR genpor. Lubomír Bulík odovzdal Pamätné medaily ministra kpt. v.z. André Rakotovi a viceadmirálovi Luoisovi Dubessey de Contenconovi z Francúzska. Robert Sterling Rush z Amerického inštitútu vojenskej histórie si medailu nemohol prevziať osobne, pretože bol odvelený do Iraku.

(pv)

Foto **Michal BURZA**

Podpora finančných ústavov

Aj niekoľko mesiacov po tragickom páde lietadla, ktorým sa vracali naši vojaci z misie KFOR, zaznievajú slová sústrasti a snaha o zmiernenie bolesti pozostalým. Vyberáme z listu Imricha Béreša, predsedu predstavenstva Prvej stavebnej sporiteľne, a. s.: „Na Slovensku podporujeme bývanie už vyše 13 rokov a obraz príjemného a útulného domova máme pred očami aj teraz pri bolestnej spomienke na 42 príslušníkov Slovenskej armády, ktorí sa už do takýchto domovov, kde ich čakala milovaná rodina, nevrátia. Zostalo po nich prázdne miesto, ktoré rodinám navždy bude pripomínať im najbližšiu osobu. Aj keď bolesť a smútok nevyhľadajú žiadne peniaze, PSS, a. s., sa rozhodla poskytnúť každej pozostalej rodine okamžitú, aspoň symbolickú sumu 20 000,- Sk na mimoriadne výdavky. Tento príspevok venujeme ako vyjadrenie hlbokej účasti s pozostalými v súvislosti s touto tragédiou, ako prejav toho, že títo národní hrdinovia zostanú trvalo aj v našich myšliach. Lebo hoci boli ďaleko od vlasti, ich hlavným poslanstvom bolo chrániť aj naše domovy a náš bezstarostný spánok. Česť ich pamiatke!“

Prvá stavebná sporiteľňa uvedený príspevok už vyplatila všetkým postihnutým rodinám.

Aj v Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., zareagovali na tragickú haváriu vojenského lietadla AN-24 okamžite. Už v prvých dňoch po leteckom nešťastí vyšli v ústrety pozostalým obetiam a promptne riešili nároky zo životných poisťiek zosnulých vojakov. Hovorkyňa Lucia Muthová uviedla, že poisťovňa do konca marca vyplatila takmer päť miliónov korún pozostalým devätnástich obetí. Zároveň pracuje na niekoľkých ďalších prípadoch, pri ktorých doteraz neboli uplatnené nároky, ale ktoré s ohľadom na ochranu osobných údajov poistených klientov nebude konkretizovať. Ostatným pozostalým, ktorí si doteraz neuplatnili nárok na náhradu poistného plnenia zo životnej poisťky, odporúča, aby kontaktovali Allianz – Slovenskú poisťovňu prostredníctvom najbližšej pobočky alebo na bezplatnej infolinke 0800 122 222. Pre overenie nároku postačí nahlásiť rodné číslo zosnulého.

(pv)

Projektoví manažéri

V týždni od 3. do 7. apríla 2006 sa uskutočnil na pôde Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika (AOS) v Liptovskom Mikuláši pilotný kurz určený pre budúcich projektových manažérov a členov integrovaných projektových tímov z rezortu ministerstva obrany. Kurz pod názvom „Projektový manažment“ vznikol na základe aktuálnej požiadavky Sekcie obranného plánovania a manažmentu zdrojov Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Garantom vzdelávacej aktivity bol doc. Ing. Petr Všeťka, CSc. a pracovisko katedry manažmentu AOS. Prvého päťdňového kurzu sa zúčastnilo 18 pracovníkov rezortu.

doc. PhDr. Mária PETRUFOVÁ, PhD.

AOS, Katedra manažmentu

6 x odpovedz

- 1) Dobyl Galiu, vyhral občiansku vojnu a v rokoch 46 – 44 pred n. l., bol rímskym diktátorom. Volal sa:
 - a) Augustus
 - b) Dioklecian
 - c) Julius Caesar
- 2) Anglický prírodovedec Isaac Newton žil v rokoch:
 - a) 1598 - 1632
 - b) 1642 - 1727
 - c) 1731 - 1775
- 3) Slávna zaoceánska loď Titanic sa potopila o polnoci 15. apríla 1912. Pri nešťastí zahynulo spolu:
 - a) 826 ľudí
 - b) 1017 ľudí
 - c) 1513 ľudí
- 4) V preklade anglické slovo „territorials“ znamená:
 - a) priestor opevnenia
 - b) zabezpečené územie nepriateľa
 - c) vojaci v zálohe
- 5) Brožúra zodpovedajúca najfrekvencovanejšie otázky profesionálnych vojakov, ktorú vydal Komunikačný odbor MO SR, sa volá:
 - a) Príručka pre profesionálnych vojakov
 - b) Slúžim v Ozbrojených silách SR
 - c) Vy sa pýtate, my odpovedáme
- 6) Jeden z elitných útvarov OS SR – 5. pluk špeciálneho určenia - sídli:
 - a) v Bardejove
 - b) v Žiline
 - c) v Seredi

Správne odpovede: 1c, 2b, 3c, 4c, 5a, 6b.

Náčelníci v Baťovom výťahu

„Tak takto vyzerá mobilný komunikačný systém?“
- akoby sa pýtali náčelníci generálnych štábov OS SR a Armády ČR, keď sa spolu viedli vo výťahu v bývalom „Baťovom mrakodrape“, kde má v súčasnosti sídlo zlínsky krajský úrad. Svetoznámy výrobca obuvi nenechával nič na náhodu a „svoj“ výťah si nechal zariadiť ako kanceláriu, aby mohol vybavovať administratívu na každom poschodí bez zbytočných presunov a časových strát. Telefón bol samozrej-

mostou. Žeby vizia mobilnej komunikácie...? Verte - neverte už pred druhou svetovou vojnou!

Stretnutie náčelníkov v Zlíne sa uskutočnilo 30. marca 2006 pri príležitosti prihraničného pracovného stretnutia, ktorého cieľom bolo zintenzívniť vzájomnú spoluprácu vo vojenskej oblasti. Rokovali aj za Baťovým stolom vo výťahu v bývalej svetoznámej obuvníckej továrni.

Milan VANGA

ZASMEJME SA ...

- Chcem byť miliónár ako môj otec!
- Výborne, máš otca miliónára?
- Nie, ale aj on chce byť miliónár.

- Oci, chcel by som pomôcť jednému starčekovi. Dáš mi na to päť korún?
- Pravdaže synu, to je od teba veľmi šlachetné. Tu máš dvacku. A kde je ten úbohý starček?
- Tamto na rohu. Predáva zmrzlinu...

- Prečo blondínky dávajú počítač k radiátoru?
- ???
- Aby nemrzol.

- Oci, je Červené more naozaj červené?
- Janko, to nemáš ľahšiu otázku?
- Tak dobre. Kedy zomrelo Mŕtve more?

- Na pieskovisku dvaja chválenkári:
- Môj otec je historik. Ha!
- A moja mama hysterička. He!

- Drahá, odpusť mi, že som neprišiel k Tebe, ale boli sme s kamarátmi v krčme a potom som dva dni nemohol prísť k sebe, nieto ešte k tebe.

Nepoučiteľní

[SÚDNICA]

Aj napriek rozsiahlej medializácii zo strany spoločnosti o nebezpečnosti drog a návykových látok vôbec vyskytli sa aj medzi príslušníkmi Ozbrojených síl SR prípady užívania, prípadne distribuovania drog, najmä konope sietej. Hoci v minulosti o takýchto prípadoch sme už o nich písali a zverejňujú ich aj iné médiá, stále sa nájdu nepoučiteľní jedinci, ktorí napriek vedomosti o pomerne prísnej trestnosti za skutky súvisiace s držbou alebo užívaním omamných látok, dopúšťajú sa protiprávneho konania.

Tak to bolo aj u vojakov pov. sl. Andreja K. a Vladimíra B., príslušníkov VÚ 1304 Košice. Títo si v priestoroch roty svojho útvaru namrvili do tabaku sušinu rastliny cannabis - konope sietej. Tá je zaradená v zmysle zák. č. 139/1998 Z.z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch do I. skupiny omamných látok s obsahom účinnej látky tetrahydrokanabinol 5,6 ± 0,3 %. Z nej si ušľali a vyfajčili jednu cigaretu a po vzájomnej dohode uložili dve 7 dcl fľaše s obsahom uvedenej rastlinnej sušiny o hmotnosti 38,1 g do osobnej skrinky obvineného voj. Andreja K. Tam ich našiel nadriadený pri kontrole výstrojných súčiastok, pričom z uloženého množstva sušiny konopy sietej by pri hmotnosti priemernej jednorazovej dávky 0,5 g bolo možné vyrobiť 76 jednorazových dávok. Obvinení boli za to odsúdení pre trestný čin nedovolennej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. d) Tr. zák. spolupáchateľstvom k trestom odňatia slobody každý na 24 mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na 30 mesiacov.

Odvolačí súd nemohol prihladiť na obranu obžalovaného Andreja K., že vyfajčená cigareta nemala na neho žiadny vplyv a vraj ani jeho nadriadení nevedeli určiť obsah fliaš. On vraj o sušine rastlinného pôvodu, ktorú našiel, nevedel, že môže ísť o zakázanú látku. Vedomé konanie so zakázanou látkou dokázala skutočnosť, že túto si spolu s Vladimírom B. namrvili do tabaku, fajčili a navyše ju potom uschoval do svojej skrinky. Prítomnosť omamnej látky potvrdila expertíza Kriministického a expertízneho ústavu PZ. S poukazom na skutočnosť, že obvinený mal už z civilného života skúsenosti s omamnými látkami, odvolací súd odvolanie Andreja K. voči rozsudku ako nedôvodné zamietol.

Plk. JUDr. František KOVÁČ

Ženisti a utopenci

[PRÍBEH]

Počas pôsobenia vo funkcii veliteľa roty ženijného práporu v Michalovciach v období rokov 1958 až 1960 sme neraz dostávali úlohy, ktoré nám riadne spestrili každodenný výcvik. Vysielali nás do oblasti bojov na Dukle vyhľadávať a likvidovať míny, inokedy sme trhavinami uvoľňovali toky riek a občas aj hľadali utopencov.

So skupinou ženistov som vtedy odišiel na Dobšinskú priehradu, kde sa utopil mladý 25-ročný muž. Voda ho však nevyplavila, pretože telo sa zaseklo do koreňov zatopenej vrby. Našli ho až naši potápači. Medzitým narychlo vyslali ďalšiu skupinu na sninské Morské oko. Mali tam hľadať dvoch utopených príslušníkov vtedajšej Verejnej bezpečnosti. Poslali ich tam zabezpečiť pobyt vtedajšieho vysokého komunistického funkcionára Karola Bacilka. Prirodzenou súčasťou takýchto návštev vždy bolo, je a bude bohaté pohostenie. Samozrejme, po hostine veľkých sa dostane aj na „služobníctvo“.

Tak tomu bolo aj v tomto prípade. Bohužiaľ, už podgurážení policajti dostali nápad povozíť sa po jazere. Nemohlo to skončiť inak: vratké a preplnené lodičky sa kus od brehu prevrátili. Muži sa v zúfalej snahe zachrániť navzájom posplietali a obaja sa vzájomne stiahli pod hladinu.

Vojenská ženisti postupne prečesávali jazero a telá utopencov sa im podarilo vytiahnuť na breh neskôr, ako sa dalo čakať. O tom, čo títo vojaci vyparali, som sa dozvedel až s veľkým odstupom. Priznali sa, že hľadaných našli pomerne skoro, ale nechceli byť svedkami plaču a žiaľu prítomných pozostalých a robiť „divadlo“ desiatkam zvedavcov. Preto telá priviazali pod vodou ku konárom stromov a vytiahli ich, až keď sa všetci postupne rozišli...

Pplk. v.v. Jozef HLAVÁČ

Autor výroku: Jonathan Swift	vysoko-horské pleso	hlboký mužský hlas	riadiť-stvo železníc	odmotám, odvinie	dokiaľ	Pomôcky: Kanak, all askeri, YO Vkam, Anas	karpatský inštitút	kým	nesťali, neodsekali	všetko, po anglicky	aká (nár.)	Obrana	člen odborovej organizácie	druh dámskeho oblečenia (pl.)
krmivo pre kone (obyč. ovos)						Polynézan						MOL Českej republiky		
1						kanadské jazero						delostrelec. oddiel		
												Mohamedov radca		
náprava			rímse číslo 2001				levý blok (skr.)	MOL Nov. Zélandu			absolvent (skr.)			
			bedákať na oči					hydina			skr. výrazu ktorý			
Autor: Vojtech Kúkoľ	natrvalo, naveky	zn. kvalitej múky	zn. kvalitej múky zmrázaná pochúťka		2	on, po nemecky				jedn. rýchlosti lode				
										pretekár v skokoch				
5						6								
						mnohosten (geom.)								
afriční vojaci s európskym výcvikom							Družstevný agrokombinát				opustený			
							roč. obdobie				zotne			
sídlo v Tanzánii					zn. hektolitra			severský paroháč				rozrývajú		
					Adela (dom.)			francúzsky zápor				mužské meno (5.12.)		
3				4									plúž	notársky úrad
				Air Mail										
Divadlo mladých			od udaného dňa (kníž. z lat.)						meno Bernoláka					
zn. krabíkových džúsov			opera J. Massenet						neplúžia					

Trh s tankami do roku 2015

Aj napriek prebiehajúcej transformácii moderných ozbrojených síl budú tanky aj v najbližších rokoch hrať kľúčovú úlohu na bojisku. Myslí si to spoločnosť Forecast International, ktorá sa špecializuje na analýzy trhov so zbraňami.

Podľa predpokladov analytikov by sa v rokoch 2006 až 2015 malo na svete vyrobiť takmer 7800 tankov v celkovej hodnote vyše 31,6 miliardy dolárov. Skúsenosti izraelskej armády, ale aj Britov a Američanov v Iraku ukázali, že ich najmodernejšie tanky zatiaľ pri boji v zastavaných oblastiach nedokáže nič nahradiť.

Tanky sa budú aj naďalej vyrábať v dvoch výrazne odlišných skupinách. V prvej budú vozidlá s najlepšimi technológiami a tým aj najvyššou cenou. Sem patrí americký M1 Abrams (na snímke), britský Challenger 2, francúzsky AMX Leclerc, nemecký Leopard 2, taliansky Ariete 2, izraelský tank Merkava Mk.4 a indický Karan.

Ich vysoká cena znamená nižšiu produkciu a predaj. Podľa Forecast International budú

v najbližších desiatich rokoch tvoriť iba 13 percent celosvetovej produkcie tankov. Cenovo bude ich podiel na trhu 17 percent.

V druhej skupine sú lacnejšie a dostupnejšie tanky vychádzajúce z vozidiel vyrábaných v bývalom Sovietskom zväze. Sem patrí pakistanský al-Chalid, čínsky Typ 98 a ruský T-90. Tieto tanky budú tvoriť 45 percent všetkých vyrobených vozidiel. Podiel tejto skupiny na cene všetkých nových tankov bude 40 percent. Je zaujímavé, že štvrtým najväčším výrobcom by mal byť Irán so svojimi tankami Zulfiqar a verziami licenčných T-72.

Výrobu tankov výrazne ovplyvní aj modernizácia existujúcich vozidiel. Tá sa týka najmä drahších tankov z prvej skupiny. Program CLIP by mal udržať tanky Challenger 2 v službe do roku 2035. Americké Abramsy by mali vďaka modernizácii slúžiť do roku 2027. Preto nie je potrebné rozširovať výrobu nových tankov.

Miroslav BARIČ
Foto US Navy

Prijatie u ministra

Minister obrany Martin Fedor prijal 15. marca 2006 predstaviteľov Zväzu vojakov SR. Prezident zväzu Michal Bohunický informoval ministra o aktivitách a činnosti zväzu vojakov. Nová dohoda medzi MO SR a Zväzom vojakov SR by mala byť podpísaná už v zmysle Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR. Bude zabezpečovať oprávnené záujmy a potreby profesionálnych vojakov aj vo výslužbe, na zlepšenie podmienok výkonu štátnej služby, zdravotných, sociálnych a kultúrnych podmienok. Členovia delegácie informovali ministra o neplnení Zákona o sociálnom zabezpečení vojakov a stanovených noriem pri zvyšovaní výsluhových dôchodkov. Samostatným bodom rokovania bolo neplnenie programu práce veliteľov s vojenskými dôchodcami. Hostia upozornili ministra na to, že MO SR neplní rozkaz č. 77/99 pre prácu s dôchodcami. Minister bol zoznamovaný s plánom aktivít v roku 2006, na ktorý zväz požaduje dotácie.

Minister obrany prejavil veľký záujem o činnosť zväzu. Sám inicioval vo vláde návrh zákona o zvýšení výsluhových dôchodkov zo sociálneho zabezpečenia vojakov v roku 2006. Prejavil záujem o medzinárodnú činnosť Zväzu vojakov SR v rámci EUROMIL a ozbrojených síl V-4.

Tomáš ŠVEC

Armádny magazín
v Slovenskej televízii
PROFESIONÁL
uvidíte v premiére **každý štvrtok** na
Dvojke o 19,55 h, v repríze v piatok
na **Dvojke o 9,45 h**.

Rozhlasová relácia **PLNÁ POĽNÁ**, i keď
už polstoročná, je stále svieža relácia
o vojakoch a nielen pre vojakov. **Každý**
piatok sa na vás o 21,05 h tešia na
najpočúvanejšej stanici **Rádio Sloven-**
sko Miroslav Minár, Bernard Roštecký
a Petra Repková.

armádne vysielanie ministerstva obrany v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

každý **štvrtok** pred 20.00
na **Dvojke** STV